

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Πρόλογος – Ευχαριστίες

Οι αγορές εργασίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης χαρακτηρίζονται από την ταυτόχρονη παρουσία υψηλών ποσοστών ανεργίας και κενών θέσεων εργασίας. Όταν οι συνθήκες αυτές διαμορφώνονται πάνω από τα επίπεδα τριβής της αγοράς εργασίας, τότε αναφερόμαστε στην διαρθρωτική ανισορροπία ή αναντιστοιχία δεξιοτήτων που προκαλεί την διαρθρωτική ανεργία. Η διερεύνηση αυτών των αναντιστοιχιών, των αιτιών που τις προκαλούν και των μέτρων που θα πρέπει να υιοθετηθούν, τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από τις Εθνικές κυβερνήσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση κάτω από τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στις μέρες μας.

Κίνητρο για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας αποτέλεσε το γεγονός ότι οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν την ευημερία όλων των μελών της κοινωνίας, καθώς προκαλούν οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γεώργιο Φωτόπουλο για την έγκριση του θέματος, τη στήριξη που μου παρείχε και τον χρόνο που αφιέρωσε.

Επίσης τους εκπροσώπους της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, για την άμεση ανταπόκριση στο αίτημα μου και την έγκαιρη χορήγηση των δεδομένων που ήταν απαραίτητα για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Δήμητρα Παπακωνσταντίνου, για την πολύτιμη φιλολογική της υποστήριξη.

**“The illiterate of 21st century will not be those who
cannot read and write, but those who
cannot learn, unlearn, and relearn”**

Alvin Tofler

**“Οι αναλφάβητοι του 21ου αιώνα δεν θα είναι εκείνοι
που δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, αλλά εκείνοι που
δεν μπορούν να μάθουν, να ξεμάθουν και να ξαναμάθουν”**

Alvin Tofler

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	vii
Abstract	viii
Εισαγωγή.....	1
1 ^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	3
1. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	3
1.1 Μορφές αναντιστοιχιών δεξιοτήτων.....	4
1.1.1 Ελλείψεις δεξιοτήτων.....	7
1.1.2 Κενό δεξιοτήτων	8
1.1.3 Απαξίωση δεξιοτήτων.....	9
1.2 Αιτίες εμφάνισης αναντιστοιχιών δεξιοτήτων	10
1.3 Μέθοδοι μέτρησης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων	11
1.4 Τρόποι αντιμετώπισης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων.....	12
1.5 Λειτουργία αγοράς εργασίας.....	13
2 ^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. 16	
2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ – EJMB	21
2.1 Οι κενές θέσεις εργασίας του EURES	22
2.2 Τα πλέον περιζήτητα επαγγέλματα	24
3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – EVM.....	27
3.1 Βραχυπρόθεσμες τάσεις στις προσλήψεις	28
3.1.1 Οι πρόσφατες εξελίξεις στην ζήτηση εργασίας	29
3.1.2 Εξελίξεις στις ΔΥΑ και τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας	31
3.1.3 Οι εξελίξεις στην ζήτηση εργασίας μεταξύ 2008 και 2012	33
3.2 Η Ζήτηση επαγγελματιών	35
3.2.1 Κατάταξη των 25 επαγγελματιών με την υψηλότερη ζήτηση	36
3.2.2 Η ζήτηση των επαγγελματιών στις ΔΥΑ	38

3.2.3 Σχέση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς εργασίας	40
3.2.4 Εκπαίδευση και δεξιότητες	42
3.2.5 Τα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη αύξηση ανά χώρα	43
4. ENVR: ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΤΕΛΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΖΕΥΞΗ.....	45
4.1 Εξέλιξη κενών θέσεων εργασίας και προσλήψεων σε σχέση με την ανεργία	47
4.1.1 Περισσότεροι άνεργοι για κάθε κενή θέση εργασίας σε σχέση με πριν την ύφεση	47
4.1.2 Η αναλογία του αριθμού των ανέργων προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία εμφανίζει αργή ανάκαμψη	49
4.2 Οι πρώτες ενδείξεις δυσκολιών ανά επάγγελμα	51
4.3 Εξελίξεις στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης.....	54
4.4 Τα αποτελέσματα των εθνικών μελετών.....	57
4.5 Τα αποτελέσματα από την έρευνα έλλειψης ταλέντων της Manpower	59
4.6 Κύρια επαγγέλματα με ελλείψεις δεξιοτήτων στην Ευρώπη.....	61
4.7 Σύνοψη κεφαλαίου.....	65
3 ^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ - SMI... 67	
5. ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	67
5.1 Δείκτης Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων – SMI.....	67
5.2 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών στην Ελληνική αγορά εργασίας	70
5.2.1 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών ανά περιφέρεια	73
5.2.2 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών στο σύνολο της χώρας... 95	
5.2.3 Συγκρίσεις των δεικτών	101
5.3 Σύνοψη Κεφαλαίου	105
Επίλογος - Συμπεράσματα.....	111
Βιβλιογραφία.....	115
Παράρτημα.....	119

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1: Μορφές αναντιστοιχιών δεξιοτήτων	5
Πίνακας 2: Περιφέρειες Ελλάδας	73

Λίστα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Συνιστώσες και δυναμικές των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων	14
Διάγραμμα 2: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα.....	71
Διάγραμμα 3: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2012.....	72
Διάγραμμα 4: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, γ' τρίμηνο του 2008 - 2012	74
Διάγραμμα 5: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	76
Διάγραμμα 6: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	77
Διάγραμμα 7: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ηπείρου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	79
Διάγραμμα 8: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Θεσσαλίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	80
Διάγραμμα 9: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ιονίων Νήσων, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	82
Διάγραμμα 10: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	83
Διάγραμμα 11: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	85
Διάγραμμα 12: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Αττικής, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	86

Διάγραμμα 13: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Πελοποννήσου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	88
Διάγραμμα 14: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	90
Διάγραμμα 15: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	92
Διάγραμμα 16: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Κρήτης, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	94
Διάγραμμα 17: Δείκτες αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012	96
Διάγραμμα 18: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2008	97
Διάγραμμα 19: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2009	98
Διάγραμμα 20: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2010	99
Διάγραμμα 21: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2011	100
Διάγραμμα 22: Κατάταξη περιφερειών βάση του επιπέδου του δείκτη αναντιστοιχιών, γ' τρίμηνο 2008	102
Διάγραμμα 23: Κατάταξη περιφερειών βάση του επιπέδου του δείκτη αναντιστοιχιών, γ' τρίμηνο 2012	103
Διάγραμμα 24: Δείκτης αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας και τις τέσσερις περιφέρειες με το μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό, γ' τρίμηνο 2008 - 2012	104

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία παρουσιάζεται η αναντιστοιχία δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων αποτελεί την αιτία εμφάνισης διαρθρωτικής ανεργίας στις αγορές εργασίας, δηλαδή της αναντιστοιχίας μεταξύ των δεξιοτήτων που προσφέρει το εργατικό δυναμικό και των δεξιοτήτων που αναζητούν οι εργοδότες προκειμένου να καλύψουν τις κενές θέσεις εργασίας που διαθέτουν. Παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο των αναντιστοιχιών και διερευνώνται οι τάσεις που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Τέλος, με την εφαρμογή του Δείκτη Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων στην Ελληνική αγορά εργασίας υπολογίζονται οι αναντιστοιχίες που την χαρακτηρίζουν τόσο σε συνολικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Λέξεις κλειδιά: αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, διαρθρωτική ανεργία, δείκτης αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, κενές θέσεις εργασίας

Abstract

This thesis presents the skill mismatches in the labor market. The skill mismatches is the cause of structural unemployment in the labor market, namely the mismatch between the skills offered by the workforce and the skills that employers are looking for in order to fill in their vacancies. The theoretical framework of these mismatches is presented and it also investigates the trends in the European labor market. Finally, the Skills Mismatch Index is applied in the Greek labor market so as to estimate mismatches that characterize both country and regional levels.

Keywords: Skill mismatches, structural unemployment, Skills Mismatch Index, job vacancies

Εισαγωγή

Οι αγορές εργασίας καταγράφουν έναν σημαντικό αριθμό κενών θέσεων εργασίας και ένα επίπεδο ανεργίας. Η παρατήρηση αυτή εγείρει το ερώτημα για το πώς η προσφορά εργασίας ταιριάζει με την ζήτηση εργασίας. Οι λόγοι για την αναντιστοιχία μεταξύ των δύο πλευρών μπορεί να είναι κυκλική, τριβής ή διαρθρωτική. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία εστιάζουμε κυρίως μόνο στους διαρθρωτικούς λόγους που επηρεάζουν την λειτουργία της σύζευξης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας και προκαλούν την (διαρθρωτική) ανεργία.

Η αναντιστοιχία μεταξύ των προσόντων και των δεξιοτήτων που διαθέτουν τα άτομα και αυτών που χρειάζεται η αγορά εργασίας, επηρεάζει αρνητικά την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη, αυξάνει την ανεργία, υπονομεύει την κοινωνική ένταξη και δημιουργεί σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά κόστη.

Κατά συνέπεια, αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο που επηρεάζει τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τις οικονομίες και τις κοινωνίες. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που προκαλεί η ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης την καθιστούν ως ένα ζήτημα, το οποίο πρέπει να απασχολεί τους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς φορείς χάραξης πολιτικής.

Πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και για όλα τα κράτη μέλη, αποτελεί η χάραξη και υιοθέτηση πολιτικών, οι οποίες θα αντιμετωπίζουν τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων που εμφανίζονται στις αγορές εργασίας, ενώ θα αναπτύξουν μηχανισμούς οι οποίοι θα αναγνωρίζουν τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, προκειμένου να προλαμβάνουν την εκδήλωση τους.

Στην πρώτη ενότητα, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, όπως διαμορφώνεται μέσα από τις βιβλιογραφικές αναφορές. Παρουσιάζονται οι διάφορες μορφές με τις

οποίες εκδηλώνονται οι αναντιστοιχίες, οι αιτίες που τις προκαλούν, οι μέθοδοι που αξιοποιούνται προκειμένου να μετρηθούν οι αναντιστοιχίες και οι τρόποι που έχουν αναπτυχθεί για την αντιμετώπιση τους. Ενώ, καταγράφονται οι συνιστώσες και οι δυναμικές που επηρεάζουν την λειτουργία της αγοράς εργασίας και προκαλούν τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.

Στην δεύτερη ενότητα γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες στοχεύουν στην παρακολούθηση των εξελίξεων γύρω από τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Παρουσιάζονται οι ενέργειες που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να διερευνηθούν οι τάσεις της αγοράς, σχετικά με την ζήτηση και την προσφορά δεξιοτήτων, ώστε να προβλέπονται πιθανές ελλείψεις σε δεξιότητες, προκειμένου να αποτελέσουν την βάση πολιτικών πρωτοβουλιών για την αποφυγή τους. Ακόμα, παρουσιάζονται τα ευρήματα των τελευταίων εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τη ζήτηση συγκεκριμένων επαγγελμάτων, την εξέλιξη των προσλήψεων και τις πιθανές ελλείψεις σε δεξιότητες.

Στην τελευταία ενότητα γίνεται μια προσπάθεια μακροοικονομικής προσέγγισης του προβλήματος, τόσο στο σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας όσο και στις αγορές εργασίας των περιφερειών. Με την χρήση του Δείκτη Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων – SMI, υπολογίζονται οι ανισορροπίες μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας βάσει του εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού, που οδηγεί στις ανάλογες δεξιότητες. Υψηλότερες τιμές του SMI δείχνουν μεγαλύτερη αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας. Οι τάσεις του δείκτη, σε κάθε επιμέρους κατηγορία δεξιοτήτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης, που ενισχύουν τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, προκειμένου να καταστεί πιο αποτελεσματική η σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας και να προβλεφθούν μελλοντικές ανισορροπίες.

1^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Η ανεργία αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα για όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, ακόμα και για τις περισσότερο αναπτυγμένες. Μία από τις κύριες μορφές ανεργίας αποτελεί η διαρθρωτική ανεργία. Εάν μία συγκεκριμένη περιοχή έχει ένα υψηλότερο ποσοστό ανεργίας από την ανεργία τριβής, και εάν μία άλλη περιοχή καταγράφει μεγαλύτερο αριθμό διαθέσιμων κενών θέσεων εργασίας σε σχέση με τις συνθήκες τριβής, αυτό αναφέρεται ως διαρθρωτική ανισορροπία ή αναντιστοιχία. Αυτή η ανεργία αποκαλείται διαρθρωτική ανεργία. Οι υπολογισμοί της ανεργίας έχουν ξεκάθαρα δείξει ότι αυτή η αναντιστοιχία εξηγεί μόνο ένα ποσοστό της ανεργίας και θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία αιτία της αυξανόμενης ανεργίας (Obadic, 2006).

Ο αυξανόμενος παγκόσμιος ανταγωνισμός, οι δημογραφικές αλλαγές και οι ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές, έχουν φέρει την αναντιστοιχία δεξιοτήτων στο προσκήνιο των πολιτικών συζητήσεων. Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων δεν αναφέρεται μόνο στις ελλείψεις δεξιοτήτων, στα κενά, αλλά και στα προσόντα, τις γνώσεις και τις δεξιότητες οι οποίες υπερβαίνουν τις απαιτήσεις μιας θέσης εργασίας. Ελλείψεις σε ορισμένους κλάδους μπορεί να συνυπάρχουν με υπερεκπαίδευση σε άλλους. Όταν η αναντιστοιχία χρειάζεται χρόνο για να αντιμετωπιστεί αυτό συνεπάγεται πραγματικό κόστος για τα άτομα, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία στο σύνολό της (Cedefop, 2010).

Οι τεχνολογικές εξελίξεις, έχουν οδηγήσει σε ραγδαίες μεταβολές στον τρόπο παραγωγής με συνέπεια την κατάργηση πολλών θέσεων εργασίας οι οποίες θεωρούνταν δεδομένες. Ενώ οι νέες θέσεις που προκύπτουν

απαιτούν συνεχώς διευρυμένες δεξιότητες. Κατά συνέπεια, η σύζευξη μεταξύ των κατάλληλων ατόμων με τις κατάλληλες θέσεις εργασίας γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη. Η διερεύνηση του επιπέδου της διαρθρωτικής ανεργίας, το οποίο συμμετέχει με όλο και μεγαλύτερο ποσοστό στην συνολική ανεργία, λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη σημασία, ενώ ταυτόχρονα η προσπάθεια σύζευξης γίνεται και ολοένα πιο δύσκολη (Cedefop, 2010β).

1.1 Μορφές αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Η αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων που προσφέρει το εργατικό δυναμικό, μιας αγοράς εργασίας, και των δεξιοτήτων που αναζητούν οι εργοδότες, οδηγεί στην αύξηση της ανεργίας με συνέπεια να μειώνεται η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας. Η αναντιστοιχία αυτή μπορεί να εκδηλωθεί είτε με την έλλειψη συγκεκριμένων δεξιοτήτων που ζητά η αγορά εργασίας, είτε με «κενά» δεξιοτήτων ή είτε με την απαξίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Σε πολλές περιπτώσεις δεν εκδηλώνεται μόνο ως έλλειψη, αλλά μπορεί να εκδηλωθεί και έως υπερκάλυψη των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας, όπως αυτές εκδηλώνονται μέσω των κενών θέσεων εργασίας, σε σχέση με τις δεξιότητες που προσφέρει το εργατικό δυναμικό. Η «κάθετη» αναντιστοιχία ή «υπερεκπαίδευση», χαρακτηρίζει την περίπτωση κατά την οποία, ένα άτομο απασχολείται σε μία θέση, οι απαιτήσεις της οποίας αφορούν κατώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο από αυτό που διαθέτει ο απασχολούμενος. Ενώ, ως «οριζόντια» αναντιστοιχία, χαρακτηρίζεται η περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος δεν διαθέτει ανάλογο είδος εκπαίδευσης και δεξιοτήτων με αυτό που απαιτεί η εργασία (Cedefop, 2010β).

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι μορφές αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, όπως αυτές καταγράφονται στην έρευνα, για τη ανάλυση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης (Cedefop, 2010: 13):

Πίνακας 1: Μορφές αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Υπερεκπαίδευση	Περισσότερα χρόνια εκπαίδευσης από όσα απαιτεί η τρέχουσα θέση απασχόλησης.
Υποεκπαίδευση	Λιγότερα χρόνια εκπαίδευσης από όσα απαιτεί η τρέχουσα θέση απασχόλησης.
Υπερειδίκευση	Περισσότερη ειδίκευση από όσο απαιτεί η τρέχουσα θέση απασχόλησης.
Υποειδίκευση	Λιγότερη ειδίκευση από όσο απαιτεί η τρέχουσα θέση απασχόλησης.
Υπερκατάρτιση	Η αδυναμία πλήρους αξιοποίησης των διαθέσιμων δεξιοτήτων στην τρέχουσα θέση απασχόλησης.
Υποκατάρτιση	Η αδυναμία ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της τρέχουσας θέσης λόγω έλλειψης των απαραίτητων δεξιοτήτων.
Διαπιστευτικότητα	Το επίπεδο εκπαίδευσης που απαιτείται για την λήψη της εργασίας είναι υψηλότερο από το επίπεδο εκπαίδευσης που απαιτείται για την επαρκή εκτέλεση της εργασίας. Στηρίζεται στην πεποίθηση του εργοδότη ότι η κατοχή των πιστοποιητικών και των διπλωμάτων συνεπάγεται αύξηση της παραγωγικότητας από το άτομο.
Πραγματική υπερεκπαίδευση	Ένα άτομο έχει περισσότερη εκπαίδευση από αυτήν που απαιτεί η τρέχουσα εργασία και οι τρέχουσες δεξιότητες και ικανότητες υποχρησιμοποιούνται.
Τυπική υπερεκπαίδευση	Ένα άτομο έχει περισσότερη εκπαίδευση από ό,τι απαιτεί η τρέχουσα εργασία, αλλά οι τρέχουσες δεξιότητες και ικανότητες αξιοποιούνται πλήρως.
Αυθεντική υπερεκπαίδευση	Ένα άτομο έχει περισσότερη εκπαίδευση από ό,τι απαιτεί η τρέχουσα εργασία και αυτή η κατάσταση έχει αρνητική επίδραση στο επίπεδο της ικανοποίησης από την εργασία.
Φαινομενική υπερεκπαίδευση	Ένα άτομο έχει περισσότερη εκπαίδευση από ό,τι απαιτεί η τρέχουσα εργασία, αλλά αυτό δεν επηρεάζει αρνητικά το επίπεδο της ικανοποίησης από την εργασία.
Έλλειψη δεξιοτήτων	Η ζήτηση για μια συγκεκριμένη δεξιότητα υπερβαίνει τον αριθμό των ατόμων που τη διαθέτουν.

Πλεόνασμα δεξιοτήτων	Η προσφορά σε άτομα που διαθέτουν μια συγκεκριμένη δεξιότητα υπερκαλύπτει τη ζήτηση γι' αυτήν.
Κενό δεξιοτήτων	Το επίπεδο των δεξιοτήτων του εργαζομένου είναι χαμηλότερο απ' αυτό που απαιτείται για να αντεπεξέλθει επαρκώς στις απαιτήσεις της θέσης απασχόλησης – ή αναντιστοιχία μεταξύ του είδους της δεξιότητας και των απαιτήσεων της θέσης απασχόλησης.
Οικονομική απαξίωση δεξιοτήτων	Οι δεξιότητες που απαιτούνταν παλαιότερα σε μια θέση απασχόλησης δεν απαιτούνται πλέον ή είναι λιγότερο σημαντικές.
Φυσική (τεχνική) απαξίωση	Οι σωματικές ή πνευματικές δεξιότητες και ικανότητες εκφυλίζονται λόγω μη χρήσης ή φυσιολογικής φθοράς.
Κάθετη αναντιστοιχία	Το επίπεδο της εκπαίδευσης ή των δεξιοτήτων είναι χαμηλότερο ή υψηλότερο από το επίπεδο της εκπαίδευσης ή των δεξιοτήτων που απαιτείται.
Οριζόντια αναντιστοιχία	Το επίπεδο της εκπαίδευσης ή των δεξιοτήτων βρίσκεται σε αντιστοιχία με τις απαιτήσεις της θέσης απασχόλησης, το είδος όμως της εκπαίδευσης ή των δεξιοτήτων δεν είναι κατάλληλο για τη συγκεκριμένη θέση απασχόλησης.
Εκτόπιση /υποβάθμιση	Εργαζόμενοι υψηλότερης εξειδίκευσης προσλαμβάνονται σε θέσεις απασχόλησης που μπορούν να καλυφθούν και από λιγότερο ειδικευμένους εργαζόμενους, εκτοπίζοντας τους λιγότερο ειδικευμένους εργαζόμενους από τις θέσεις απασχόλησης στις οποίες θα μπορούσαν να εργαστούν με βάση το επίπεδο δεξιοτήτων τους. Η υποβάθμιση αναφέρεται στη συγκεκριμένη διαδικασία, όταν αυτή ωθεί τους λιγότερο ειδικευμένους εργαζόμενους σε θέσεις απασχόλησης ακόμα χαμηλότερου επιπέδου. Σε ακραίες περιπτώσεις ορισμένοι εργαζόμενοι θα κινδυνέψουν να μείνουν άνεργοι.

Πηγή: Cedefop

Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να τονίσουμε πως δεν είναι πάντοτε σαφής η διάκριση μεταξύ των διαφορετικών μορφών αναντιστοιχιών, όπως καταγράφονται στον πίνακα 1. Για παράδειγμα σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί εάν η αναντιστοιχία αναφέρεται σε ποιοτικούς ή ποσοτικούς παράγοντες και τι ακριβώς σημαίνει επαγγελματικό ή

εκπαιδευτικό επίπεδο σε ένα περιβάλλον, όπου η έννοια των επιπέδων είναι δυσδιάκριτη σε πολλούς χώρους εργασίας.

Παρόλα αυτά, οι μορφές είναι χρήσιμες για την αρχική κατανόηση των διαφορετικών μορφών της αναντιστοιχίας, αν και μερικές φορές συνδυάζουν ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις της αναντιστοιχίας, θα επιτρέψουν την καλύτερη κατανόηση των διαστάσεων της. Για παράδειγμα, η υπερεκπαίδευση ορίζεται σε όρους ετών εκπαίδευσης ενώ η υπερειδίκευση σε όρους διαπιστευτηρίων. Επιπροσθέτως, αρκετές φορές χρησιμοποιούνται εναλλακτικά στην βιβλιογραφία και στα ερωτηματολόγια πολλών ερευνών, χωρίς να έχουν το ίδιο περιεχόμενο (Cedefop, 2010).

Τέλος, γίνεται αντιληπτό ότι οι διαφορετικές μορφές αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, οδηγούν σε διαφορετικές ανισορροπίες μεταξύ ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων. Παράλληλα, επηρεάζονται από τις σχέσεις ανάμεσα στις διάφορες μορφές αναντιστοιχίας και από τις διαφορετικές φάσεις του οικονομικού κύκλου (Cedefop, 2010β).

1.1.1 Ελλείψεις δεξιοτήτων

Η κύρια μορφή αναντιστοιχίας δεξιοτήτων είναι η έλλειψη δεξιοτήτων που περιγράφει την κατάσταση κατά την οποία η ζήτηση για μια συγκεκριμένη δεξιότητα είναι μεγαλύτερη από την προσφορά για αυτήν την δεξιότητα, με αποτέλεσμα να δημιουργείται έλλειμμα-έλλειψη στην αγορά εργασίας για την συγκεκριμένη δεξιότητα.

Ελλείψεις σε δεξιότητες παρατηρούνται κυρίως σε περιόδους οικονομικής ευημερίας, στην ανοδική φάση του οικονομικού κύκλου, όπου οι αναντιστοιχίες προκύπτουν λόγω της αυξημένης ζήτησης για συγκεκριμένες δεξιότητες. Επίσης ελλείψεις προκύπτουν, όταν οι εργαζόμενοι δεν διαθέτουν την κατάλληλη εκπαίδευση ή την κατάρτιση που απαιτεί η θέση στην οποία απασχολούνται.

Η περίπτωση κατά την οποία οι ελλείψεις είναι συνέπεια της υπερκαπαίδευσης ή υπερκατάρτισης των εργαζομένων καταδεικνύει πως δεν υπάρχει αντιστοίχιση μεταξύ προσφερόμενης και ζητούμενης εργασίας. Ενώ, έντονη είναι η εμφάνιση ελλείψεων σε δεξιότητες, για τις θέσεις εργασίας οι οποίες απαιτούν πιο σύνθετες και ειδικευμένες δεξιότητες.

Αντίθετα, όταν η οικονομία αντιμετωπίζει αρνητικές οικονομικές συγκυρίες, παρατηρείται το φαινόμενο της εκτόπισης, δηλαδή εργαζόμενοι υψηλότερης ειδίκευσης προσλαμβάνονται σε θέσεις εργασίας, στις οποίες θα μπορούσαν να απασχοληθούν άτομα με λιγότερη ειδίκευση. Σχετικές έρευνες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα πως οι απασχολούμενοι σε αυτές τις εργασίες αισθάνονται παγιδευμένοι και δεν νιώθουν ικανοποίηση στην δουλειά τους (Cedefop, 2010β: 3).

1.1.2 Κενό δεξιοτήτων

Κενό δεξιοτήτων, είναι η κατάσταση κατά την οποία οι απαιτήσεις σε δεξιότητες της θέσης απασχόλησης, είναι υψηλότερες από το επίπεδο των δεξιοτήτων που κατέχει ο εργαζόμενος ή οι δεξιότητες που κατέχει ο εργαζόμενος δεν ταιριάζουν με τις δεξιότητες που απαιτεί η θέση απασχόλησης. Αυτού του είδους οι αναντιστοιχίες προκύπτουν από την μεταβολή των απαιτήσεων των εταιρειών, λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων, σε σχέση με τις δεξιότητες που διαθέτουν οι ήδη απασχολούμενοι στις εταιρείες.

Αυτή η αλλαγή στις ανάγκες της επιχείρησης, οδηγεί συνήθως στην κατάσταση όπου οι εργαζόμενοι με υψηλότερη εκπαίδευση ή περισσότερες δεξιότητες, δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εταιρείας. Ενώ, σε πολλές περιπτώσεις κενά προκύπτουν όταν οι εργαζόμενοι, και κυρίως αυτοί που διαθέτουν υψηλή κατάρτιση και χαμηλότερη γενική παιδεία, δεν διαθέτουν τις βασικές δεξιότητες που χρειάζεται η εταιρεία. Αυτό, συμβαίνει καθώς μια τεχνολογική αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας της

εταιρείας μπορεί να απαιτεί περισσότερο εργασίες ρουτίνας, όπου είναι χρήσιμες κυρίως βασικές δεξιότητες.

Όπως αναφέραμε, το κενό δεξιοτήτων αφορά εν ενεργεία υπαλλήλους μια εταιρείας, οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες της εταιρείας σε δεξιότητες. Κατά συνέπεια, η ενασχόληση με το κενό δεξιοτήτων εντός της επιχείρησης αποτελεί σε μεγάλο βαθμό ευθύνη της ίδιας της εταιρείας (Cedefop, 2010).

1.1.3 Απαξίωση δεξιοτήτων

Η απαξίωση δεξιοτήτων, διακρίνεται στην οικονομική απαξίωση και στην φυσική απαξίωση. Οικονομική απαξίωση είναι η διαδικασία κατά την οποία, οι τεχνολογικές μεταβολές απαξιώνουν κάποιες δεξιότητες, καθιστώντας άχρηστες ή λιγότερο σημαντικές. Χρησιμοποιώντας έναν πιο περιοριστικό ορισμό θα μπορούσαμε να ορίσουμε ότι οικονομική απαξίωση επέρχεται όταν μια συγκεκριμένη τεχνολογία δεν είναι πλέον ενσωματωμένη σε προϊόντα που πωλούνται σήμερα (Cedefop, 2010: 25). Ενώ, φυσική απαξίωση είναι η διαδικασία κατά την οποία οι σωματικές ή πνευματικές δεξιότητες και ικανότητες εκφυλίζονται λόγω μακροχρόνιας παραμονής στην ανεργία ή γήρανσης.

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι η απαξίωση των δεξιοτήτων εκδηλώνεται περισσότερο στις επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας, καθώς οι τεχνολογικές μεταβολές είναι ραγδαίες και συχνότερες, και επηρεάζει περισσότερο τους απασχολούμενους πάνω σε αυτές τις ειδικεύσεις, που απαιτούν υψηλή εκπαίδευση.

Ενώ, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας είναι φυσικό να κινδυνεύουν περισσότερο από την φυσική απαξίωση των δεξιοτήτων τους, καθώς οι απαιτήσεις σε δεξιότητες διαφοροποιούνται, τα άτομα δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις και οι επιχειρήσεις αποφεύγουν να επενδύσουν σε καταρτίσεις ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας.

1.2 Αιτίες εμφάνισης αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Η κατανόηση των αιτιών, που οδηγούν τις αγορές εργασίας σε ατέλειες και αναντιστοιχίες στην σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας είναι σημαντική, προκειμένου να προταθούν μέτρα για την αντιμετώπιση τους.

Μία αιτία που μπορεί να προκαλέσει αναντιστοιχίες, είναι οι χωρικές αναντιστοιχίες μεταξύ των προσφερόμενων θέσεων εργασίας και των αναζητούντων εργασία. Οι αναζητούντες εργασία μπορεί να είναι διαθέσιμοι και πρόθυμοι να εργαστούν αλλά να μην προσελκύονται από τους όρους και τις συνθήκες της προσφερόμενης εργασίας της περιοχής τους, για λόγους όπως οι χαμηλοί μισθοί, τα ωράρια εργασίας και οι συνθήκες εργασίας από άποψη ασφάλειας.

Η ελλιπής πληροφόρηση, μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπή γνώση τόσο για τις επαγγελματικές ευκαιρίες που υπάρχουν, όσο και για τα διαθέσιμα άτομα που αναζητούν εργασία, λόγω της προβληματικής λειτουργίας των καναλιών πρόσληψης. Ενώ, παρατηρείται το φαινόμενο της παραπληροφόρησης για ορισμένα επαγγέλματα για τα οποία έχει διαμορφωθεί μια αρνητική εικόνα (EVRR, 2012).

Οι καθυστερήσεις προσαρμογής των εκπαιδευτικών δομών και των συστημάτων κατάρτισης στις εξελίξεις της αγοράς, προκαλούν σε πολλές περιπτώσεις ελλείψεις στις δεξιότητες ή και ανισορροπίες μεταξύ των ζητούμενων και προσφερόμενων δεξιοτήτων (ESDE, 2012). Ενώ, σε άλλες περιπτώσεις το υψηλό κόστος των καταρτίσεων σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα της επένδυσης, συντελούν στην χαμηλή επένδυση σε καταρτίσεις, προκαλώντας ατέλειες στην αγορά εργασίας (Cedefop, 2010).

Σε πολλές περιπτώσεις, η μικροοικονομική συμπεριφορά των ατόμων που αναζητούν εργασία, τους οδηγεί στο να αποδέχονται μια θέση εργασίας, η οποία δεν ταιριάζει στα πραγματικά τους προσόντα. Η αποδοχή

αυτή μπορεί να οφείλεται σε προσωπικούς ή οικογενειακούς λόγους. Συνήθως οι αναντιστοιχίες προκύπτουν ως συνδυασμός των παραπάνω αιτιών και κυρίως της ελλιπούς πληροφόρησης μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης για εργασία, δηλαδή μεταξύ αυτών που αναζητούν εργασία και των εργοδοτών.

Τέλος, ως αιτία εμφάνισης αναντιστοιχιών θα μπορούσε να αναφερθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ατόμων, όπως ηλικία, φύλο, εθνικές μειονότητες και άτομα με αναπηρία. Οι διακρίσεις που βιώνουν τα κάνει πιο επιρρεπή σε αναντιστοιχίες από τους υπόλοιπους. Άτομα νεαρότερης ηλικίας, ως νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας είναι πιο πιθανό να απασχοληθούν σε μια εργασία που απαιτεί χαμηλότερη εκπαίδευση, λόγω της έλλειψης εργασιακής εμπειρίας. Ενώ, οι μεγαλύτερες ηλικίες βιώνουν την απαξίωση των προσόντων τους (Cedefop, 2010).

1.3 Μέθοδοι μέτρησης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Ο τρόπος με τον οποίο μετριούνται οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στην προσπάθεια διάγνωσης και αντιμετώπισης των ατελειών της αγοράς εργασίας. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1) αντικειμενική μέτρηση αναντιστοιχιών, όπου η εκτίμηση των αναντιστοιχιών προκύπτει από την αξιολόγηση των απαιτήσεων της εργασίας,

2) υποκειμενική μέτρηση αναντιστοιχιών, όπου η εκτίμηση των αναντιστοιχιών προκύπτει από την αυτό-αξιολόγηση των εργαζομένων, με βάση τις απαντήσεις τους σε ερωτηματολόγια,

3) εμπειρική μέθοδος μέτρησης αναντιστοιχιών, όπου η εκτίμηση των αναντιστοιχιών προκύπτει από τις διαφορές μεταξύ της πραγματικής εκπαίδευσης ενός ατόμου που εργάζεται σε ένα επάγγελμα, σε σχέση με το

μέσο όρο ή το είδος του επιπέδου εκπαίδευσης όλων των εργαζομένων στο επάγγελμα. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που δεν προκύπτουν αναντιστοιχίες από τις παραπάνω μεθόδους μέτρησης.

Κάθε μία από τις παραπάνω μεθόδους έχει τις αδυναμίες της, καθώς η ερμηνεία των αναντιστοιχιών δεν αποτελεί μια απλή διαδικασία. Ερωτήματα προκύπτουν από την διαφοροποίηση των πηγών πληροφόρησης μέσω των μεθόδων που αναφέραμε παραπάνω. Ενώ η σχέση μεταξύ των απαιτήσεων των επαγγελματιών και του εκπαιδευτικού επιπέδου μπορεί να είναι ανακριβής. Καθώς, μερικές θέσεις εργασίας μπορεί να καθορίζουν ένα ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης αλλά οι απαιτήσεις να αυξάνονται με τον χρόνο όσο οι εργασίες γίνονται πιο περίπλοκες (Cedefop, 2010).

1.4 Τρόποι αντιμετώπισης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα με στόχο τις αιτίες που περιγράψαμε παραπάνω. Ένας τρόπος, είναι η βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουν υποστήριξη στα άτομα που αναζητούν εργασία, προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, μέσω της καλύτερης ροής των πληροφοριών που αφορούν τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Σημαντικό ρόλο στην λειτουργία αυτή, διαδραματίζει η παρέμβαση των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης - ΔΥΑ, οι οποίες λειτουργούν ως μεσάζοντες γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, επιδιώκοντας την καλύτερη σύζευξη μεταξύ των δύο πλευρών. Κατά συνέπεια, η παροχή όσο το δυνατόν καλύτερης πληροφόρησης για τις ευκαιρίες απασχόλησης που προσφέρει η αγορά εργασίας, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα.

Στην αντιμετώπιση της γεωγραφικής αναντιστοιχίας, όπου παρατηρείται το φαινόμενο σε κάποιες περιοχές να υπάρχουν κενές θέσεις

εργασίας μιας ειδικότητας και ταυτόχρονα σε μια άλλη περιοχή να αναζητούν εργασία άτομα που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της θέσης εργασίας, σημαντικές είναι οι πολιτικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην άρση των εμποδίων της κινητικότητας των εργαζομένων.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν μία ακόμα μέθοδο για την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων. Προγράμματα τα οποία είναι προσανατολισμένα προς τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μπορούν να καλύψουν κενά δεξιοτήτων.

Σημαντικό συστατικό στην αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αποτελεί ο βαθμός προσαρμογής αυτών των προγραμμάτων στις ανάγκες της αγοράς. Σημαντική κρίνεται και η συνεργασία των εργοδοτών, οι οποίοι με κατάλληλο σχεδιασμό μπορούν να καταγράφουν και να προβλέπουν τις μελλοντικές ανάγκες τους, προκειμένου να τροφοδοτούν τα προγράμματα κατάρτιση, ώστε να εφοδιάζεται με τις κατάλληλες ειδικεύσεις το εργατικό δυναμικό.

Σχετικά με την απαξίωση των δεξιοτήτων, η συνεχιζόμενη κατάρτιση σε νέες δεξιότητες και η επανακατάρτιση με στόχο την βελτίωση των δεξιοτήτων καθ' όλη την διάρκεια του επαγγελματικού βίου, αποτελεί την καλύτερη λύση στις διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

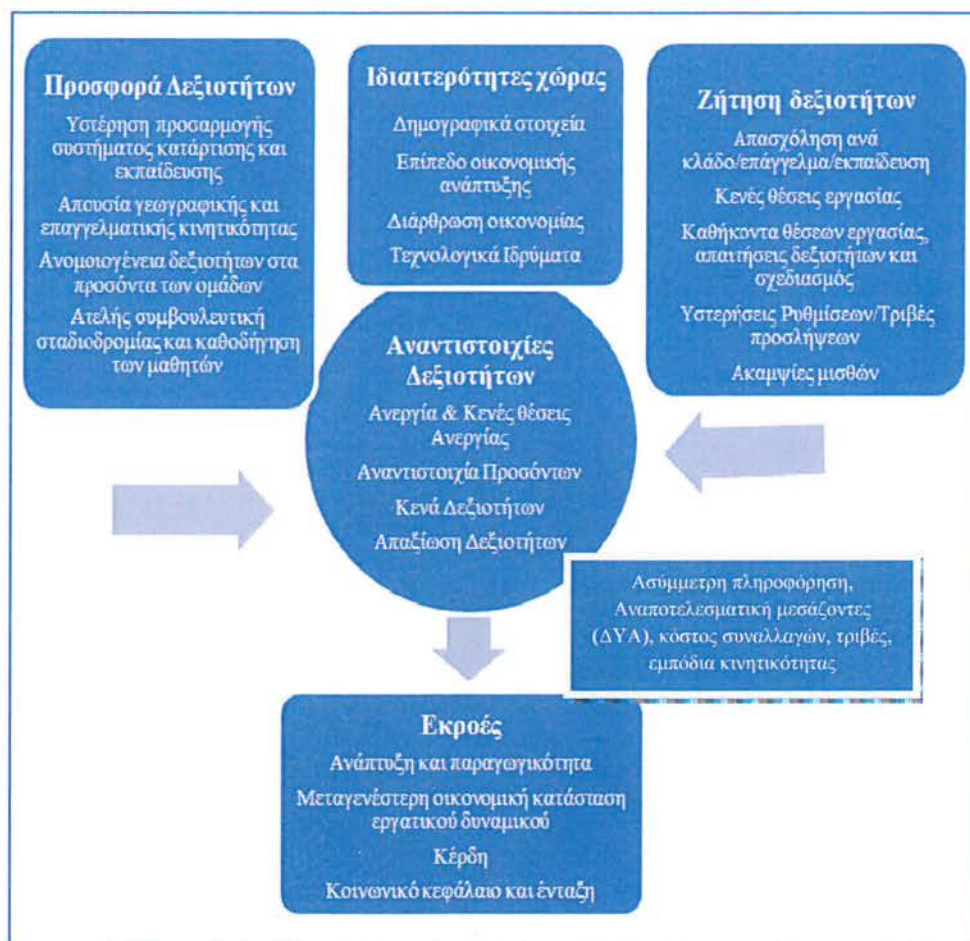
1.5 Λειτουργία αγοράς εργασίας

Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 1(ESDE, 2012: 352), οι συνολικές ανισορροπίες στην αγορά εργασίας προκαλούνται από τις διαφορές μεταξύ της ζήτησης για εργασία και την διαθέσιμη προσφορά του εργατικού δυναμικού. Η συνολική ζήτηση εργασίας, συνήθως υπολογίζεται από τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας, τόσο καινούργιες όσο και αυτές που προκύπτουν από αντικαταστάσεις εργαζομένων, λόγω συνταξιοδότησης ή

μετακίνησης τους. Ενώ, η συνολική προσφορά της αγοράς εργασίας, υπολογίζεται από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού, που είναι κατάλληλο για εργασία σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Οι ατέλειες μεταξύ της συνολικής ζήτησης και προσφοράς προκύπτουν, όπως παρατηρούμε (διάγραμμα 1), από τις εξελίξεις στις διάφορες μεταβλητές της οικονομίας που επηρεάζουν είτε την συνολική ζήτηση είτε τη συνολική προσφορά. Επιπλέον οι ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας ασκούν σημαντική επίδραση πάνω στην λειτουργία της αγοράς εργασίας, μέσα σε μια οικονομία.

Διάγραμμα 1: Συνιστώσες και δυναμικές των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων

Πηγή: European Commission

Έτσι, μια σημαντική αδράνεια και μια περιορισμένη ευελιξία των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, λόγω ανεπαρκούς καθοδήγησης των δεξιοτήτων και ανεπαρκούς συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε επίπεδο επιχειρήσεων και κλάδου, συμβάλουν στην εμφάνιση και διαιώνιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων σε μια οικονομία.

Η μεγάλη εισροή κενών θέσεων εργασίας, τόσο νέων όσο αυτών που προκύπτουν από την αντικατάσταση εργαζομένων, λόγω των διαρθρωτικών αλλαγών μεταξύ των διαφόρων κλάδων της οικονομίας, σε συνδυασμό με τις μακροπρόθεσμες δημογραφικές εξελίξεις προκαλούν ανισορροπίες στην αγορά εργασίας.

Συνοψίζοντας, μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας υπάρχει μια δυναμική αλληλεπίδραση. Η ζήτηση δεξιοτήτων καθοδηγείται άμεσα από τον ρυθμό των αλλαγών στην οικονομία, ενώ η προσφορά δεξιοτήτων καθοδηγείται από την μετατόπιση των οικονομικών και κοινωνικών κινήτρων που επηρεάζουν το κόστος και τα οφέλη των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφαλαίο.

2^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με τις προβλέψεις, στην Ευρώπη έως το 2020, θα έχουν δημιουργηθεί περίπου επτά εκατομμύρια περισσότερες θέσεις εργασίας, δηλαδή νέες θέσεις εργασίας παραπάνω από αυτές που υπάρχουν σήμερα. Ακόμα, θα προκύψουν άλλες εβδομήντα τρία εκατομμύρια θέσεις απασχόλησης προκειμένου να αντικατασταθούν τα άτομα που συνταξιοδοτούνται ή αλλάζουν απασχόληση. Κατά συνέπεια, οι ευκαιρίες απασχόλησης προβλέπεται ότι θα ανέλθουν περίπου στα ογδόντα εκατομμύρια. Η πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εάν το εργατικό δυναμικό της, θα διαθέτει τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (Cedefop, 2010α).

Οι οικονομικές συνθήκες όμως που έχουν διαμορφωθεί στην ΕΕ με την παρατεταμένη ύφεση να επηρεάζει τις αγορές εργασίας πολλών κρατών μελών, έχει ως αντίκτυπο την απώλεια πολλών θέσεων εργασίας και την αναθεώρηση των προβλέψεων σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας. Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, οι οποίες αναδιαρθρώνουν την παραγωγική διαδικασία απαιτούν νέες δεξιότητες. Αυτές οι διαρθρωτικές τάσεις αμφισβητούν την ικανότητα της Ευρώπης στο να παρέχει δεξιότητες που χρειάζονται οι οικονομίες της προκειμένου να αναπτυχθούν και να ευημερούν.

Παράλληλα, οι δημογραφικές εξελίξεις αποκαλύπτουν την γρήγορη γήρανση ενός μεγάλου τμήματος του πληθυσμού της ΕΕ, με συνέπεια να οδηγείται στην έξοδο από την αγορά εργασίας έμπειρο εργατικό δυναμικό, ενώ αυτοί που πλησιάζουν στην συνταξιοδότηση θα πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες δεξιότητες που απαιτούν οι θέσεις εργασίας (Cedefop, 2010).

Οι παραπάνω εξελίξεις καθιστούν την σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας ως μέγιστη προτεραιότητα, δεδομένου ότι αυξάνονται οι δυσκολίες για τα άτομα που εισέρχονται στην αγορά εργασίας προκειμένου να βρουν θέσεις εργασίας που ταιριάζουν στις δεξιότητες τους. Η δυναμική των αγορών εργασίας σήμερα δεν δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας ή συρρικνώνει ή εξαφανίζει άλλες, αλλά συμβάλλει στην μεταβολή των απαιτούμενων δεξιοτήτων για πολλές από τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας (Cedefop, 2010).

Προκειμένου η Ευρώπη να ανταπεξέλθει στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε δεξιότητες πρέπει να δραστηριοποιηθεί περισσότερο. Δεν αρκεί πλέον να γνωρίζει τι συμβαίνει σε κάθε κράτος μέλος. Μια Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας χρειάζεται και Ευρωπαϊκή πληροφόρηση, η οποία θα βοηθά στην εκτίμηση των μελλοντικών απαιτήσεων σε δεξιότητες λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω εξελίξεις (cedefop: 2008).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να ανταπεξέλθει στον διαρκώς εντεινόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό, δεδομένων και των παραπάνω εξελίξεων, μέσω της νέας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση έθεσε νέους στόχους και υιοθέτησε πρωτοβουλίες, οι οποίες θα ανταποκρίνονται κυρίως στην ανάγκη παρακολούθησης αυτών των εξελίξεων στις αγορές εργασίας εξελίσσοντας την εμβληματική πρωτοβουλία «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας»¹.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, ακολουθώντας τις επιταγές της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στοχεύει στην δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας για το σύνολο της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνονται πολιτικές, ώστε μέχρι το 2020 να έχουν υλοποιηθεί οι τρεις βασικοί άξονες:

- 1) Το ποσοστό απασχόλησης ανδρών και γυναικών ηλικίας 20-64

---

¹ Agenda for new skills and Jobs

ετών, να φτάσει στο 75%

- 2) μείωση του ποσοστού της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, κάτω του 10% και να ολοκληρώνει σπουδές τριτοβάθμιας ή ισοδύναμης εκπαίδευσης τουλάχιστον 40% του πληθυσμού (Ε.Ε, 2010α: 2-3)
- 3) να βγάλει τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ανθρώπους από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό την επόμενη δεκαετία (Ε.Ε, 2010β: 2)

Καθοριστικής σημασίας για τη επίτευξη των δύο πρώτων παραπάνω στόχων, αποτελούν οι δράσεις που προβλέπονται στα πλαίσια της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» που παρουσιάστηκε το 2010, με κύριο στόχο της να αποτελεί ο εφοδιασμός των ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες για τα επαγγέλματα του σήμερα και του αύριο.

Στα πλαίσια της Ατζέντας η δράση «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»², που είχε ξεκινήσει το 2008, διαμορφώνει τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο την αναβάθμιση και καλύτερη πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, την καλύτερη αντιστοίχιση τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και την γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στον κόσμο της εκπαίδευσης και τον κόσμο της εργασίας.³

Μία από τις κύριες πρωτοβουλίες προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι ήταν η έναρξη εφαρμογής του προγράμματος «Παρακολούθηση των εξελίξεων της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη»⁴, το οποίο ξεκίνησε το 2010. Σκοπός αυτού του έργου είναι η συγκέντρωση επικαιροποιημένων πληροφοριών για τις κενές θέσεις⁵ εργασίας, οι οποίες θα λειτουργήσουν ως

---

² New Skills for New Jobs

³ ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=822&langId=el

⁴ Monitoring Labour market developments in Europe

⁵ Ο όρος «κενή θέση εργασίας» αναφέρεται σε μία αμειβόμενη θέση εργασίας η οποία έχει δημιουργηθεί πρόσφατα και παραμένει κενή. «Job Vacancy», (EVM, 2012: 29)

μέσω έγκαιρης προειδοποίησης για δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων και για την εμφάνιση αναντιστοιχιών στην αγορά εργασίας.⁶

Μέσω της αξιοποίησης των παραπάνω πληροφοριών θα επιτευχθεί ο στόχος της βελτιώσεως της διαφάνειας για όλους τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι χρειάζονται πληροφορίες σχετικά με τις πιο πρόσφατες εξελίξεις από την πλευρά της ζήτησης της αγοράς εργασίας, όπως φορείς λήψεις αποφάσεων στο πεδίο της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης - ΔΥΑ και τα ιδιωτικά γραφεία εύρεσης εργασίας, τους φορείς που παρέχουν εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα, υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, και τους αναλυτές της αγοράς εργασίας (EVM, 2012: 2).

Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται μέσω δύο τριμηνιαίων δελτίων και μίας διετούς έκθεσης. Τα τριμηνιαία δελτία αφορούν το «Ευρωπαϊκό σύστημα παρακολούθησης των κενών θέσεων εργασίας» (EVM)⁷ και το «Ευρωπαϊκό δελτίο επαγγελματικής κινητικότητας» (EJMB)⁸. Ενώ, η έκθεση που δημοσιεύεται κάθε δύο χρόνια αφορά την «Ευρωπαϊκή Έκθεση κενών θέσεων εργασίας και προσλήψεων» (EVVR)⁹, η οποία δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 2012.

Οι παραπάνω πηγές πληροφόρησης θα τροφοδοτούν το «πανόραμα δεξιοτήτων»¹⁰, το οποίο εγκαινίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Δεκεμβρίου 2012. Το πανόραμα δεξιοτήτων αποτελεί ένα διαδικτυακό εργαλείο πληροφόρησης το οποίο παρουσιάζει ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες σε δεξιότητες, την προσφορά δεξιοτήτων και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων¹¹. Επιπλέον συγκεντρώνοντας στοιχεία από τις παραπάνω εκδόσεις, επισημαίνει τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα επαγγέλματα καθώς και

⁶ ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=955&langId=en

⁷ European Vacancy Monitor - EVM

⁸ European Job Mobility Bulletin - EJMB

⁹ European Vacancy and Recruitment Report - EVRR

¹⁰ Skills Panorama

¹¹ europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1329_el.htm

τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Τέλος, περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες ανά τομέα, ανά επάγγελμα και ανά χώρα.

Στην ενότητα αυτή, μέσω της παρουσίασης των παραπάνω πηγών πληροφόρησης στοχεύουμε να διερευνήσουμε: α) τις συνθήκες που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας σχετικά με την ζήτηση δεξιοτήτων, β) τον τρόπο με τον οποίο εντοπίζονται τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας, γ) τις ελλείψεις σε δεξιότητες που καταγράφονται και τους τρόπους αντιμετώπισης τους, δ) τις τάσεις που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, ε) εάν υπάρχει η δυνατότητα μέσω της παρακολούθησης της αγοράς εργασίας να προβλεφθούν αυτές οι ελλείψεις και στ) τους τρόπους βελτίωσης της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης που αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση.

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ – EJMB

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσουμε τα κύρια ευρήματα της τελευταίας τριμηνιαίας έκδοσης¹² του «Ευρωπαϊκού δελτίου επαγγελματικής κινητικότητας - EJMB». Το EJMB εκδίδεται σε τριμηνιαία βάση από την γενική διεύθυνση απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και κοινωνικής ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο EJMB δημοσιεύονται τα αποτελέσματα των αναλύσεων σε σχέση με τις κενές θέσεις εργασίας, αναλύσεις οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο του προγράμματος «Παρακολούθηση των εξελίξεων της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη».

Το EJMB αποτελεί έναν χρήσιμο οδηγό για τους συμβούλους του δικτύου των «Ευρωπαϊκών Υπηρεσιών Απασχόλησης - EURES»¹³ και τους αναζητούντες εργασία, καθώς η δημοσίευση και ανάλυση αφορά τις κενές θέσεις εργασίας που αναρτώνται στην διαδικτυακή «Ευρωπαϊκή πύλη για την εργατική Κινητικότητα» του EURES, με ευκαιρίες απασχόλησης, από τριάντα εθνικές ΔΥΑ. Μέσω αυτού παρέχεται ενημέρωση για την ζήτηση δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας και τις τάσεις που επικρατούν στο σύνολο της ΕΕ.

Στο τεύχος του δελτίου που θα παρουσιάσουμε τα δεδομένα προέρχονται από την διαδικτυακή πύλη του EURES και αφορούν θέσεις εργασίας που είχαν δημοσιευτεί την 1^η Νοεμβρίου του 2012, και από την

---

¹² European Job Mobility Bulletin, 2012, Issue no.7, November 2012

¹³ Οι Ευρωπαϊκές Υπηρεσίες Απασχόλησης, EUROpean Employment Services (EURES), είναι ένα δίκτυο συνεργασίας με στόχο την διευκόλυνση της κινητικότητας στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, που ιδρύθηκε το 1993. «Ένα δίκτυο για τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης των κρατών μελών, των εταιρών τους και της Επιτροπής για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με κενές θέσεις εργασίας και αιτήσεις απασχόλησης, βιογραφικά σημειώματα των αιτούντων θέση εργασίας, πληροφορίες σχετικά με το κράτος και τις τάσεις της αγοράς εργασίας, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας.» (EURES, 2004: 3)

βάση δεδομένων του EURES από τη περίοδο του Ιανουαρίου του 2008 έως και των Ιούλιο του 2012.

2.1 Οι κενές θέσεις εργασίας του EURES

Τον Ιούλιο του 2012 ο δείκτης κενών θέσεων¹⁴ του EURES ξεπέρασε για πρώτη φορά, μέσα στα τέσσερα τελευταία χρόνια, τα επίπεδα σε σχέση με την περίοδο πριν την κρίση. Παρά τις διακυμάνσεις του δείκτη σε σχέση με τις εποχικές μειώσεις κατά την διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου, πάνω από ένα εκατομμύριο θέσεις είναι διαθέσιμες στην αγορά κενών θέσεων εργασίας του EURES.

Ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας στην διαδικτυακή πύλη του EURES αυξήθηκε κατά 56%, συγκρινόμενος με την περίοδο Μαΐου έως τέλος Ιουλίου του 2011. Σε επίπεδο κρατών μελών¹⁵ παρατηρείται μια μεικτή τάση των κενών θέσεων με τα περισσότερα μέλη να σημειώνουν αύξηση στον αριθμό κενών θέσεων. Εκτός των χωρών της Ισλανδίας, Ισπανίας, Φινλανδίας, Πορτογαλίας και Γαλλίας, οι οποίες σημείωσαν πτώση, τουλάχιστον 10% στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας, τα υπόλοιπα κράτη μέλη παρουσίασαν αύξηση τουλάχιστον πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (56%).

---

¹⁴ Chart 1, EURES Job Vacancy index, January 2008-July 2012: Ο δείκτης των κενών θέσεων του EURES, υπολογίζεται ως ποσοστό της εισροής κενών θέσεων εργασίας τον Ιανουάριο του 2008. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται σύγκριση της τωρινής κατάστασης, σε σχέση με ένα σημείο αναφοράς πριν από την κρίση. (EJMB, 2012: 2)

¹⁵ Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας που καταγράφονται από τις ΔΥΑ και δημοσιεύονται στην πύλη του EURES διαφέρει από χώρα σε χώρα. Καθώς έξι χώρες (Δανία, Ιρλανδία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία - EURES 6) δημοσιεύουν στην πύλη του EURES όλες τις κενές θέσεις των ΔΥΑ, ενώ οι άλλες 24 χώρες (Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Σλοβακία - EURES 24) δημοσιεύουν μόνο τις κενές θέσεις εργασίας για τις οποίες οι εργοδότες έχουν επισημάνει ως κατάλληλες για υποψηφίους από άλλες χώρες. (EJMB, 2012)

Σχετικά με την χώρα μας αξίζει να σημειωθεί ότι συγκαταλέγεται στην ομάδα των κρατών μελών με αύξηση του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας πάνω από 60%, γεγονός που προκαλεί έκπληξη γνωρίζοντας τις συνθήκες που επικρατούν στην Ελληνική αγορά εργασίας. Αυτό μπορεί να υποδεικνύει μια σχετική έλλειψη ορισμένων δεξιοτήτων, αφού οι εργοδότες προκειμένου να αναζητήσουν κατάλληλους υποψηφίους στρέφονται και σε αγορές εργασίας εκτός της Ελληνικής, καθώς η χώρα μας δημοσιεύει στο EURES μόνο τις κενές θέσεις εργασίας στις οποίες οι εργοδότες αναζητούν υποψήφιος και από άλλες χώρες.

Σε επίπεδο ειδικοτήτων, οι γενικές τάσεις στις προσλήψεις αντικατοπτρίζονται και στην αγορά κενών θέσεων εργασίας του EURES¹⁶. Οι προσλήψεις σε επαγγέλματα που απαιτούν υψηλές δεξιότητες παρουσίασε μια αύξηση στην ζήτηση, για επαγγέλματα όπως διευθυντικά στελέχη και επαγγελματίες. Αντίθετα, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν την περίοδο της κρίσης οι βιομηχανίες, ο κλάδος της μεταποίησης και ο κατασκευαστικός κλάδος είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση των προσλήψεων για ειδικότητες που απαιτούσαν ειδικευμένη χειρονακτική εργασία και τεχνικούς με υψηλή ειδίκευση. Η τάση αυτή είναι εντονότερη για τις 24 χώρες που δημοσιεύουν επιλεγμένες κενές θέσεις εργασίας, στην πύλη του EURES.

Η τάση αυτή στις 24 χώρες καταγράφεται με μία αύξηση των θέσεων για υψηλές δεξιότητες από 18,6% σε 24,3%, μεταξύ των περιόδων Αυγούστου 2010 έως Ιουλίου 2011 και Αυγούστου 2011 έως Ιουλίου 2012. Το γεγονός πως το μερίδιο των κενών θέσεων για στοιχειώδη επαγγέλματα μειώθηκε, ενώ σε απόλυτους αριθμούς οι κενές θέσεις για αυτήν την κατηγορία επαγγελματιών αυξήθηκε δείχνει την τάση της αγοράς κενών θέσεων του EURES, προς θέσεις που απαιτούν περισσότερα προσόντα σε

---

¹⁶ Table 1, Table 2, (EJMB, 2012: 4-5)

σχέση με το παρελθόν όπου συνήθως αφορούσε θέσεις με χαμηλές δεξιότητες.

Οι χώρες της ομάδας EURES 6 διαχρονικά παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά στις κενές θέσεις που καταγράφουν, για επαγγέλματα που απαιτούν υψηλές δεξιότητες. Ωστόσο εμφανίζονται διαφοροποιήσεις ως προς τις συγκεκριμένες ειδικότητες που αναζητούνται, με μία μικρή αύξηση για επαγγελματίες.

2.2 Τα πλέον περιζήτητα επαγγέλματα

Η γνώση της σύνθεσης των κενών θέσεων εργασίας του EURES, μεταξύ των EURES 6 και EURES 24, μας βοηθά να κατανοήσουμε σε πιο επίπεδο διαφέρουν τα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη ζήτηση και τα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ αυτών των δύο ομάδων κρατών.

Αναφερόμενοι στα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη ζήτηση εννοούμε τα επαγγέλματα με τις περισσότερες καταχωρήσεις κενών θέσεων εργασίας στην διαδικτυακή πύλη του EURES μεταξύ τις 1^{ης} Αυγούστου 2011 και τις 31^{ης} Ιουλίου του 2012. Ενώ, αναφερόμενοι στα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη αύξηση εννοούμε τα επαγγέλματα που σημείωσαν την μεγαλύτερη αύξηση στον όγκο των κενών θέσεων εργασίας, συγκρίνοντας την παραπάνω χρονική περίοδο με την αντίστοιχη του προηγούμενου έτους.

Η ανάλυση μας δείχνει πως για την ομάδα EURES 24 τα πλέον ζητούμενα επαγγέλματα¹⁷ είναι: α) οι πωλητές καταστημάτων, β) τα επαγγέλματα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και πωλήσεων, γ) οικιακή βοηθοί, συναφή επαγγέλματα και καθαριστές, δ) οι οικονομοί και υπάλληλοι υπηρεσιών εστιατορίων και ε) οι οδηγοί αυτοκινήτων. Ενώ τα

---

¹⁷ Chart 2, Top demanded occupations, EURES 24, (EJMB, 2012: 6)

επαγγέλματα που σημείωσαν την μεγαλύτερη αύξηση είναι: α) οι υπάλληλοι, β) οι επαγγελματίες και γ) οι τεχνικοί.

Σχετικά με την Ελλάδα, παρατηρείται μια αύξηση των κενών θέσεων εργασίας για επαγγέλματα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και πωλήσεων καθώς και μία αύξηση για επαγγέλματα στην κατηγορία των οικιακών βοηθών και υπηρεσιών εστιατορίων, όπως μάγειροι, σερβιτόροι και μπουφετζήδες.

Στην λίστα με τα πιο ζητούμενα και αυξανόμενα επαγγέλματα των EURES 6 βρίσκονται τα εξής: α) οι απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας και τα συναφή επαγγέλματα, β) οι οικονομοί και οι υπάλληλοι εστιατορίων, γ) οι πλανόδιοι πωλητές και οι ασκούντες συναφή επαγγέλματα, δ) επιστάτες - διαχειριστές κτιρίων, καθαριστές παραθύρων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα και ε) επαγγέλματα νοσηλευτικής και μαιευτικής.

Τέλος, όπως σε κάθε τεύχος έτσι και σε αυτό το EJMB παρουσιάζει τα πέντε κορυφαία επαγγέλματα στην Ευρώπη σύμφωνα με τις ευκαιρίες απασχόλησης που είναι καταχωρημένες στην ηλεκτρονική πύλη του EURES σε μία συγκεκριμένη κοντινή ημερομηνία. Βάση της πύλης την 1^η Νοεμβρίου 2012 τα πιο περιζήτητα επαγγέλματα είναι:

- 1) τα επαγγέλματα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και πωλήσεων, με 87,000 κενές θέσεις εργασίας
- 2) οι πωλητές καταστημάτων, με 66,700 κενές θέσεις εργασίας
- 3) οι οικονομοί και οι υπάλληλοι υπηρεσιών εστιατορίων, με 40,500 κενές θέσεις εργασίας
- 4) οι απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας και τα συναφή επαγγέλματα, με 40,300 κενές θέσεις εργασίας
- 5) σύγχρονα επαγγέλματα συναφή με την υγεία, εκτός από την περίθαλψη, με 39,000 κενές θέσεις εργασίας

Πέρα από τις πέντε παραπάνω κατηγορίες ακολουθούν μια σειρά από επαγγέλματα με αρκετές ευκαιρίες απασχόλησης, όπως: α) μηχανικοί και

εφαρμοστές ηλεκτρονικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, β) εφαρμοστές μηχανημάτων και μηχανών γ) τεχνίτες αποπεράτωσης κτιρίων και άλλων δομικών έργων δ) διοικητικά στελέχη και συναφή επαγγέλματα ε) οικιακή βοηθοί, συναφή επαγγέλματα, καθαριστές και πλύντες.

Συγκρίνοντας τα πέντε κορυφαία επαγγέλματα με τα αντίστοιχα του προηγούμενου τεύχους¹⁸, παρατηρούμε πως μοναδική αλλαγή αποτελεί η είσοδος στην κορυφαία πεντάδα της κατηγορίας των απασχολουμένων στην παροχή προσωπικής φροντίδας και τα συναφή επαγγέλματα, καταλαμβάνοντας την θέση της κατηγορίας μηχανικοί και εφαρμοστές ηλεκτρονικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού. Ενώ οι υπόλοιπες τέσσερις κατηγορίες παρουσιάζουν αύξηση στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας με εξαίρεση τα σύγχρονα επαγγέλματα υγείας, όπου παραμένουν σταθερά.

---

¹⁸ EJMB, 2012α: 15

3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – EVM

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζουμε τα κύρια ευρήματα της τελευταίας τριμηνιαίας έκδοσης¹⁹ του «Ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης των κενών θέσεων εργασίας - EVM». Όπως αναφέραμε και στην εισαγωγή το EVM αποτελεί συνιστώσα της προσπάθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ώστε να αναπτύξει ένα σύστημα παρακολούθησης της αγοράς εργασίας εστιάζοντας στις αλλαγές της ζήτησης για δεξιότητες, δείχνοντας που υπάρχουν νέες θέσεις εργασίας. Εκδίδεται σε τριμηνιαία βάση από την γενική διεύθυνση απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και κοινωνικής ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στο συγκεκριμένο τεύχος το EVM αναλύει τις αλλαγές στην ζήτηση της αγοράς εργασίας κατά το πρώτο τρίμηνο του 2012 συγκρίνοντάς το με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011 και τις τάσεις στις κενές θέσεις εργασίας, κυρίως από το 2008. Ενώ, μια ενότητα αφιερώνεται στις ευκαιρίες απασχόλησης για αναζητούντες εργασία της ηλικιακής ομάδας 55-64, με αφορμή το Ευρωπαϊκό έτος ενεργού γήρανης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών.

Τα αποτελέσματα από την ανάλυση της ζήτησης δεξιοτήτων μέσω των προσλήψεων δεν ταυτίζονται απαραίτητα με εκείνα από την ανάλυση της απασχόλησης. Οι μεταβολές στην ζήτηση εργασίας μπορούν να επηρεάσουν τις τάσεις της απασχόλησης με πολλούς τρόπους. Μία αύξηση στις κενές θέσεις εργασίας μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της απασχόλησης όπου η δημιουργία νέων θέσεων θα ξεπεράσει τις απώλειες θέσεων εργασίας. Ωστόσο, το άνοιγμα πολλών νέων θέσεων εργασίας προκύπτει από την ανάγκη αντικατάστασης εργαζομένων που έχουν εγκαταλείψει το εργατικό δυναμικό λόγω συνταξιοδότησης, μετανάστευσης

---

¹⁹ European Vacancy Monitor, 2012, Issue no.7, December 2012

ή για άλλους λόγους. Ο μεγαλύτερος παραγωγός κενών θέσεων εργασίας είναι οι εργαζόμενοι που αλλάζουν δουλειά, είτε εθελοντικά, είτε επειδή η σύμβαση εργασίας τους έληξε. (EVM, 2012: 2)

Κύριες πηγές άντλησης δεδομένων για το EVM αποτελούν η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - ΕΕΔ, τα στατιστικά στοιχεία των κενών θέσεων εργασίας - JVS²⁰, τα δεδομένα από τις ΔΥΑ σχετικά με την εισροή κενών θέσεων εργασίας και τα δεδομένα από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Ιδιωτικών Γραφείων Απασχόλησης²¹ και τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας.

3.1 Βραχυπρόθεσμες τάσεις στις προσλήψεις

Το πρώτο τρίμηνο του 2012 χαρακτηρίζεται από μια σημαντική αντιστροφή σε όλους σχεδόν τους δείκτες των προσλήψεων συγκρινόμενο με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011, γεγονός που αντανακλά την αποδυναμωμένη οικονομική ανάπτυξη. Η προηγούμενη οριακή αύξηση του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία²² επιταχύνθηκε και η εξέλιξη στον αριθμό των κενών θέσεων έγινε αρνητική. Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των κρατών παρουσίασε μείωση στην εισροή κενών θέσεων εργασίας²³ που καταγράφονται στις ΔΥΑ.

Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός εισροής κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ αυξήθηκε, κυρίως λόγω των οργανωτικών αλλαγών όπως η βελτίωση των πληροφοριακών συστημάτων ή η αυξημένη δυναμικότητα. Συνολικά αυτές οι εξελίξεις υποδηλώνουν μία πίεση για μείωση των προσλήψεων στο

²⁰ Job Vacancy Statistics - JVS

²¹ European Confederation of Private Employment Agencies - Eurociett

²² Ο όρος «άτομα που βρήκαν εργασία» αναφέρεται σε εργαζόμενους που απασχολούνται σε μια εβδομάδα αναφοράς του εν λόγω τριμήνου και έχουν αρχίσει να εργάζονται μέσα στον μήνα ή το πολύ τρεις μήνες πριν το μήνα της εβδομάδας αναφοράς. «Job-finders», (EVM, 2012: 29)

²³ Ο όρος «εισροή κενών θέσεων εργασίας» αναφέρεται στις νέες κενές θέσεις εργασίας οι οποίες έχουν καταγραφεί σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. «Inflow of job vacancies», (EVM, 2012: 29)

πρώτο τρίμηνο του 2012, συγκρινόμενες με την ανάκαμψη και την ανάπτυξη που είχε παρατηρηθεί το 2010 και το 2011.

3.1.1 Οι πρόσφατες εξελίξεις στην ζήτηση εργασίας

Η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία, συγκρινόμενοι με το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου έτους²⁴ ήταν θετική για πρώτη φορά το δεύτερο τρίμηνο του 2010. Ύστερα από αυτό το τρίμηνο οι ρυθμοί ανάπτυξης μειώνονται και γίνονται αρνητικοί το πρώτο τρίμηνο του 2012.

Σχετικά με την εξέλιξη του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας η αύξηση κορυφώνεται το τέταρτο τρίμηνο του 2010, κυρίως λόγω των εξελίξεων στον ιδιωτικό τομέα, και γίνεται αρνητική το πρώτο τρίμηνο του 2012, καταγράφοντας μία πτώση του 6% για πρώτη φορά από το 2009. Ουσιαστικά ο αριθμός των κενών θέσεων, για τις 16 χώρες που παρέχουν στοιχεία, άρχισε να μειώνεται όταν τα επίπεδα ήταν ακόμα αρκετά χαμηλότερα σε σχέση με τα επίπεδα πριν την κρίση, με αποτέλεσμα το πρώτο τρίμηνο του 2012 να καταγράφονται²⁵ 27% λιγότερες θέσεις εργασίας σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008.

Συγκρίνοντας τις κενές θέσεις εργασίας που αφορούσαν τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα παρατηρούμε μια εντελώς διαφορετική εξέλιξη. Η μείωση των θέσεων του δημοσίου τομέα είχε είδη ξεκινήσει από το τελευταίο τρίμηνο του 2011, σε σχέση με το αντίστοιχο του 2010, με πτώση 4%, ανακόπτοντας την ανοδική πορεία των τριών πρώτων τριμήνων του 2011. Ενώ, στις θέσεις του ιδιωτικού τομέα καταγράφεται μία σχεδόν διπλάσια πτώση, 7%, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2012.

Οι παραπάνω τάσεις μας αποκαλύπτουν, πώς η ανάκαμψη στην ζήτηση εργασίας υπολείπεται ακόμα αρκετά σε σχέση με τα επίπεδα πριν την

²⁴ Chart 1, (EVM, 2012 : 4)

²⁵ Chart 2, (EVM, 2012 : 4)

κρίση, με τον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία το πρώτο τρίμηνο του 2012 να είναι κατά 21% μικρότερος, συγκρινόμενος με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2009. Τάσεις οι οποίες προκύπτουν από την απογοητευτική οικονομική κατάσταση και τα επίπεδα της ανεργίας κυρίως από το τρίτο τρίμηνο του 2011.

Η ζήτηση για εργασία έχει επηρεαστεί αρνητικά, καθώς η οικονομική ανάπτυξη έχει παγώσει με μόνο 0,1% αύξηση μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και 2012. Ενώ το ποσοστό της ανεργίας στο σύνολο της ΕΕ, αυξήθηκε κατά 0,8% το πρώτο τρίμηνο του 2012 (10,7%) συγκρινόμενο με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011 (9,9%). Επιπλέον, θετικά σημάδια άμεσης αντιστροφής του κλίματος είναι δύσκολο να παρατηρηθούν καθώς οι προσδοκίες τόσο των εργοδοτών όσο και των καταναλωτών μειώνονται διαρκώς.

Σε επίπεδο κρατών μελών, συγκρίνοντας τα επίπεδα των κενών θέσεων εργασίας σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2008, μόνο δύο κράτη, η Γερμανία και η Σουηδία, δεν παρουσίασαν μείωση στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας. Μόνο στην Σουηδία έχει καταγραφεί μια σημαντική αύξηση, 37%, στον αριθμό των κενών θέσεων σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008, ενώ η Γερμανία επέστρεψε στα επίπεδα του πρώτου τριμήνου του 2008.

Μεταξύ των υπόλοιπων χωρών, που παρουσίασαν μείωση στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας, καταγράφεται μια πιο σημαντική μείωση στα νέα μέλη της ΕΕ. Αυτό υποδηλώνει πως η ζήτηση για εργασία στα νέα μέλη ανταποκρίνεται περισσότερο στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες. Γεγονός το οποίο ίσως οφείλεται στο ότι η διάρθρωση των οικονομιών, των νέων κρατών μελών τις κάνει πιο ευαίσθητες στις οικονομικές διακυμάνσεις καθώς χαρακτηρίζονται από υψηλό μερίδιο του μεταποιητικού τομέα σε αντίθεση με οικονομίες όπου το υψηλότερο μερίδιο κατέχει ο κλάδος των υπηρεσιών.

Εντυπωσιακή πτώση στα ποσοστά των κενών θέσεων εργασίας καταγράφει και η Ελλάδα, πάνω από 60%²⁶, αν και δεν ανήκει στην κατηγορία των νέων κρατών μελών γεγονός που αντικατοπτρίζει το μέγεθος της οικονομικής κρίσης που έχει επηρεάζει την Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια.

Αντίθετα, συγκρίνοντας τα επίπεδα των κενών θέσεων του πρώτου τριμήνου του 2012 με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011²⁷, καταγράφεται μια μεικτή τάση μεταξύ των νέων και των παλαιότερων κρατών μελών. Παρατηρούμε τα μεγαλύτερα κράτη να καταγράφουν μια πτώση, ενώ το σύνολο των κρατών είναι μοιρασμένο στην μέση, με δέκα κράτη να σημειώνουν αύξηση ενώ τα άλλα δέκα μείωση. Στο σύνολο των 20 κρατών μελών που διαθέτουν στοιχεία JVS για την περίοδο, καταγράφεται μία μείωση της τάξης του 7% στο απόθεμα των κενών θέσεων εργασίας²⁸.

Την υψηλότερη αύξηση καταγράφει η Φινλανδία με 20%, ενώ την μεγαλύτερη μείωση καταγράφει η Κύπρος με 55%. Χαρακτηριστική είναι και η αντιστροφή της Γερμανίας, σε σχέση με την σύγκριση του πρώτου τριμήνου του 2008, παρουσιάζοντας μια μείωση στο απόθεμα κενών θέσεων κατά 8%, δείγμα του ότι ακόμα και χώρες με μικρά ποσοστά ανεργίας επηρεάζονται στην ζήτηση εργασίας από το αδύναμο οικονομικό περιβάλλον.

3.1.2 Εξελίξεις στις ΔΥΑ και τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας

Η συνολική εισροή κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ, των 18 κρατών μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, αυξήθηκε κατά 9%

---

²⁶ Chart 2, (EVM, 2012 : 4)

²⁷ Chart 3, (EVM, 2012 : 5)

²⁸ Το απόθεμα των κενών θέσεων ανεργίας είναι ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας που μετρήθηκαν σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, «Stock of Job Vacancies», (EVM, 2012 : 29)

μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και 2012²⁹. Τάση η οποία βρίσκεται σε αντίθεση με τα στοιχεία από τα JVS, όπου το σύνολο των κενών θέσεων όπως είδαμε παραπάνω μειώθηκε, γεγονός το οποίο οφείλεται σε διάφορους παράγοντες και κυρίως στις διαφορές των ειδών των κενών θέσεων που κοινοποιούνται στις ΔΥΑ.

Οι αλλαγές στην εισροή κενών θέσεων μεταξύ των κρατών ποικίλουν. Τα έντεκα κράτη καταγράφουν μία μείωση στην εισροή, ενώ τα υπόλοιπα επτά μια αύξηση. Την υψηλότερη αύξηση, με 37%, καταγράφει η Ουγγαρία, αύξηση η οποία κυρίως οφείλεται στις διακυμάνσεις της ζήτησης για περιστασιακή απασχόληση. Σε ορισμένα από τα κράτη που παρουσίασαν αύξηση η ικανότητα των ΔΥΑ ή τα πληροφοριακά τους συστήματα βελτιώθηκαν, και αυτό μπορεί να βοηθήσει στην περαιτέρω καταγραφή των κενών θέσεων εργασίας.

Την μεγαλύτερη μείωση στην εισροή κενών θέσεων εργασίας καταγράφει η Σλοβακία, ακολουθούμενη από την Πορτογαλία και την Βουλγαρία. Ειδικότερα για την Πορτογαλία το γεγονός αυτό δείχνει πως οι εργοδότες χρησιμοποιούν τις ΔΥΑ λιγότερο, καθώς οι κενές θέσεις της χώρας βάση των JVS, αυξήθηκαν.

Τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας, δεν έμειναν ανεπηρέαστα από την πτώση της ζήτησης για εργασία. Για τις πέντε χώρες που καλύπτει η ανάλυση³⁰ η τάση παρουσιάζει διακυμάνσεις για την περίοδο από τον Δεκέμβριο του 2009 έως τον Αύγουστο του 2012, με την πιο πρόσφατη πτώση να ξεκινά το καλοκαίρι του 2012, αλλά όχι για όλα τα κράτη.

Το Ηνωμένο Βασίλειο καταγράφει μία μικρή αύξηση, ενώ η Ισπανία την μεγαλύτερη πτώση. Λαμβάνοντας υπόψη τις εποχικές επιδράσεις, οι διακυμάνσεις στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας στα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας, φαίνεται να επηρεάζονται άμεσα από την

---

²⁹ Chart 4, (EVM, 2012 : 6)

³⁰ Chart 5, (EVM, 2012 : 7)

πτώση της δραστηριότητας των επιχειρήσεων, καθώς οι εργοδότες αντιδρούν στην πτώση μειώνοντας την ζήτηση για προσωρινή εργασία.

Αξίζει να σημειωθεί πως για την Γερμανία, το γεγονός ότι παρουσιάζει υψηλούς αριθμούς θέσεων εργασίας μέσω των γραφείων εύρεσης προσωρινής εργασίας, υποδηλώνει την αξιοποίηση από την πλευρά των εργοδοτών πιο ευέλικτων μορφών απασχόλησης. Λαμβάνοντας υπόψη πως στην αγορά εργασίας της Γερμανίας τόσο η ανεργία όσο και ο συνολικός αριθμός των κενών θέσεων εργασίας μειώνονται.

Τέλος, οι εξελίξεις στην Γαλλία και την Γερμανία μας δείχνουν μια διαρκή ανάπτυξη των γραφείων εύρεσης προσωρινής εργασίας, σε αντίθεση με την Ισπανία και την Ολλανδία, όπου η μείωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει μειώσει την χρήση των υπηρεσιών τους, ενώ ήδη τα χρησιμοποιούν πολλοί εργοδότες. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι οι απασχολούμενοι με συμβόλαια προσωρινής εργασίας τείνουν να είναι νεαρότερης ηλικίας. Κατά συνέπεια σημαντικό ρόλο για την διάδοση τέτοιων μορφών απασχόλησης διαδραματίζει η διάρκεια των συστημάτων μαθητείας κάθε χώρας.

3.1.3 Οι εξελίξεις στην ζήτηση εργασίας μεταξύ 2008 και 2012

Παρατηρώντας την εξέλιξη των προσλήψεων σε ένα ευρύτερο διάστημα, μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2008, πριν την πλήρη επίδραση των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η ανάκαμψη είναι από ασθενής έως μερική, στην καλύτερη περίπτωση. Το πρώτο τρίμηνο του 2012 συγκρινόμενο με το αντίστοιχο του 2008 ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά μειώθηκε πάνω από 20%, στο σύνολο της ΕΕ³¹. Ενώ, ο αριθμός των προσλήψεων επιβεβαιώνουν και την πολύ μικρή ανάκαμψη που είδαμε παραπάνω, στον αριθμό των κενών θέσεων. Οι δύο δείκτες μας δείχνουν

---

³¹ Chart 6, (EVM, 2012 : 8)

πως οι επιδράσεις της κρίσης στην ζήτηση για εργασία εξακολουθούν να είναι αισθητές.

Η μείωση στην ζήτηση εργασίας επιβεβαιώνεται σε όλα τα κράτη της ΕΕ, εκτός από τέσσερα, με διαφορετική ένταση στο κάθε ένα ανάλογα με την επίδραση της οικονομικής κρίσης. Εκτός από την Εσθονία και το Λουξεμβούργο κανένα άλλο κράτος δεν κατάφερε να επαναφέρει τον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία στα επίπεδα πριν την κρίση. Γεγονός που ίσως οφείλεται στο ότι πρόκειται για δύο μικρές χώρες, όπου οι εξελίξεις σε μεμονωμένους εργοδότες μπορεί να είχαν μεγαλύτερη επίδραση στην συνολική εικόνα.

Η μεγαλύτερη πτώση καταγράφεται στην Ρουμανία, -58%, η οποία ίσως οφείλεται στον εξαιρετικά υψηλό αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία το πρώτο τρίμηνο του 2008. Ενώ σημαντικές απώλειες καταγράφονται για την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Βουλγαρία και την Ισπανία. Ακόμα και η Δανία και η Σουηδία, με αρκετά ευέλικτες αγορές εργασίας κατέγραψαν μειώσεις.

Η σύγκριση μεταξύ του αριθμού αυτών που βρήκαν δουλειά και του αριθμού των κενών θέσεων δεν είναι εφικτή, καθώς τα στοιχεία για τον αριθμό κενών θέσεων δεν είναι διαθέσιμα για όλα τα κράτη. Παρόλα αυτά και οι δύο δείκτες επιβεβαιώνουν μία καλύτερη ανάκαμψη στις προσλήψεις για την Σουηδία, την Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο ενώ η Ρουμανία και η Βουλγαρία κατέγραψαν τις μεγαλύτερες πτώσεις.

Σε μερικά κράτη παρατηρείται το φαινόμενο οι δείκτες να ακολουθούν αντίθετη πορεία. Σε μία αγορά εργασίας που ανακάμπτει, και ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας αυξάνεται, χρειάζεται χρόνος προκειμένου να προσληφθούν οι κατάλληλοι υποψήφιοι στις καινούργιες θέσεις εργασίας. Ενώ, σε μια αγορά εργασίας με φθίνουσες τάσεις, μπορεί ο αριθμός των κενών θέσεων να μειώνεται αλλά κάποιοι εργαζόμενοι να προσλαμβάνονται σε παλιές θέσεις. Ωστόσο, και άλλοι παράγοντες μπορεί να επηρεάζουν τις

εξελιξείς όπως η αύξηση στις εναλλαγές εργασίας ή το ότι οι κενές θέσεις εργασίας καλύπτονται πιο άμεσα.

Παρατηρώντας την μεταβολή στον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία, σε μια βραχυπρόθεσμη περίοδο μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του αντίστοιχου του 2012³², διαπιστώνουμε ότι μόνο έξι χώρες καταγράφουν αύξηση στο αριθμό των κενών θέσεων. Συγκρίνοντας αυτό το διάστημα, με το διάστημα από το πρώτο τρίμηνο του 2008 που είδαμε παραπάνω, διαπιστώνουμε πως η αύξηση της ζήτησης εργασίας αντιστρέφεται πριν ανακάμψει πλήρως.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως η αύξηση στον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία, στις παραπάνω έξι χώρες, επηρεάζεται κυρίως από την αύξηση στις προσλήψεις σε θέσεις με μερική απασχόληση, σύμφωνα με την ΕΕΔ. Γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως στις χώρες που καταγράφουν αύξηση στις προσλήψεις, η αύξηση αυτή οφείλεται σε εργασίες μερικής απασχόλησης καθώς ο αριθμός των θέσεων που αφορούν πλήρη απασχόληση είναι περιορισμένος.

3.2 Η Ζήτηση επαγγελματιών

Η ανάλυση της ζήτησης για εργασία, με βάση το είδος των επαγγελματιών που ζητούνται, μας βοηθά ώστε να διαπιστώσουμε ποια επαγγέλματα είχαν την μεγαλύτερη ζήτηση, να τα κατατάξουμε βάση της ζήτησης και να εξετάσουμε τις εξελίξεις στις προσλήψεις ανά επαγγελματική κατηγορία. Στις περισσότερες επαγγελματικές ομάδες ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του πρώτου τριμήνου του 2012, μειώθηκε. Η μεταβολή στην ζήτηση των επαγγελματιών, επηρέασε έντονα την ζήτηση για τεχνίτες μέσης

---

³² Chart 7, (EVM, 2012 : 9)

ειδίκευσης και χειριστές, σύμφωνα τόσο με την ΕΕΔ όσο και με τα στοιχεία από τις ΔΥΑ.

3.2.1 Κατάταξη των 25 επαγγελμάτων με την υψηλότερη ζήτηση

Τα επαγγέλματα με την υψηλότερη ζήτηση, προκύπτουν με βάση των αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά ανά επάγγελμα, συγκρίνοντας τις μεταβολές μεταξύ συγκεκριμένων τριμήνων. Στην ανάλυση που ακολουθεί συγκρίνουμε τις εξελίξεις σχετικά με την ζήτηση των επαγγελμάτων μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του αντίστοιχου του 2012.

Η ζήτηση για ειδικευμένους αγρεργάτες και αλιεργάτες, επηρεάστηκε περισσότερο από όλα τα επαγγέλματα σημειώνοντας την μεγαλύτερη πτώση³³. Σημαντική μείωση κατέγραψε, ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά, και για τα βασικά επαγγέλματα, για τους τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα και για τους χειριστές και συναρμολογητές.

Αυτές οι εξελίξεις ταυτίζονται με τα ευρήματα μετά την κρίση του 2008, η οποία επιτάχυνε τις εξελίξεις, και η ζήτηση για προσλήψεις έπεσε αρχικά και κυρίως στους τομείς των κατασκευών και της μεταποίησης, με τις θέσεις στον δημόσιο τομέα να καταγράφουν πτώση ένα χρόνο αργότερα. Παρόλα αυτά η κατάσταση το πρώτο τρίμηνο του 2012 μπορεί να θεωρηθεί χειρότερη σε σχέση με την αρχή της κρίσης, καθώς το 2012 ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά έπεσε σε χαμηλότερα επίπεδα από το 2009.

Αντίθετα, καταγράφεται αύξηση για επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης των επαγγελματιών και τεχνικών κατηγοριών. Οι δύο κατηγορίες επαγγελμάτων έχουν να κάνουν με μηχανικούς, επαγγέλματα υγείας, νομικά επαγγέλματα, επαγγέλματα επιχειρήσεων και επαγγέλματα πληροφορικής και επικοινωνίας. Σταθερή αύξηση παρατηρείται κυρίως για την κατηγορία των επαγγελματιών, ενώ τα τεχνικά επαγγέλματα παρουσιάζουν εναλλαγές

---

³³ Chart 8, (EVM, 2012 : 10)

μεταξύ θετικών και αρνητικών διακυμάνσεων τα τελευταία χρόνια. Μεγάλες διακυμάνσεις, επίσης καταγράφει η κατηγορία των ανειδίκευτων εργατών, των νομοθετών, ανώτερων υπαλλήλων και προϊσταμένων, και των υπαλλήλων.

Σε επίπεδο κρατών, τα δεδομένα μας έδειξαν ότι οι εξελίξεις στα επαγγέλματα επηρεάστηκαν κυρίως από τις τρεις μεγάλες χώρες Γερμανία, Ισπανία και Γαλλία. Με την Ισπανία να καταγράφει συνολικά 17% μείωση στο αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά, ενώ την Γερμανία και την Γαλλία να ακολουθούν μεικτές τάσεις.

Στην κατάταξη των 25 επαγγελμάτων με την υψηλότερη ζήτηση³⁴ δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες μεταβολές σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση του EVM³⁵, με τα επαγγέλματα που απαιτούν χαμηλή και μέση ειδίκευση να επικρατούν. Επικράτηση η οποία αντανακλά τους υψηλούς κύκλους εργασιών, κυρίως για πωλητές καταστημάτων οι οποίοι όλο και πιο συχνά απασχολούνται περιστασιακά σε μεγάλα καταστήματα, τα οποία έχουν κερδίσει μερίδιο στην αγορά σε σχέση με τα μικρά καταστήματα.

Παρατηρώντας τις μεταβολές, στον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία μεταξύ των 25 επαγγελμάτων, διαπιστώνουμε ότι η ζήτηση ήταν υποτονική για τα περισσότερα από αυτά μεταξύ των πρώτων τριμήνων του 2011 και του 2012. Σημαντική μείωση κατέγραψαν τα επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης όπως οι εργάτες ορυχείων και κατασκευών, και οι εργάτες μεταποιητικών βιομηχανιών.

Μεταξύ των επαγγελμάτων που καταγράφουν αύξηση, βρίσκονται δύο από τα τρία επαγγέλματα με τις υψηλότερες απαιτήσεις σε προσόντα στην κατάταξη των 25. Τα επαγγέλματα νοσηλευτικής-μαιευτικής και συναφή επαγγέλματα, και οι τεχνολόγοι των επιστημών της φυσικής και της μηχανικής. Μία τάση η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως θετική εξέλιξη, καθώς όπως θα δούμε παρακάτω, τα επαγγέλματα της νοσηλευτικής και της

---

³⁴ Chart 9, (EVM, 2012 : 11)

³⁵ European Vacancy Monitor, 2012, Issue no.6, April 2012

μηχανικής ανήκουν στην κατηγορία εκείνων των επαγγελμάτων όπου οι εργοδότες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσληψη εργαζομένων.

Όσον αφορά τα επαγγέλματα τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, τα επαγγέλματα μηχανικών και τα επαγγέλματα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις ειδικότητες που ζητούνται μεταξύ των κρατών, ενώ σημαντική θεωρείται η σχετική εμπειρία.

Τέλος, η αύξηση στον αριθμό των προσλήψεων για υπαλλήλους μεταφορών και καταγραφής υλικού, και για οδηγούς βαρέων φορτηγών και λεωφορείων, μας δείχνει ότι το πρώτο τρίμηνο του 2012, ο κλάδος των μεταφορών δεν είχε άμεσα επηρεαστεί από την γενική αρνητική εξέλιξη. Σε αντίθεση με το 2009 όπου ο κλάδος των μεταφορών ήταν από τους πρώτους που επηρεάστηκαν.

3.2.2 Η ζήτηση των επαγγελμάτων στις ΔΥΑ

Η εισροή κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ καταγράφει αύξηση για τις επτά από τις εννέα κύριες επαγγελματικές κατηγορίες³⁶, μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του αντίστοιχου του 2012, στις 18 χώρες που παρέχουν δεδομένα. Όπως αναφέραμε και παραπάνω οι κενές θέσεις που καταγράφονται στις ΔΥΑ, παρά το γενικά πτωτικό κλίμα στην αγορά εργασίας, στο σύνολο τους σημείωσαν άνοδο.

Μόνο οι κατηγορίες των επαγγελμάτων που αναφέρονται στους υπαλλήλους και χειριστές, εφαρμοστές εγκαταστάσεων και μηχανών σημειώνουν μείωση στην σχετική λίστα. Οι υπόλοιπες κατηγορίες επαγγελμάτων καταγράφουν αύξηση, με την υψηλότερη να παρατηρείται για τους ειδικευμένους αγροργάτες και αλιεργάτες, ενώ ακολουθούν οι υπάλληλοι πωλήσεων και υπηρεσιών και οι επαγγελματίες.

---

³⁶ Chart 10, (EVM, 2012 : 12)

Το γεγονός ότι στην εισροή κενών θέσεων στις ΔΥΑ, καταγράφεται μια ιδιαίτερη αύξηση για επαγγελματικές κατηγορίες που απαιτούν υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι σε περιόδους κρίσης ακόμα και οι καλύτεροι εργαζόμενοι αναζητούν εργασία μέσω των ΔΥΑ, όπου καταγράφονται ως άνεργοι. Ενώ, οι εργοδότες καταχωρούν τις κενές θέσεις εργασίας στις ΔΥΑ, πιο συχνά σε περιόδους κρίσης, και κυρίως για υψηλά ειδικευμένο προσωπικό καθώς αντιλαμβάνονται πως οι διαθέσιμοι προσφορά των ΔΥΑ έχει βελτιωθεί.

Στην λίστα³⁷ των 25 επαγγελμάτων με την υψηλότερη εισροή κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ, παραδοσιακά κυριαρχούν τα επαγγέλματα που απαιτούν χαμηλή προς μέση ειδίκευση. Ωστόσο, εμφανίζονται και αρκετά επαγγέλματα που απαιτούν υψηλά προσόντα και ειδίκευση, όπως επαγγελματίες επιχειρηματικών υπηρεσιών, επαγγελματίες πωλήσεων και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, διαφημιστές και επαγγελματίες δημοσίων σχέσεων.

Η μεταβολή στον αριθμό των κενών θέσεων, μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του πρώτου τριμήνου του 2012, για τις 11 χώρες που εμφανίζονται στην λίστα, μας δείχνει αύξηση στον αριθμό των κενών θέσεων για τα 15 από τα 25 επαγγέλματα. Την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση καταγράφουν οι επιστάτες-διαχειριστές κτιρίων, καθαριστές κτιρίων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, που απαιτούν χαμηλή ειδίκευση. Ακολουθούν οι επαγγελματίες επιχειρηματικών υπηρεσιών, που απαιτούν υψηλή ειδίκευση. Ενώ, τα περισσότερα επαγγέλματα που καταγράφουν, ποσοστιαία αύξηση, ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία των επαγγελμάτων φροντίδας υγείας.

Αντίθετα την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση σημειώνουν οι εργάτες μεταποιητικών βιομηχανιών και οι συσκευαστές προϊόντων με το χέρι, οι οδηγοί φορτηγών και βαρέων φορτηγών, οι φορτοεκφορτωτές και οι

---

³⁷ Chart 11, (EVM, 2012 : 13)

οικονόμοι και τα συναφή επαγγέλματα. Κατά συνέπεια, οι μεταβολές για επαγγέλματα με χαμηλή ειδίκευση καταγράφουν μεικτές τάσεις μεταξύ συγκεκριμένων επαγγελμάτων και μεταξύ των χωρών, ανάλογα με την διάρθρωση της κάθε οικονομίας.

3.2.3 Σχέση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς εργασίας

Χρησιμοποιώντας την αναλογία του αριθμού των ανέργων προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά³⁸, είναι προφανές πως υπήρχαν λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης για τον κάθε άνεργο στις 27 χώρες της ΕΕ συνολικά, εάν και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

Μεταξύ των πρώτων τριμήνων του 2011 και του 2012, η αναλογία του αριθμού των ανέργων προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά, αυξήθηκε από 2.4 στο 2.8, συνολικά στην ΕΕ³⁹. Σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2010, όπου ο δείκτης ήταν 2,7, διαπιστώνουμε πως σήμερα ο ανταγωνισμός για μια θέση εργασίας είναι υψηλότερος.

Το γεγονός ότι η ανάκαμψη του δείκτη ήταν βραχύβια, ξεκινώντας από το τρίτο τρίμηνο του 2010 και τελειώνοντας το τρίτο τρίμηνο του 2011, υποδηλώνει ότι η συνολική κατάσταση στην αγορά εργασίας της ΕΕ είναι δύσκολο να μεταβληθεί σύντομα εάν και θα υπάρξουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών.

Αυτή η αύξηση, σχετίζεται με την αύξηση του ποσοστού ανεργίας στο σύνολο της ΕΕ, το οποίο αυξήθηκε από 9,9% το πρώτο τρίμηνο του 2011 σε 10,7% το πρώτο τρίμηνο του 2012, ενώ την ίδια περίοδο ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά μειώθηκε κατά 4%.

---

³⁸ Unemployment to job-finders ratio: η σχέση μεταξύ του αριθμού των ανέργων και του συνολικού αριθμού αυτών που βρήκαν δουλειά, χρησιμοποιείται ως δείκτης του βαθμού δυσκολίας – «στενότητας» στην αγορά εργασίας. Στην περίπτωση αυτή, ο αριθμός αυτών ο βρήκαν δουλειά, χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο του αριθμού των θέσεων εργασίας που καλύφθηκαν. (EVM, 2012 : 30)

³⁹ Chart 12, (EVM, 2012 : 14)

Στην πλειοψηφία των κρατών μελών, η αναλογία αυξήθηκε, εάν και καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις. Οι αυξήσεις ήταν εντονότερες για τα κράτη της νότιας Ευρώπης, και κυρίως για την Ελλάδα, όπου ο δείκτης σημείωσε δραματική αύξηση από 14 το πρώτο τρίμηνο του 2011 σε 28 το πρώτο τρίμηνο του 2012. Αυτό σημαίνει πως το πρώτο τρίμηνο του 2012 στην Ελλάδα αναλογούσαν 28 άνεργοι για κάθε έναν που έβρισκε δουλειά, καταδεικνύοντας τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελληνική αγορά εργασίας.

Αντίθετα, από την παραπάνω τάση ο δείκτης μειώθηκε για την Λιθουανία, την Ουγγαρία, την Εσθονία και την Γερμανία. Για τις χώρες αυτές η μικρή άνοδος της αναλογίας, μπορεί να εξηγηθεί από την μείωση της ανεργίας, επιπλέον για την Ουγγαρία από την αύξηση του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία. Ενώ, η αναλογία παρέμεινε σταθερή για την Φινλανδία, την Δανία, την Σουηδία και την Αυστρία.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές, στο εσωτερικό των κρατών αντανακλούν τις αλλαγές στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει κάθε χώρα στην κάλυψη θέσεων εργασίας συγκεκριμένων επαγγελματικών ειδικοτήτων, ενώ μεταξύ των κρατών επηρεάζονται από τις δομικές διαφορές, όπως ο βαθμός του κύκλου εργασιών, ο οποίος επηρεάζει την αναλογία.

Σε απόλυτους αριθμούς, ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε (9%) μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2011 και του πρώτου τριμήνου του 2012, ενώ ο αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά μειώθηκε (4%). Αυτή η απόκλιση μας δείχνει ότι σε περιόδους οικονομικών δυσκολιών, στην αύξηση του αριθμού των χαμένων εργασιών συνεισφέρει σε μεγαλύτερο βαθμό η αύξηση της ανεργίας και όχι η μείωση των ευκαιριών απασχόλησης. Αυτό σημαίνει, ότι ο αριθμός των προσλήψεων μπορεί να είναι ακόμα υψηλός, γεγονός που τονίζει την αξία του να παρέχεις υποστήριξη στους αναζητούντες εργασία, ακόμα και εάν η αναζήτηση εργασίας μπορεί να διαρκέσει περισσότερο.

Στις ΔΥΑ παρατηρείται αύξηση των ποσοστών ανεργίας και μείωση των κενών θέσεων εργασίας, η οποία επηρέασε όλες τις κυριότερες

επαγγελματικές κατηγορίες⁴⁰. Σύμφωνα με τα συνολικά στοιχεία των ΔΥΑ, στις 12 χώρες που καλύπτει η ανάλυση, οι άνεργοι σε όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες είδαν τις προοπτικές εύρεσης εργασίας, μεταξύ των πρώτων τριμήνων του 2011 και 2012, να επιδεινώνονται. Τα επαγγέλματα που απαιτούν χαμηλή και μέση ειδίκευση επηρεάστηκαν περισσότερο, ενώ και αυτά που απαιτούν υψηλή ειδίκευση δεν έμειναν ανεπηρέαστα.

Στα περισσότερα από τα 12 κράτη μέλη, η αναλογία της καταγεγραμμένης ανεργίας στις ΔΥΑ, προς την εισροή κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ αυξήθηκε, καθώς η εισροή κενών θέσεων δεν μπορούσε να ανταγωνιστεί την αύξηση της ανεργίας. Στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2012, για το σύνολο των 12 κρατών μελών, η αναλογία διαμορφώθηκε στους 16 καταγεγραμμένους ανέργους για κάθε νέα κενή θέση εργασίας, ενώ το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου έτους είχε διαμορφωθεί στους 10.

3.2.4 Εκπαίδευση και δεξιότητες

Η ανάλυση των δεδομένων, μας δείχνει πως όσο αυξάνεται το επίπεδο δεξιοτήτων τόσο αυξάνονται και οι ευκαιρίες στο να βρει κάποιος δουλειά. Το 50% αυτών που βρήκαν δουλειά είχαν ένα μέσο επίπεδο προσόντων⁴¹, το οποίο περιλαμβάνει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την μετά-δευτεροβάθμια αλλά όχι τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 24% είχε υποχρεωτική εκπαίδευση, όπως δημοτικό ή είχε ολοκληρώσει έως την τρίτη γυμνασίου, ενώ το 26% είχε τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η μοναδική εκπαιδευτική βαθμίδα που καταγράφει αύξηση, μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2012 και του αντίστοιχου του 2011, είναι αυτή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι υπόλοιπες καταγράφουν μείωση, στην

---

⁴⁰ Chart 13, (EVM, 2012 : 15)

⁴¹ Chart 14, (EVM, 2012 : 16)

μεταβολή του αριθμού αυτών που βρήκαν δουλειά ανά εκπαιδευτικό επίπεδο.

Η μικρή αύξηση στον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά με τριτοβάθμια εκπαίδευση, σχετίζεται με την γενική αύξηση στην ζήτηση επαγγελματιών, όπως διαπιστώσαμε παραπάνω. Συνολικά, καθώς ο αριθμός των προσλήψεων αυξήθηκε τόσο για τις εργασίες που απαιτούσαν υψηλή ειδίκευση όσο και για τους εργαζόμενους με τριτοβάθμια εκπαίδευση, μας δείχνει ότι η ζήτηση για τα επαγγέλματα που απαιτούν τέτοιες δεξιότητες αυξήθηκε.

Οι προσλήψεις ατόμων με ανώτερη εκπαίδευση αυξήθηκαν σε όλα τα εκπαιδευτικά πεδία, με μεγαλύτερη συγκέντρωση στα πεδία των μηχανικών κατασκευών και εργοστασίων⁴², των κοινωνικών επιστημών, των επιχειρηματικών και νομικών υπηρεσιών.

Τέλος, η εξέλιξη του αριθμού αυτών που βρήκαν δουλειά ανά εκπαιδευτικό πεδίο, καταδεικνύει ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της προηγούμενης οικονομικής ανάκαμψης. Οι αναζητούντες εργασία με μέση και ανώτερη εκπαίδευση είχαν περισσότερες ευκαιρίες να βρουν απασχόληση το 2011 συγκρινόμενο με το 2010 σε όλα τα εκπαιδευτικά πεδία.

3.2.5 Τα επαγγέλματα με την μεγαλύτερη αύξηση ανά χώρα

Στην τελευταία ενότητα το EVM μας παρουσιάζει την λίστα με τα 25 επαγγέλματα, που καταγράφουν την μεγαλύτερη αύξηση στον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά ανά χώρα. Η λίστα καθορίζεται από την απόλυτη αύξηση του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία. Τα επαγγέλματα παρουσιάζονται κατά φθίνουσα σειρά, αρχίζοντας από την μεγαλύτερη αύξηση στον απόλυτο αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά, μεταξύ του

---

⁴² Chart 15, (EVM, 2012 : 17)

πρώτου τριμήνου του 2011 και του πρώτου τριμήνου του 2012, ενώ καταγράφεται και ο απόλυτος αριθμός αυτών που βρήκαν δουλειά το πρώτο τρίμηνο του 2012⁴³.

Επίσης, παρουσιάζονται τα πέντε κορυφαία επαγγέλματα ανά χώρα, με βάση τον αριθμό των εισροών κενών θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ, το πρώτο τρίμηνο του 2012⁴⁴. Η κατάταξη αυτή αφορά μόνο έντεκα χώρες, που παρέχουν στοιχεία σχετικά με τις εισροές κενών θέσεων στις ΔΥΑ.

Τέλος, καταγράφονται τα πέντε επαγγέλματα που συγκεντρώνουν τις περισσότερες κενές θέσεις εργασίας⁴⁵, στην Ευρώπη, σύμφωνα με τις ευκαιρίες απασχόλησης που είναι καταχωρημένες στην ηλεκτρονική πύλη του EURES την 1η Νοεμβρίου 2012, όπως παρουσιάσαμε παραπάνω στο EJMB.

---

⁴³ EVM, 2012 : 22

⁴⁴ EVM, 2012 : 26

⁴⁵ EVM, 2012 : 28

4. EVRR: ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΑΤΕΛΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΖΕΥΞΗ

Η πρώτη «Ευρωπαϊκή Έκθεση κενών θέσεων εργασίας και προσλήψεων - EVRR⁴⁶», που δημοσιεύτηκε στις 7 Δεκεμβρίου 2012, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές πληροφόρησης του πανοράματος δεξιοτήτων της ΕΕ. Η εν λόγω διετής έκθεση, παρουσιάζει πρόσφατες εξελίξεις αναφορικά με συμβατικές ρυθμίσεις, ζήτηση κατά κλάδο και επάγγελμα και απαιτήσεις σε δεξιότητες.

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζουμε την ενότητα της EVRR, που αναφέρεται στην σχέση μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας. Η ενότητα της έκθεσης έχει ως στόχο, μέσω της ανάλυση των δεικτών που παρουσιάζονται από τα στοιχεία των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης - ΔΥΑ των κρατών μελών, των Εθνικών ερευνών και την έρευνα της Manpower για το έτος 2012 σχετικά με την έλλειψη ταλέντων, να διερευνηθεί εάν υπάρχουν αναντιστοιχίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Η ανάλυση εστιάζει στα επαγγέλματα «συμφόρησης»⁴⁷, τα οποία ορίζονται ως επαγγέλματα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσληψη κατάλληλων ατόμων για την κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας.

Το γεγονός πως κάποια επαγγέλματα εντοπίζονται να έχουν υψηλή ζήτηση η οποία αυξάνεται, συμπέρασμα το οποίο βασίζεται στον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά και στην εισροή θέσεων εργασίας στις ΔΥΑ, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι εργοδότες θα αντιμετωπίσουν δυσκολία στην κάλυψη αυτών των θέσεων, ή ότι θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες στο να προσλάβουν εργαζόμενους για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα ακόμα και

⁴⁶ European Vacancy and Recruitment Report 2012

⁴⁷ Bottleneck occupations

εάν χρειάζονται λίγους εργαζόμενους. Όλα εξαρτώνται από την διαθέσιμη προσφορά αναφορικά με παράγοντες όπως οι δεξιότητες, η εμπειρία και η τοποθεσία.

Για την ανάλυση αυτών των παραγόντων χρησιμοποιούνται άμεσοι δείκτες με στοιχεία από τη πλευρά της ζήτησης της αγοράς εργασίας, όπως έρευνες βασιζόμενες στους εργοδότες καθώς και ο χρόνος που απαιτείται προκειμένου να καλυφτεί μία κενή θέση εργασίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα πιο ακριβές μέτρο των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ορισμένα επαγγέλματα. Το πρόβλημα με αυτά τα στοιχεία εντοπίζεται στο ότι δεν είναι διαθέσιμα για κάθε κράτος.

Τα στοιχεία από την πλευρά της προσφοράς της αγοράς εργασίας, όπως η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού – ΕΕΔ και η αναλογία ανέργων προς αυτούς που βρήκαν εργασία, αποτελούν τους έμμεσους δείκτες και είναι διαθέσιμα για κάθε κράτος. Παρότι είναι λιγότερο ακριβή προσφέρουν χρήσιμες ενδείξεις για πιθανές αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας.

Κατά συνέπεια και τα δύο είδη δεικτών που αναλύονται παρουσιάζουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους. Ο συνδυασμός, όμως, και των δύο πηγών δεδομένων, διαμορφώνουν έναν σύνθετο δείκτη προκειμένου να εντοπιστούν τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν τις πιο σοβαρές δυσκολίες στην αγορά εργασίας της Ευρώπης.

Η κατανόηση των αιτιών που οδηγούν τις αγορές σε ατέλειες και αναντιστοιχίες στην σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας είναι σημαντικό να κατανοηθούν προκειμένου να προταθούν μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Τα αίτια ποικίλουν και περιλαμβάνουν διάφορους λόγους όπως ποσοτικές διαφορές, δηλαδή η αριθμητική έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού που αναζητά εργασία για τις διαθέσιμες κενές θέσεις εργασίας και ποιοτικές διαφορές όπως η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, όταν οι δεξιότητες των αναζητούντων εργασία δεν ταιριάζουν με τις δεξιότητες που απαιτούνται από τους εργοδότες. Αυτή η έλλειψη περιλαμβάνει τόσο

επίσημες όσο και ανεπίσημες δεξιότητες. Η αναντιστοιχία αυτή ονομάζεται έλλειψη ειδικευμένου δυναμικού, ώστε να διακρίνεται από την ποσοτική έλλειψη εργατικού δυναμικού.

4.1 Εξέλιξη κενών θέσεων εργασίας και προσλήψεων σε σχέση με την ανεργία

4.1.1 Περισσότεροι άνεργοι για κάθε κενή θέση εργασίας σε σχέση με πριν την ύφεση

Προκειμένου να διερευνήσουμε τον βαθμό «στενότητας» της συνολικής αγοράς εργασίας, δηλαδή τις ενδείξεις για την σχετική έλλειψη υποψήφιων εργαζόμενων στο σύνολο της αγοράς εργασίας χρησιμοποιούμε την αναλογία του αριθμού των ανέργων σε σχέση με τον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας⁴⁸. Ο δείκτης συνδυάζει στοιχεία από την ΕΕΔ, αριθμός ανέργων, και τα JVS, αριθμός κενών θέσεων εργασίας. Μια σχετικά χαμηλή αναλογία θεωρείται ως ένδειξη ενός βαθμού δυσκολίας στο να βρεθούν εργαζόμενοι καθώς είναι σχετικά λιγότεροι διαθέσιμοι άνεργοι για να καλύψουν τον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας που προσφέρονται.

Παρατηρώντας την αναλογία, στο σύνολο της Ε.Ε, διαχρονικά από το πρώτο τρίμηνο του 2008 έως το τρίτο τρίμηνο του 2011, διαπιστώνουμε την επίδραση της κρίσης στην συνολική αγορά εργασίας⁴⁹. Η αναλογία μεταξύ του αριθμού ανέργων και του αριθμού των κενών θέσεων ήταν 3.3 κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008. Με την εμφάνιση της κρίσης, καθώς ο αριθμός των ανέργων αυξανόταν ενώ ο αριθμός των κενών θέσεων μειωνόταν, η αναλογία άρχισε μια απότομη ανοδική πορεία από το δεύτερο τρίμηνο του 2008 για να φθάσει στο υψηλότερο επίπεδο, 7.7, στο δεύτερο τρίμηνο του 2010. Στο σημείο αυτό αναλογούσαν περίπου 8 άνεργοι για

⁴⁸ Ratio unemployment to vacancies, (EVRR, 2012: 16)

⁴⁹ Chart 4.1, (EVRR, 2012: 76)

κάθε κενή θέση εργασίας, αναλογία υπερδιπλάσια σε σχέση με το 2008. Μετά το πρώτο τρίμηνο του 2010 ο δείκτης σημείωσε μια μικρή πτώση και διαμορφώθηκε περίπου στο 5.6 το πρώτο τρίμηνο του 2011, σχεδόν σε διπλάσια επίπεδα σε σχέση με το αρχικό τρίμηνο αναφοράς. Αυτό μας δείχνει ότι η σχέση μεταξύ της διαθέσιμης προσφοράς ανέργων και της ζήτησης των εργοδοτών, δηλαδή η στενότητα της αγοράς εργασίας υποχώρησε. Συνολικά, οι κίνδυνοι των δυσκολιών πρόσληψης μειώθηκαν. Ωστόσο, ένα υψηλό πλεόνασμα της προσφοράς εργασίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν αποκλείει απαραίτητα την πιθανότητα αντιμετώπισης δυσκολιών στις προσλήψεις για συγκεκριμένα επαγγέλματα σε συγκεκριμένες χώρες ή περιφέρειες.

Σε επίπεδο κρατών μελών της Ε.Ε, η αναλογία αυξήθηκε για τις περισσότερες αγορές εργασίας, αλλά όχι για όλες. Γεγονός, το οποίο καταδεικνύει τις ιδιαιτερότητες των αγορών εργασίας των κρατών μελών, τόσο ως προς την κλαδική τους διάρθρωση όσο και ως προς τις εφαρμοζόμενες πολιτικές απασχόλησης, που επηρεάζουν τον βαθμό ανθεκτικότητας απέναντι στην οικονομική κρίση και την ύφεση.

Χαρακτηριστικό είναι πως το τρίτο τρίμηνο του 2011 στην αγορά εργασίας της Πορτογαλίας αντιστοιχούσαν 56 άνεργοι για κάθε κενή θέση εργασίας, ενώ το ίδιο τρίμηνο στην Γερμανία μόλις 2.7 άνεργοι για κάθε θέση εργασίας. Αυτή η ελαστικότητα της Γερμανικής αγοράς εργασίας απέναντι στην ύφεση εξηγείται έως έναν βαθμό από την εφαρμογή στρατηγικών για την διατήρηση της απασχόλησης. Στρατηγικές, όπως η εφαρμογή πολιτικών ευελιξίας, η υιοθέτηση συλλογικών συμβάσεων εργασίας και οικονομικά κίνητρα προς τους εργοδότες.

4.1.2 Η αναλογία του αριθμού των ανέργων προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία εμφανίζει αργή ανάκαμψη

Ένα άλλο μέτρο του βαθμού των δυσκολιών που αντιμετωπίζει η αγορά εργασίας προκειμένου να καλύψει τις κενές θέσεις εργασίας είναι η αναλογία του αριθμού των ανέργων, με προηγούμενη απασχόληση, προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν εργασία⁵⁰. Σε αυτήν την περίπτωση ο αριθμός αυτών που βρήκαν εργασία χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας που καλύφθηκαν. Το πλεονέκτημα της χρησιμοποίησης των δεδομένων της εύρεσης εργασίας είναι ότι υπάρχουν διαθέσιμα για όλες τις χώρες και για όλα τα επαγγέλματα.

Η τάση του δείκτη μεταξύ των ετών 2007 και 2011 για την Ε.Ε των 27 χωρών επιβεβαιώνει τα ευρήματα από τα στοιχεία των κενών θέσεων εργασίας για τις 16 χώρες, ότι η Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας έχει ανακάμψει ελαφρώς από το 2009⁵¹. Η πραγματική επίδραση της κρίσης άρχισε να εμφανίζεται το πρώτο τρίμηνο του 2009, όταν ο δείκτης αυξήθηκε απότομα και δεν έχει ακόμα επιστρέψει στα επίπεδα του 2007 και του 2008. Ο μέσος όρος στην Ε.Ε των 27 το τρίτο τρίμηνο του 2011 ήταν σχεδόν 2 άνεργοι ανά κάθε έναν που έβρισκε εργασία συγκρινόμενος με το 1.2 στο ανάλογο τρίμηνο του 2007.

Σε επίπεδο κρατών μελών και όσον αφορά στην χώρας μας, κατέχουμε την πρωτιά έχοντας την «χειρότερη» αναλογία αριθμού ανέργων προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά. Το τρίτο τρίμηνο του 2011 αναλογούσαν περίπου 9 άνεργοι για κάθε έναν που έβρισκε δουλειά⁵², αναλογία που παρουσιάζεται αρκετά υψηλότερη συγκρινόμενη με τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Χαρακτηριστικό επίσης, της Ελληνικής αγοράς εργασίας είναι ότι η αναλογία ήταν συγκριτικά υψηλότερη και πριν την

⁵⁰ Unemployment (with a previous occupation) to job-finders (LFS), (EVRR, 2012: 16)

⁵¹ Chart 4.3, (EVRR, 2012: 77)

⁵² Chart 4.4, (EVRR, 2012: 77) και Annex 4.2, (EVRR, 2012: 135)

ύφεση όπου 6.4 άνεργοι αναλογούσαν σε κάθε μία εύρεση εργασίας. Η υψηλότερη αναλογία παρατηρείται το πρώτο τρίμηνο του 2011 όπου αναλογούσαν 14.2 άνεργοι για κάθε μία εύρεση εργασίας. Ενώ και η μέση τριμηνιαία αναλογία της χώρας, 5.4, αποτελεί με διαφορά την υψηλότερη μεταξύ της Ε.Ε των 26. Στο σημείο αυτό αξίζει να συμπληρώσουμε πως η αναλογία για τη Ελλάδα διαμορφώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2012, στους 28 ανέργους για κάθε εύρεση εργασίας, βάσει των επικαιροποιημένων στοιχείων του EVM, που είδαμε παραπάνω, αλλά δεν περιλαμβάνονται στην συγκεκριμένη έκθεση.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η αγορά εργασίας της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από σχετικά αδύναμες συνθήκες, με υψηλά πλεονάσματα εργατικού δυναμικού. Αξίζει να σημειωθεί πως η άνοδος του δείκτη οφείλεται κυρίως στην μεγάλη αύξηση των ποσοστών ανεργίας και όχι στην μείωση του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία ανά τρίμηνο⁵³. Αναφορικά με το διάστημα μετά από την εμφάνιση της κρίσης παρατηρείται μια ελαφρά ανάκαμψη.

Ενώ οι τάσεις και στους δύο δείκτες, την αναλογία του αριθμού των ανέργων προς τις κενές θέσεις εργασίας και την αναλογία του αριθμού των ανέργων προς αυτούς που βρήκαν εργασία είναι σε γενικές γραμμές παρόμοιες, οι τιμές των δεικτών είναι διαφορετικές. Ειδικότερα, η αναλογία του αριθμού των ανέργων προς αυτούς που βρήκαν εργασία είναι σημαντικά μικρότερη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο όγκος της εύρεσης εργασίας σε οποιαδήποτε στιγμή είναι αρκετά υψηλότερος από τον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας, καθώς το μέγεθος της εύρεσης εργασίας αθροιστικά περιλαμβάνει όλους αυτούς που βρήκαν εργασία στο διάστημα των τελευταίων τριών μηνών. Αντιθέτως, το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας αναφέρεται στον αριθμό των κενών θέσεων εργασίας που άνοιξαν

---

⁵³ Annex 2.6, (EVRR, 2012: 116)

σε μια δεδομένη στιγμή και βασίζεται σε πιο περιορισμένο ορισμό των κενών θέσεων εργασίας.

4.2 Οι πρώτες ενδείξεις δυσκολιών ανά επάγγελμα

Προκειμένου να εντοπιστούν πιθανά σημεία «στενότητας» σε συγκεκριμένα επαγγέλματα χρησιμοποιείτε η αναλογία του αριθμού αυτών που βρήκαν εργασία σε αυτά τα επαγγέλματα σε σχέση με τον αριθμό των ανέργων που είχαν εργαστεί στο παρελθόν στα συγκεκριμένα επαγγέλματα.

Ο δείκτης, αποτελεί μια χρήσιμη ένδειξη σχετικά με τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσουν ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών, όταν μας παρέχεται μια ξεκάθαρη εικόνα από την πλευρά της προσφοράς μέσω των ανέργων με την προηγούμενη απασχόληση τους. Ωστόσο, ο δείκτης δεν μπορεί να μας προσφέρει τέτοιες ενδείξεις όταν τα δεδομένα από την πλευρά της προσφοράς είναι ακαθόριστα. Κατά συνέπεια τα επαγγέλματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή του δείκτη θα περιλαμβάνουν τόσο επαγγέλματα στα οποία οι εργοδότες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αναζήτηση κατάλληλων εργαζομένων όσο και επαγγέλματα στα οποία δεν προκύπτουν δυσκολίες.

Προκειμένου να υπάρξει διάκριση μεταξύ των επαγγελμάτων που πιθανός θα αντιμετωπίσουν στενότητες και αυτών που τελικά δεν θα αντιμετωπίσουν, χρειάζεται μια περαιτέρω ανάλυση η οποία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, κατά την ερμηνεία του δείκτη, κάποιες επιφυλάξεις, όπως:

α) στην περίπτωση ορισμένων επαγγελμάτων, ένας συνδυασμός παραγόντων έχουν αδικαιολόγητη επιρροή τόσο στην ζήτηση όσο και στην προσφορά του επαγγέλματος. Από την πλευρά της προσφοράς, πολλές κενές θέσεις εργασίας καλύπτονται από αναζητούντες εργασία χωρίς προηγούμενη εργασιακή εμπειρία στο επάγγελμα, όπως περιπτώσεις από άλλα επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης ή φοιτητές. Από την πλευρά της

ζήτησης σχετικά υψηλά ποσοστά του κύκλου εργασιών σε αυτά τα επαγγέλματα μπορεί να έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις στα στοιχεία εύρεσης εργασίας.

β) στην περίπτωση άλλων επαγγελμάτων, όπως εκπαιδευτικοί ή επαγγελματίες της δημόσιας διοίκησης, πολλές κενές θέσεις εργασίας καλύπτονται από άτομα που αναζητούν εργασία για πρώτη φορά, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα καταγεγραμμένα ποσοστά της ανεργίας.

Η ανάλυση από την εφαρμογή του δείκτη στην αγορά εργασίας της ΕΕ μας δείχνει πως για όλα τα επαγγέλματα αναλογούν 5.4 άτομα που βρήκαν εργασία για κάθε έναν άνεργο το έτος 2010, αναλογία η οποία είναι μειωμένη κατά το ήμισυ σε σχέση με το 2007⁵⁴. Αυτό δηλώνει ότι σε γενικές γραμμές, οι συνθήκες πρόσληψης έγιναν πιο εύκολες κατά την αναφερόμενη περίοδο. Ενώ για τα περισσότερα επαγγέλματα η αναλογία μειώθηκε, για μερικά παρέμεινε σταθερή ή και αυξήθηκε, με αξιοσημείωτη αυτήν των επαγγελμάτων υγείας. Οι αναλογίες των 25 επαγγελμάτων, με την υψηλότερη αναλογία, κυμαίνονται από 31 έως 6.8 άτομα που βρήκαν εργασία ανά άνεργο.

Από την λίστα των 25 επαγγελμάτων θα πρέπει να εξαιρεθούν αυτά για τα οποία η κύρια πηγή προσφοράς εργασίας δεν είναι οι άνεργοι με προηγούμενη εμπειρία στο επάγγελμα. Αυτό συμβαίνει κυρίως σε παραγωγικά επαγγέλματα ή υπηρεσίες που απαιτούν μέση ή και χαμηλή ειδίκευση. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι κενές θέσεις εργασίας μπορούν να καλυφθούν από αναζητούντες εργασία με εμπειρία σε ένα ευρύ φάσμα επαγγελμάτων που δεν απαιτούν ειδίκευση.

Μια άλλη κατηγορία επαγγελμάτων που αναφέρεται στα εκπαιδευτικά επαγγέλματα θα πρέπει επίσης να επανεξεταστεί διότι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, πολλές κενές θέσεις αυτής της επαγγελματικής κατηγορίας

---

⁵⁴ Chart 4.5, (EVRR, 2012: 79)

καλύπτονται από υποψήφιους που αναζητούν εργασία για πρώτη φορά ή έχουν εμπειρία σε άλλα επαγγέλματα.

Επαγγέλματα επίσης που αφορούν τον δημόσιο τομέα μπορεί να καλυφθούν από άτομα με ανάλογη εμπειρία στον ιδιωτικό τομέα, ενώ στην ανάλυση της ανάλογης κατηγορίας περιλαμβάνονται μόνο αυτοί που βρήκαν δουλειά στον δημόσιο τομέα ή είναι άνεργοι, με προηγούμενη εμπειρία στον δημόσιο τομέα.

Ακόμα κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τους διευθυντές παραγωγής και λειτουργίας, όπου οι περισσότερες προσλήψεις γίνονται εντός των εταιρειών προωθώντας το έμπειρο ειδικευμένο προσωπικό. Αυτό έχει ως συνέπεια η πραγματική προσφορά θέσεων εργασίας για διευθυντές να μην περιορίζεται μόνο στους ανέργους.

Συνοψίζοντας, για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω, μόνο δώδεκα επαγγέλματα θεωρούνται ως πιθανά να αντιμετωπίσουν στενότητα και κατά συνέπεια αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης. Τα περισσότερα από αυτά τα επαγγέλματα περιορίζονται σε λίγους μόνο κλάδους και συγκεκριμένα της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών, των μηχανικών και των επιχειρήσεων. Τα δώδεκα επαγγέλματα είναι τα εξής: 1) νοσοκόμοι και μαίες πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 2) επαγγελματίες των βιολογικών επιστημών, 3) επαγγελματίες υγείας εκτός νοσηλευτικής, 4) επαγγελματίες πληροφορικής, 5) τεχνολόγοι βιολογικών εν γένει επιστημών και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, 6) τεχνικοί βοηθοί ιατρικής και συναφών προς την ιατρική επιστημών, με εξαίρεση το νοσηλευτικό προσωπικό, 7) κοινωνικοί λειτουργοί, πτυχιούχοι τεχνολογικών ιδρυμάτων ή άλλων σχολών, 8) νομικά επαγγέλματα, 9) κοινωνικοί επιστήμονες και συναφή επαγγέλματα, 10) τεχνολόγοι πληροφορικής και συναφή επαγγέλματα, 11) τεχνολόγοι των επιστημών της φυσικής και της μηχανικής και 12) επαγγέλματα επιχειρήσεων.

Τέλος προκειμένου να καθοριστεί ο βαθμός στον οποίο μπορεί να προκύψουν σημεία στενότητας σε άλλους κλάδους δεξιοτήτων, της

οικονομίας, αναλύθηκαν για την περίοδο από το 2007 έως το 2010 τα τρία κορυφαία επαγγέλματα, με την υψηλότερη αναλογία αυτών που βρήκαν δουλειά σε σχέση με τον αριθμό των ανέργων, για κάθε κύρια επαγγελματική κατηγορία⁵⁵. Τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης δείχνουν ότι έως έναν βαθμό επικαλύπτονται από την λίστα των 25 επαγγελμάτων που παρουσιάστηκε παραπάνω, επιβεβαιώνοντας τις ενδείξεις για εμφάνιση περισσότερων δυσκολιών στις προσλήψεις στα επαγγέλματα υγείας.

4.3 Εξελίξεις στις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης

Οι ΔΥΑ αναλαμβάνουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ των καταγεγραμμένων ανέργων και των κενών θέσεων εργασίας που τους έχουν κοινοποιήσει οι εργοδότες. Σκοπός αυτής της διαμεσολάβησης είναι η επίτευξη της σύζευξης, του ταιριάσματος δηλαδή μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας, μεταξύ αυτών που προσφέρουν οι άνεργοι και αυτών που αναζητούν οι εργοδότες. Οι ΔΥΑ των κρατών μελών της ΕΕ εκπροσωπούν, με διαφορετικό ποσοστό για κάθε μέλος, ένα σημαντικό τμήμα της συνολικής αγοράς εργασίας. Για αυτόν το λόγο στοιχεία από τις ΔΥΑ αξιοποιούνται προκειμένου να διερευνηθούν ατέλειες στην αγορά εργασίας.

Η αναλογία μεταξύ της εισροής κενών θέσεων εργασίας και του αριθμού των εγγεγραμμένων ανέργων⁵⁶ υποδεικνύει την δεξαμενή από την οποία οι ΔΥΑ μπορούν να αντλήσουν υποψήφιους προκειμένου να τους υποδείξουν για την κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας. Η αναλογία αυτή μας βοηθά να αναγνωρίσουμε πιθανές δυσκολίες στην κάλυψη θέσεων για ορισμένα επαγγέλματα, δυσκολίες που αφορούν όμως μόνο στο τμήμα της

⁵⁵ Chart 4.5, (EVRR, 2012: 81)

⁵⁶ PES vacancy inflow to the registered unemployment, (EVRR, 2012: 16)

αγοράς που καλύπτουν οι ΔΥΑ, καθώς χρησιμοποιούνται μόνο οι κενές θέσεις εργασίας που κοινοποιούνται σε αυτές.

Ενώ οι ΔΥΑ αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, όταν η αναλογία είναι σχετικά υψηλή δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι οι εργοδότες γενικότερα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη αυτών των θέσεων. Εξαιρέση αποτελούν τα επαγγέλματα όπου η συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των κενών θέσεων εργασίας καταγράφονται στις ΔΥΑ. Σε αυτές τις περιπτώσεις η αναλογία του τμήματος της αγοράς εργασίας των ΔΥΑ αναμένεται να είναι σε γενικές γραμμές ίδια με την αναλογία της αγοράς εργασίας στο σύνολό της.

Από τη σκοπιά των ανέργων, μια υψηλή αναλογία σημαίνει ότι έχουν υψηλότερες ευκαιρίες για να καταλάβουν μία θέση εργασίας, ενώ μια χαμηλή αναλογία σημαίνει ότι υπάρχουν μόνο λίγες ευκαιρίες απασχόλησης μέσω των ΔΥΑ.

Η ανάλυση των δεδομένων των ΔΥΑ⁵⁷ από το δεύτερο τρίμηνο του 2008 έως το τρίτο τρίμηνο του 2011 γίνεται με δύο διαφορετικούς τρόπους⁵⁸. Από την πρώτη ανάλυση, όπου εξαιρούνται τα δεδομένα που αφορούν την αγορά εργασίας της Γερμανίας, παρατηρείται ότι η ύφεση είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στις ευκαιρίες των καταγεγραμμένων ανέργων να βρουν μια καινούργια δουλειά. Ενώ το πρώτο τρίμηνο του 2008 αναλογούσαν περίπου δύο άνεργοι για κάθε μία κενή θέση εργασίας, το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011 η αναλογία αυτή διπλασιάστηκε και αναλογούσαν τέσσερις άνεργοι για κάθε μία κενή θέση εργασίας που δηλωνόταν στις ΔΥΑ. Ενώ όταν στην ανάλυση καταγράφονται και τα δεδομένα από την αγορά εργασίας της Γερμανίας παρατηρείται μια τάση η αναλογία να διατηρείται σταθερή.

---

⁵⁷ Αφορούν τις χώρες: Αυστρία, Εσθονία, Γερμανία, Λετονία, Λιθουανία, Πορτογαλία και Σουηδία

⁵⁸ Chart 4.5, (EVRR, 2012: 82)

Το τρίτο τρίμηνο του 2011 στο σύνολο των κρατών που συμμετέχουν στην ανάλυση, η αναλογία διαμορφώνεται στο 0.2, που σημαίνει πως αναλογούσε μία κενή θέση εργασίας για κάθε πέντε καταγεγραμμένους ανέργους στις ΔΥΑ. Με δεδομένο ότι οι εργοδότες δεν απευθύνονται για όλες τις ανάγκες τους σε προσωπικό στις ΔΥΑ, η αναλογία αυτή μας υποδεικνύει πως οι ΔΥΑ πιθανότατα θα αντιμετωπίσουν προβλήματα στην κάλυψη αυτών των κενών θέσεων, καθώς περιορίζεται ο αριθμός των υποψηφίων ανέργων σε σχέση με τις κενές θέσεις εργασίας.

Η αναλογία ήταν υψηλότερη, για τους πωλητές καταστημάτων⁵⁹ όπου αναλογούσαν πέντε κενές θέσεις εργασίας για κάθε άνεργο. Ωστόσο, επειδή τις κενές θέσεις αυτών των επαγγελμάτων μπορούν να τις καλύψουν και άνεργοι χωρίς ανάλογη εργασιακή εμπειρία καθώς δεν απαιτούν κάποια ιδιαίτερη ειδίκευση, η αναλογία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένδειξη αντιμετώπισης δυσκολιών στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας. Παρόλα αυτά, δυσκολίες μπορεί να προκύψουν σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα τους έτους, καθώς η ζήτηση αυτών των επαγγελμάτων παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις.

Αντιθέτως, η κατάταξη των επαγγελμάτων μάς αποκαλύπτει πως οι ΔΥΑ ίσως αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων για μια σειρά από ειδικευμένα χειρονακτικά επαγγέλματα και μερικά επαγγέλματα που απαιτούν υψηλή ειδίκευση. Αντιθέτως οι κενές θέσεις εργασίας που αφορούν ειδικευμένα χειρονακτικά επαγγέλματα αποτελούν παραδοσιακά μέρος της δραστηριότητας των ΔΥΑ. Έκκληξη προκαλεί η καταγραφή στην λίστα ορισμένων επαγγελμάτων που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, γεγονός που καταδεικνύει, πρώτον ότι οι εργοδότες αντιμετωπίζουν προβλήματα στην αναζήτηση ανέργων για αυτά τα επαγγέλματα και δεύτερον, αντιδρώντας στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, απευθύνονται για την κάλυψη αυτών των θέσεων εργασίας όλο και συχνότερα στις ΔΥΑ.

---

⁵⁹ Chart 4.8, (EVRR, 2012: 84)

Παρατηρώντας τα επαγγέλματα με υψηλή αναλογία εισροής κενών θέσεων στις ΔΥΑ σε σχέση με την καταγεγραμμένη ανεργία, υψηλής ειδίκευσης επαγγέλματα συγκεντρώνονται στον τομέα της υγείας, στον τομέα των τεχνικών επαγγελμάτων, επαγγελμάτων των επιχειρήσεων και των διδακτικών επαγγελμάτων.

Υπολογίζοντας την αναλογία για το έτος 2010 και 2011 και παρουσιάζοντας⁶⁰ τα τρία κορυφαία επαγγέλματα κάθε κύριας επαγγελματικής ομάδας παρατηρούμε ότι η λίστα εμφανίζει υψηλή μεταβλητότητα για μια σειρά από επαγγέλματα. Η μεταβλητότητα αυτή μπορεί να εξηγηθεί από εποχικές διακυμάνσεις στις προσλήψεις, όπως στην περίπτωση των δασεργατών όπου η ζήτηση αυξάνεται στο πρώτο και δεύτερο τρίμηνο κάθε έτους.

4.4 Τα αποτελέσματα των εθνικών μελετών

Η αξιοποίηση των πληροφοριών από τις εθνικές μελέτες προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την έλλειψη δεξιοτήτων στις αγορές εργασίας των κρατών μελών της ΕΕ, εμπλουτίζοντας τα δεδομένα που προέρχονται από τις Ευρωπαϊκές στατιστικές πηγές. Ορισμένες χώρες έχουν αναπτύξει εξελιγμένα συστήματα διάγνωσης των αναγκών σε επαγγελματικές δεξιότητες και εξαγωγής βραχυπρόθεσμων προβλέψεων. Οι ΔΥΑ αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την δημιουργία τέτοιων συστημάτων, καθώς παρέχουν περιεκτικές πληροφορίες σχετικά με την ζήτηση και την προσφορά εργασίας στην αγορά εργασίας κάθε χώρας.

Οι μελέτες που αξιοποιούνται για την ανάλυση περιλαμβάνουν συνδυασμό πληροφοριών τόσο από τις ΔΥΑ όσο και από άλλες πηγές προκειμένου να εντοπίσουν πιθανά επαγγέλματα «συμφόρησης». Χρησιμοποιούν πληροφορίες από έρευνες εργοδοτών καθώς και μια

---

⁶⁰ Chart 4.9, (EVRR, 2012: 85)

ποικιλία δεικτών, όπως η διάρκεια των κενών θέσεων εργασίας ή η σύγκριση των αποθεμάτων⁶¹ των κενών θέσεων εργασίας με τον αριθμό των καταγεγραμμένων ανέργων, από τα δεδομένα των ΔΥΑ.

Οι πληροφορίες αυτές διευκολύνουν στην περαιτέρω βελτίωση της λίστας των επαγγελμάτων στα οποία, βάσει των στατιστικών αναλύσεων, είχαν αναγνωριστεί πιθανές δυσκολίες στην κάλυψη των κενών θέσεων. Οι κρατικές έρευνες⁶², επιβεβαιώνουν τις ενδείξεις για πιθανές ελλείψεις σε επαγγέλματα πληροφορικής, επαγγέλματα μηχανικών, οικονομικά και ιατρικά επαγγέλματα που είχαν προκύψει από την έρευνα στο σύνολο της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας βάσει των δεδομένων από την ΕΕΔ.

Υπάρχουν όμως και ενδείξεις για πιθανές δυσκολίες στην αναζήτηση υποψηφίων για την κάλυψη κενών θέσεων ορισμένων επαγγελμάτων, οι οποίες δεν προκύπτουν από την ανάλυση στο σύνολο της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Επαγγέλματα όπως τα εκπαιδευτικά επαγγέλματα, επαγγέλματα πωλήσεων, ένας αριθμός από επαγγέλματα που απαιτούν χειρονακτική μέση ειδίκευση και μη χειρονακτικά επαγγέλματα. Οι κατηγορίες αυτές απαιτούν περαιτέρω παρακολούθηση καθώς η ζήτηση για πολλά από αυτά τα επαγγέλματα επηρεάζεται από εποχικές διακυμάνσεις, ενώ οι συνθήκες εργασίας μπορεί να αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα για τις θέσεις εργασίας στον τομέα των υπηρεσιών.

Τέλος, οι εθνικές μελέτες μας δείχνουν πως οι δυσκολίες στην εύρεση υποψηφίων για ορισμένες επαγγελματικές κατηγορίες, δεν επηρεάζουν απαραίτητα το επάγγελμα στο σύνολό του, αλλά συγκεκριμένες ειδικότητες. Αυτό παρατηρείται κυρίως σε κατηγορίες επαγγελμάτων που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, με αποτέλεσμα να έχουμε την συνύπαρξη ειδικοτήτων με ανεργία και ειδικοτήτων με ελλείψεις. Ενώ η ζήτηση για αυτές της ειδικότητες ποικίλει μεταξύ των κρατών.

---

⁶¹ Job Vacancy and Stock of job vacancies, (EVRR, 2012: 15)

⁶² Chart 4.10, (EVRR, 2012: 87)

4.5 Τα αποτελέσματα από την έρευνα έλλειψης ταλέντων της Manpower

Το τελευταίο βήμα στην προσπάθεια δημιουργίας ενός σύνθετου δείκτη στηρίζεται στην ανάλυση της έρευνας των εργοδοτών, η οποία καλύπτει πολλά από τα κράτη της ΕΕ των 27. Παρά το μικρό δείγμα η έρευνα έλλειψης ταλέντου από την Manpower⁶³ για το έτος 2012, καλύπτει 19 Ευρωπαϊκές χώρες συμπεριλαμβανομένης της Νορβηγίας.

Το πρώτο βασικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι οι εργοδότες σε όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κάλυψη θέσεων εργασίας ακόμη και στις αγορές εργασίας όπου η ανεργία είναι σχετικά υψηλή. Τα υψηλότερα ποσοστά έλλειψης ταλέντου καταγράφονται στην Βουλγαρία και την Ρουμανία όπου σχεδόν ένας στους δύο εργοδότες δήλωσε πως αντιμετωπίζει δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων εργασίας λόγω έλλειψης διαθέσιμου ταλέντου. Αντίθετα τα μικρότερα ποσοστά καταγράφονται στην Ιρλανδία με 2%, και την Ολλανδία με 7%⁶⁴.

Τα κύρια επαγγέλματα στα οποία οι εργοδότες αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κάλυψη θέσεων εργασίας φαίνεται να είναι διαδεδομένα σε πολλές χώρες⁶⁵. Στην λίστα εμφανίζονται επαγγέλματα με ελλείψεις τα οποία υποστηρίζουν τα ευρήματα από την ανάλυση της ΕΕΔ και τις εθνικές έρευνες⁶⁶. Επαγγέλματα⁶⁷ που επιβεβαιώνουν τις εθνικές μελέτες αλλά δεν εμφανίζονται μεταξύ των 25 επαγγελμάτων με την υψηλότερη αναλογία αυτών που βρήκαν εργασία σε σχέση με τους ανέργους. Αλλά και ένας αριθμός επαγγελμάτων⁶⁸ χαμηλής έως μέσης ειδίκευσης, μη χειρωνακτικής

⁶³ Manpower group (2012), «The 2012 Talent Shortage Survey – Research Results»

⁶⁴ Manpower group, 2012: 21

⁶⁵ Chart 4.11, (EVRR, 2012: 93)

⁶⁶ Επαγγέλματα υγείας, μηχανικών, πληροφορικής και χρηματοοικονομικά

⁶⁷ Προσωπικό εστιατορίων και ξενοδοχείων, μάγειροι, εκπαιδευτικοί, επαγγελματίες πωλητές και αντιπρόσωποι πωλήσεων

⁶⁸ Γραμματείς, εργάτες, οδηγοί και χειριστές μηχανημάτων

και χειρονακτικής εργασίας, τα οποία είναι λιγότερο εμφανή στις προηγούμενες αναλύσεις.

Σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι εργοδότες θεωρούν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη των θέσεων εργασίας, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι την κύρια αιτία αποτελούν οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Οι πιο συχνές αιτίες βάσει των απαντήσεων των εργοδοτών είναι η έλλειψη τεχνικών ικανοτήτων, η έλλειψη υποψηφίων και η έλλειψη εμπειρίας.

Από τις απαντήσεις των εργοδοτών επιβεβαιώνονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας καθώς οι εργοδότες απαιτούν εμπειρία, αλλά δεν μπορεί να υπάρξει εμπειρία εάν δεν υπάρξει εργασία. Παρά το γεγονός ότι η ορθολογικά οικονομική λογική των εργοδοτών είναι κατανοητή, καθώς χρειάζεται χρόνος και επενδύσεις προκειμένου ένας νεοεισερχόμενος στην αγορά εργασίας να πετύχει πλήρη παραγωγικότητα. Μια τέτοια στάση μπορεί να είναι αντιπαραγωγική σε μακροπρόθεσμη βάση, δεδομένης της γήρανσης και της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού σε πολλές χώρες.

Οι εργοδότες στην ερώτηση για το ποιες στρατηγικές ακολουθούν για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας, απαντούν κυρίως με την προσφορά επιπλέον εκπαίδευσης και ανάπτυξης του υπάρχοντος προσωπικού (21%)⁶⁹. Επιπλέον, οι εργοδότες εφαρμόζουν τακτικές οι οποίες περιλαμβάνουν την πρόσληψη ατόμων που δεν έχουν τα προσόντα εκείνη την στιγμή αλλά με δυνατότητες εξέλιξης (9%), την διεύρυνση της αναζήτησης και έξω από ευρύτερη περιοχή (9%), την διατήρηση προσωπικού στις θέσεις των οποίων η κάλυψη είναι δύσκολη (7%), την βελτίωση των πακέτων παροχών (6%), την συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα για την δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ταυτίζονται με τις ανάγκες τους σε

---

⁶⁹ Figure 30, (Manpower group, 2012: 25)

ταλέντο (6%), την αύξηση του αρχικού μισθού (5%) και την διεύρυνση της αναζήτησης και έξω από την χώρα (4%).

Στην περίπτωση της Ελλάδας παρά το γεγονός ότι η οικονομία μας βιώνει μια σημαντική κρίση χρέους παρουσιάζοντας μία παρατεταμένη ύφεση με υψηλά ποσοστά ανεργίας⁷⁰, το εντυπωσιακό είναι πως σχεδόν ένας στους τέσσερις εργοδότες (24%)⁷¹ απαντούν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα στην αναζήτηση ταλέντων για την κάλυψη των κενών θέσεων ανεργίας, σημειώνοντας όμως μια εντυπωσιακή πτώση, σε σχέση με το ανάλογο ποσοστό (41%)⁷² του 2011, κατά 17 μονάδες. Στην αντιμετώπιση δυσκολιών για την κάλυψη των κενών θέσεων οι αντιπρόσωποι πωλήσεων⁷³ κατέχουν την πρώτη θέση με τους τεχνικούς να ακολουθούν.

Σχετικά με τους λόγους δυσκολίας στην κάλυψη των θέσεων εργασίας και τις στρατηγικές αντιμετώπισης των δυσκολιών, στοιχεία υπάρχουν μόνο από την έρευνα του 2011 για την Ελλάδα. Όσον αφορά στους λόγους δυσκολίας η έλλειψη εμπειρίας (34%) και η έλλειψη υποψηφίων (28%)⁷⁴ κατέχουν τις δύο πρώτες θέσεις. Ενώ στις στρατηγικές αντιμετώπισης της έλλειψης ταλέντων κυριαρχούν η προσφορά επιπλέον εκπαίδευσης και ανάπτυξης του υπάρχοντος προσωπικού (39%) με την διατήρηση του προσωπικού (17%)⁷⁵ στις θέσεις που είναι δύσκολο να καλυφθούν.

4.6 Κύρια επαγγέλματα με ελλείψεις δεξιοτήτων στην Ευρώπη

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι συγκρίνοντας τα αποτελέσματα από την ανάλυση της ΕΕΔ, των ερευνών των κρατών και της έρευνας της

⁷⁰ Το τρίτο τρίμηνο του 2012 το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στο 24,8%, (ΕΛΣΤΑΤ, 2012: 4)

⁷¹ Appendix, Greece, (Manpowergroup, 2012: 32)

⁷² Σχήμα 2, (Manpowergroup, 2011: 3)

⁷³ Appendix, Greece, (Manpowergroup, 2012: 32)

⁷⁴ Σχήμα 7, (Manpowergroup, 2011: 6)

⁷⁵ Σχήμα 8, (Manpowergroup, 2011: 7)

Manpower να εντοπίσει τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων εργασίας στο σύνολο της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Δεν χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα της έρευνας των ΔΥΑ, διότι παρότι προσφέρουν πολύτιμες συμπληρωματικές πληροφορίες για το συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το σύνολο της αγοράς εργασίας.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτήν την σύγκριση κατατάσσουν τα επαγγέλματα σε πέντε ευρύτερες επαγγελματικές κατηγορίες⁷⁶:

- 1) Επαγγέλματα υγείας: η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει διάφορα επαγγέλματα του τομέα όπως γιατρούς, νοσοκόμους και άλλους επαγγελματίες υγείας. Αυτά τα επαγγέλματα προέκυψαν ως πιθανά να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην αναζήτηση υποψηφίων για την κάλυψη κενών θέσεων τόσο από την ΕΕΔ όσο και στις έξι από τις εννέα κρατικές έρευνες. Στην έρευνα της Manpower δυσκολίες στην κάλυψη θέσεων στον τομέα υγείας ήταν εμφανής με μικρότερη όμως ένταση, κυρίως σε εξειδικευμένους νοσηλευτές σε μονάδες εντατικής θεραπείας.
- 2) Επαγγέλματα τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας: η κατηγορία αυτών των επαγγελμάτων προέκυψε και από των τριών ειδών τις μελέτες και αφορά τις αγορές εργασίας όλων των χωρών. Ενδεικτικά προβλήματα στις προσλήψεις αντιμετωπίζουν επαγγέλματα όπως οι τεχνολόγοι υποστήριξης εφαρμογών πληροφορικής, διαχειριστές δεδομένων, προγραμματιστές και τεχνικοί επεξεργασίας δεδομένων.
- 3) Μηχανικοί: στην ευρύτερη κατηγορία των μηχανικών βάσει και των τριών ερευνών παρατηρούνται ελλείψεις ιδιαίτερα στα βορειοδυτικά της Ευρώπης. Ελλείψεις οι οποίες διαφοροποιούνται ανά χώρα και αφορούν ένα πλήθος από συγκεκριμένες ειδικότητες

---

⁷⁶ Chart 4.11, (EVRR, 2012: 95)

όπως μηχανολόγοι μηχανικοί, μηχανικοί αυτοκινήτων, μηχανικοί ασφάλειας και μηχανολόγοι μηχανικοί.

4) Επαγγέλματα πωλήσεων: η κατηγορία αυτών των επαγγελματιών δεν προκύπτει από την ΕΕΔ, αλλά περιλαμβάνεται, γιατί προκύπτουν ελλείψεις βάσει της έρευνας της Manpower και των εθνικών ερευνών. Σύμφωνα με τις εθνικές έρευνες πιθανές δυσκολίες στην αναζήτηση προσωπικού για την κάλυψη θέσεων εργασίας υπήρχαν για εμπορικούς αντιπροσώπους και επαγγελματίες διαδικτυακής προώθησης προϊόντων. Ενώ στην έρευνα της Manpower οι δυσκολίες για επαγγελματίες πωλήσεων αφορούσαν όλη την Ευρώπη.

5) Χρηματοοικονομικά και λογιστικά επαγγέλματα: στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται ειδικεύσεις όπως λογιστές, υπάλληλοι λογιστηρίου και οικονομικοί αναλυτές.

Πέρα από τις παραπάνω κύριες κατηγορίες η συγκριτική ανάλυση μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως υπάρχει και ένας περιορισμένος αριθμός ειδικοτήτων με πιθανότητα να αποτελέσουν επαγγέλματα με δυσκολίες στην πρόσληψη προσωπικού στην αγορά εργασίας της Ευρώπης στο μέλλον. Οι ειδικότητες αυτές είναι των δασκάλων και των επαγγελματιών που απαιτούν εξειδίκευση. Ειδικότητες για τις οποίες απαιτείται περαιτέρω παρακολούθηση καθώς σε ορισμένες χώρες εμφανίζονται είδη δυσκολίες στις προσλήψεις, αλλά τα στοιχεία δεν είναι πειστικά όταν λαμβάνονται υπόψη και οι τρεις κατηγορίες ερευνών.

Τα συμπεράσματα από την σύνθετη ανάλυση των ερευνών αποτελούν την πηγή προκειμένου να προταθούν τακτικές για την αντιμετώπιση των ελλείψεων του εργατικού δυναμικού σε δεξιότητες. Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, οι εργοδότες θεωρούν πως οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων αποτελούν τον βασικότερο λόγο για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας και κυρίως η έλλειψη τεχνικών ικανοτήτων.

Η άμεση απάντηση των εργοδοτών σε αυτές τις ελλείψεις, προκειμένου να έχουν βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα αφορά ενέργειες όπως επιπλέον εκπαίδευση και ανάπτυξη του υπάρχοντος προσωπικού, σε συνδυασμό με την πρόσληψη προσωπικού που δεν διαθέτει τα προσόντα αλλά με δυνατότητες απόκτησης τους.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι ελλείψεις σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο διάστημα, η αναπροσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην βάση των αναγκών της αγοράς, φαίνεται ως η πλέον ενδεδειγμένη λύση δεδομένου ότι τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν ελλείψεις απαιτούν υψηλές δεξιότητες. Προϋπόθεση όμως για τον επιτυχή σχεδιασμό προγραμμάτων αποτελεί η έγκυρη διάγνωση των διαρθρωτικών αναντιστοιχιών σε δεξιότητες ώστε να εφοδιαστούν οι αναζητούντες εργασία με τις κατάλληλες δεξιότητες.

Σε πολλές περιπτώσεις η έλλειψη σωστής πληροφόρησης δημιουργεί προβλήματα στην σύζευξη μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας με συνέπεια οι εργοδότες να αντιμετωπίζουν ελλείψεις δεξιοτήτων. Μία πιθανή λύση αποτελεί η διεύρυνση της αναζήτησης σε περιοχές όπου υπάρχει προσφορά των κατάλληλων δεξιοτήτων που αναζητούν οι εργοδότες, αν και απαιτούνται επαρκής πόροι και υπηρεσίες προκειμένου να πεισθούν οι εργαζόμενοι και να μετακινηθούν από την μία περιοχή στην άλλη.

Επιπλέον, η αξιοποίηση από τους εργοδότες διαφορετικών πηγών κατά την διαδικασία πρόσληψης, μπορεί να τους οδηγήσει σε τμήματα της αγοράς τα οποία δεν είχαν προσεγγίσει στο παρελθόν. Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών με διαφημίσεις σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες ή μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να προσελκύσουν νέα τμήματα της προσφοράς εργασίας. Ενώ η ενημέρωση γύρω από την εργασία που προσφέρεται μπορεί να βελτιώσει την εικόνα που είχαν διαμορφώσει οι αναζητούντες εργασία για τα συγκεκριμένα επαγγέλματα.

4.7 Σύνοψη κεφαλαίου

Η αναλογία και των δύο δεικτών, της ανεργίας προς το σύνολο των κενών θέσεων εργασίας σε μια δεδομένη χρονική στιγμή και της ανεργίας ως προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά αυξήθηκε πάνω από το μισό μεταξύ της αρχής του 2008 και του τρίτου τριμήνου του 2011, αυτό δείχνει σε γενικές γραμμές ότι αυξήθηκαν τα πλεονάσματα από την πλευρά της προσφοράς στην αγορά εργασίας, καθώς όλο και αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία. Εκτός, από την Αυστρία και την Γερμανία και σε μικρότερο βαθμό την Σουηδία, την Δανία, την Φιλανδία και την Ολλανδία οι οποίες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν μία αγορά εργασίας με πολλή μικρά πλεονάσματα εργατικού δυναμικού.

Ένας σύνθετος δείκτης έχει αναπτυχθεί προκειμένου να εντοπιστούν τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων στην Ευρώπη. Ο δείκτης συνδυάζει αναλύσεις από τα στοιχεία της ΕΕΔ, τις εθνικές μελέτες και την έρευνα έλλειψης ταλέντου της Manpower που διεξάγεται σε εργοδότες. Η ανάλυση μας έδειξε πως οι ελλείψεις δεξιοτήτων είναι πιο σοβαρές σε όλη την Ευρώπη για τις παρακάτω κύριες κατηγορίες επαγγελμάτων: επαγγέλματα υγείας, επαγγέλματα τεχνολογίας πληροφορικής, επαγγέλματα μηχανικών, αντιπρόσωποι πωλήσεων και επαγγέλματα λογιστικής και χρηματοοικονομικής.

Σχετικά με το μερίδιο της αγοράς που αφορά τις ΔΥΑ, η εικόνα είναι πιο συγκεχυμένη. Η αναλογία της εισροής κενών θέσεων εργασίας προς την καταγεγραμμένη ανεργία ανά επάγγελμα είναι υψηλότερη για έναν αριθμό χειρονακτικών ειδικευμένων επαγγελμάτων. Επίσης, είναι υψηλή για έναν αριθμό επαγγελμάτων που απαιτούν εξειδίκευση η οποία ίσως αντανακλά την ανάγκη από την πλευρά των εργοδοτών να αναζητήσουν την βοήθεια

των ΔΥΑ όταν αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αναζήτηση κατάλληλου εργατικού δυναμικού.

Οι στρατηγικές των εργοδοτών προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό άμεσα, επικεντρώνονται στην βελτίωση των δεξιοτήτων του υπάρχοντος προσωπικού τους και την αναπροσαρμογή των κριτηρίων στις προσλήψεις, ενώ καταγράφεται μια τάση να διευρύνουν το γεωγραφικό πεδίο αναζήτησης προσωπικού. Σημαντικές δυνατότητες υπάρχουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στρατηγικών προκειμένου να διευρυνθεί η διεθνής κινητικότητα του εργατικού δυναμικού καθώς έως σήμερα ένα πολύ μικρό ποσοστό του Ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού, ζει και εργάζεται σε ένα άλλο κράτος μέλος, από αυτό που κατάγεται.

Ωστόσο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο, η μόνη βιώσιμη λύση είναι να αυξηθεί η προσφορά κατάλληλα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, προσφέροντάς του εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα που ταιριάζουν στις απαιτήσεις της ζήτησης της αγοράς εργασίας. Κρίσιμο σημείο για την επιτυχημένη ανταπόκριση, των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των προγραμμάτων κατάρτισης, στις ανάγκες της αγοράς εργασίας είναι η ύπαρξη μιας ολοκληρωμένης και έγκυρης πληροφόρησης σχετικά με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες.

3^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ - SMI

5. ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό, γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων στην Ελληνική αγορά εργασίας. Με την χρήση του Δείκτη Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων, Skill Mismatch Index – SMI, υπολογίζονται οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων στο σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας, καθώς και σε καθεμία από τις 13 περιφέρειες της Ελληνικής επικράτειας. Ο υπολογισμός, γίνεται στο τρίτο τρίμηνο κάθε έτους, από το 2008 έως και το 2012, με στοιχεία που μας χορήγησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ.ΣΤΑΤ., από την έρευνα εργατικού δυναμικού που διεξάγει, σε δείγμα νοικοκυριών, κάθε τρίμηνο του έτους.

5.1 Δείκτης Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων – SMI

Μία μέθοδος μέτρησης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, που κατατάσσεται στις εμπειρικές μεθόδους μέτρησης, είναι ο SMI. Οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων προκύπτουν λόγω της διαφοράς στην κατανομή της ζήτησης και της προσφοράς δεξιοτήτων, όπου η διασπορά δεξιοτήτων συνήθως προσεγγίζεται από τη διακύμανση των εκπαιδευτικών προσόντων σε μια αγορά εργασίας. Διασπορά η οποία κατατάσσεται σε τρία επίπεδα προσόντων χαμηλό, μέσο και υψηλό.

Κατά συνέπεια ο SMI υπολογίζεται, παίρνοντας την διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε, πως στην βιβλιογραφία καταγράφονται διαφοροποιήσεις ως

προς το είδος των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας, κατά τον υπολογισμό του SMI.

Οι Estevão and Tsounta (2011)⁷⁷, κατά τον υπολογισμό του δείκτη, προσδιόρισαν το επίπεδο της ζήτησης δεξιοτήτων ως το μέσο ποσοστό των υψηλά, μέτρια και χαμηλά ειδικευμένων εργατών, που απασχολούνται ανά πολιτεία. Προκειμένου να γίνει ο υπολογισμός πρώτα κατέταξαν τις επιχειρήσεις ανάλογα με την ένταση δεξιοτήτων, σε σχέση με το μέσο εκπαιδευτικό επίπεδο του εργατικού τους δυναμικού, σε μία περίοδο αναφοράς. Ύστερα ομαδοποίησαν την κλαδική απασχόληση σε κάθε μία από τις τρεις κατηγορίες δεξιοτήτων. Κατόπιν, υπολόγισαν το ποσοστό των ατόμων που απασχολούνται σε κάθε επίπεδο δεξιοτήτων σε μία περιφέρεια και το χρησιμοποίησαν ως την ζήτηση δεξιοτήτων, την δεδομένη περίοδο αναφοράς. Σύμφωνα με τους ερευνητές, η αξιοποίηση των δεδομένων της κλαδικής απασχόλησης, ώστε να προσδιοριστεί η ζήτηση για δεξιότητες έχει το πλεονέκτημα της απλότητας, καθώς τα δεδομένα είναι άμεσα διαθέσιμα, και εισάγει στο μέτρο την σύνθεση της κλαδικής απασχόλησης, αποτελώντας έναν οδηγό στα διαφορετικά επίπεδα απασχόλησης, για όλες τις πολιτείες, κατά την περίοδο αναφοράς. Η προσφορά δεξιοτήτων κάθε πολιτείας, προσδιορίστηκε χρησιμοποιώντας τα δεδομένα για το εργατικό δυναμικό, ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, σε κάθε πολιτεία (Estevão and Tsounta, 2011: 8).

Ο Zimmer (2012), υπολογίζοντας τον SMI για την αγορά εργασίας του Βελγίου, προκειμένου να προσδιορίσει την ζήτηση εργασίας ανά κατηγορία

---

⁷⁷ Στο συγκεκριμένο άρθρο, οι Estevão and Tsounta, εξετάζουν κατά πόσο η πρόσφατη οικονομική κρίση επηρέασε τις πολιτείες της Αμερικής και τους κλάδους της βιομηχανίας και σε ποιο βαθμό. Οι συγγραφείς χρησιμοποιώντας δεδομένα από 50 πολιτείες, παρουσιάζουν οικονομετρικά στοιχεία που υποστηρίζουν ότι οι αλλαγές του ποσοστού ανεργίας σε επίπεδο πολιτείας, συνδέονται με την αναντιστοιχία δεξιοτήτων και τις επιδόσεις της αγοράς κατοικίας, ακόμα και ύστερα από τον έλεγχο των κυκλικών επιδράσεων. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν μια αιτιακή σχέση μεταξύ αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και των συνθηκών της αγοράς κατοικίας, προς τα ποσοστά ανεργίας. Βάση των εκτιμήσεων, η διαρθρωτική ανεργία ήταν το 2010, περίπου δύο μονάδες υψηλότερα, σε σχέση με πριν την έναρξη της κρίσης, στο τέλος του 2006 (Estevão and Tsounta, 2011).

δεξιοτήτων, αξιοποίησε τα δεδομένα από την έρευνα ανθρώπινου δυναμικού και κατέταξε του απασχολούμενους στην κάθε κατηγορία δεξιοτήτων βάσει του εκπαιδευτικού τους επιπέδου, ανά επαρχία. Ενώ, για τον υπολογισμό της προσφοράς εργασίας, αξιοποίησε τα στοιχεία των ανέργων, ανά εκπαιδευτικό επίπεδο σε κάθε επαρχία.

Στην περίπτωση των δικών μας υπολογισμών, θα ακολουθήσουμε το παράδειγμα της δεύτερης περίπτωσης, καθώς η έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ., μας παρέχει τα απαιτούμενα στοιχεία για τον υπολογισμό του δείκτη. Αντίθετα, ο προσδιορισμός της ζήτησης βάσει της κλαδικής απασχόλησης θα απαιτούσε την χρήση πολλαπλών πηγών δεδομένων, οι οποίες χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθοδολογίες.

Για τον προσδιορισμό της προσφοράς εργασίας, στο σύνολο της Ελληνική αγοράς εργασίας, αλλά και σε κάθε περιφέρεια, χρησιμοποιήσαμε τους ανέργους ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, προκειμένου να τους κατατάξουν στις τρεις κατηγορίες δεξιοτήτων. Τα εκπαιδευτικά επίπεδα αντιστοιχούν στην Διεθνή Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης – ISCED. Κατά συνέπεια, έχουμε τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες δεξιοτήτων:

1) χαμηλή ειδίκευση, όπου περιλαμβάνει όσους δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο ή δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση, όσους έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης και όσους έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης, ISCED 0-2,

2) μέση ειδίκευση, όπου περιλαμβάνει όσους έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης και όσους έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, ISCED 3-4,

3) υψηλή ειδίκευση, όπου περιλαμβάνονται όσοι είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ISCED 5.

Αντίστοιχα, για τον προσδιορισμό της ζήτησης ανά κατηγορία ειδίκευσης, χρησιμοποιήσαμε τα δεδομένα που αφορούσαν τους απασχολούμενους, ανά εκπαιδευτικό επίπεδο για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας.

Ο τύπος που χρησιμοποιήσαμε, για τον υπολογισμό των αναντιστοιχιών για κάθε περιφέρεια i , την χρονική στιγμή t , είναι ο ακόλουθος (Estevão and Tsounta, 2011: 9):

$$\text{Skill Mismatch Index} - \text{SMI}_{it} = \sum_{j=1}^3 (S_{ijt} - M_{ijt})^2$$

Όπου:

j = επίπεδο δεξιοτήτων, S_{ijt} = ποσοστό ανέργων με επίπεδο δεξιοτήτων j , την χρονική στιγμή t στην περιφέρεια i ,

M_{ijt} = το ποσοστό των απασχολούμενων με επίπεδο δεξιοτήτων j , την χρονική στιγμή t στην περιφέρεια i .

Ο SMI μπορεί να ερμηνευτεί με δύο τρόπους. Καταρχάς, οι πληροφορίες μεταξύ των περιφερειών μας προτείνουν ποιες περιφέρειες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην απασχόληση λόγω των δεξιοτήτων. Δεύτερον, συγκρίνοντας διαχρονικά τις τιμές του δείκτη σε μία περιφέρεια, μπορούμε να αναγνωρίσουμε εάν οι μεταβολές στον δείκτη είναι κυκλικές ή δομικές. Και οι δύο τύποι ανάλυσης μας πληροφορούν εάν χρειάζονται προγράμματα, ώστε να αλλάξουν οι δεξιότητες του εργατικού δυναμικού ή να προσεγγίσουν μία βιομηχανία που θα ζητούσε τις συγκεκριμένες δεξιότητες που διαθέτει η περιφέρεια. Σίγουρα, εάν οι άνεργοι είναι αρκετά κινητικοί μεταξύ των περιφερειών, η μετανάστευση θα μπορούσε να βοηθήσει σε αυτές τις προσαρμογές (Estevão and Tsounta, 2011: 8).

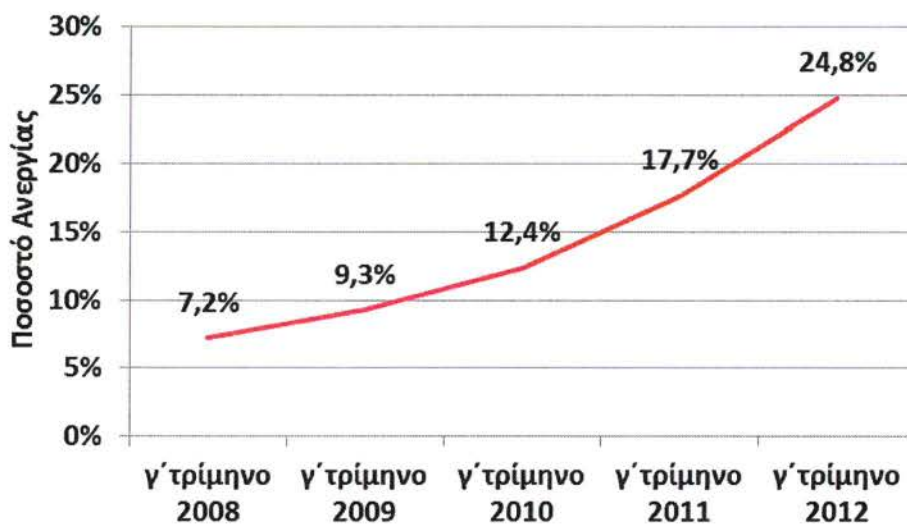
5.2 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών στην Ελληνική αγορά εργασίας

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα των υπολογισμών του δείκτη SMI τόσο στο σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας, όσο και για κάθε περιφέρεια, ξεχωριστά. Ο δείκτης, έχει υπολογιστή για κάθε τρίτο

τρίμηνο από το 2008 έως το 2012. Χρησιμοποιήσαμε αυτά τα διαστήματα αναφοράς προκειμένου να παρατηρήσουμε την πορεία, από ένα τρίμηνο πριν την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στην Ελληνική οικονομία, έως το πιο πρόσφατο τρίμηνο που ήταν διαθέσιμο από τα δεδομένα της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πριν παρουσιάσουμε τα διαγράμματα με την εξέλιξη του δείκτη, κρίνεται χρήσιμο να αναφέρουμε ορισμένα χαρακτηριστικά της Ελληνικής αγοράς εργασίας, τα οποία είναι απαραίτητα να λάβουμε υπόψη κατά την ερμηνεία του δείκτη. Το ποσοστό ανεργίας της Ελλάδας, διάγραμμα 2, σημείωσε δραματική αύξηση μεταξύ του τρίτου τριμήνου του 2008 και του τρίτου τριμήνου του 2012, αυξανόμενο από 7,2% σε 24,8%, μια απόλυτη αύξηση κατά 17,6%.

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα

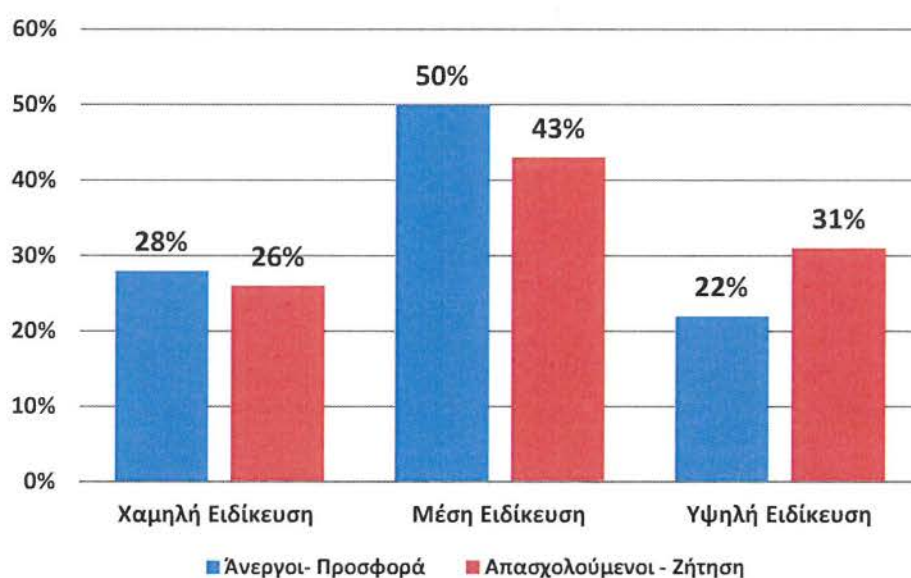
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Με δεδομένο ότι, το εργατικό δυναμικό δεν σημείωσε ιδιαίτερη μεταβολή, καθώς το γ' τρίμηνο του 2008 ήταν 4.944.923 και το γ' τρίμηνο του 2012 ήταν 4.969.934, όλη η μεταβολή στο ποσοστό ανεργίας οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των ανέργων. Κατά συνέπεια οι οικονομικές συνθήκες έχουν διαμορφώσει ένα ιδιαίτερα δυσμενές περιβάλλον στην

αγορά εργασίας της Ελλάδας, το οποίο πρέπει να λάβουμε υπόψη κατά τη ερμηνεία του δείκτη, καθώς οι διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου επηρεάζουν τις αναντιστοιχίες.

Για να γίνει πιο κατανοητός ο υπολογισμός του SMI, στο διάγραμμα 3, καταγράφεται η αναλογία των απασχολούμενων και των ανέργων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, ως ποσοστό στο σύνολο των ανέργων και των απασχολούμενων, αντίστοιχα, το γ' τρίμηνο του 2012.

Διάγραμμα 3: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Όπως εξηγήσαμε στην προηγούμενη ενότητα, ο δείκτης μετρά την απόσταση μεταξύ της κατανομής της προσφοράς και της ζήτησης δεξιοτήτων, με βάση την αντίστοιχη ανεργία και απασχόληση. Κατά συνέπεια, ο δείκτης αναντιστοιχιών προκύπτει, αθροίζοντας την διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, της κάθε κατηγορίας ειδίκευσης, διαφορά η οποία υπολογίζεται στο τετράγωνο.

Από το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι περίπου τα τρία τέταρτα, 74%, της απασχόλησης στην Ελληνική αγορά εργασίας απαιτεί απασχολούμενους με μέση και υψηλή ειδικευση, ενώ το 78% της διαθέσιμης προσφοράς εργασίας είναι άνεργοι με χαμηλή και μέση ειδικευση. Την γενικότερη τάση του δείκτη, θα την δούμε στο διάγραμμα 21, όπου παρουσιάζεται ο δείκτης για το σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας.

5.2.1 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών ανά περιφέρεια

Στην ενότητα αυτή, θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα διαγράμματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του δείκτη για κάθε περιφέρεια, ακολουθούμενα από έναν σύντομο σχολιασμό. Στο διάγραμμα κάθε περιφέρειας, απεικονίζεται ο δείκτης για το σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας, ο δείκτης για την αγορά εργασίας της περιφέρειας και οι δείκτες για κάθε κατηγορία ειδικευσης. Η ταυτόχρονη απεικόνιση βοηθά να εξαχθούν πιο χρήσιμα συμπεράσματα, τόσο για τις αποκλίσεις της περιφέρειας με το σύνολο της χώρας, όσο και για την συμμετοχή της κάθε κατηγορίας ειδικευσης στην διαμόρφωση των αναντιστοιχιών. Η παρουσίαση των περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την κωδικοποίηση της ΕΛ.ΣΤΑΤ.:

Κωδικός	Περιφέρεια
01	Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
02	Κεντρικής Μακεδονίας
03	Δυτικής Μακεδονίας
04	Ηπείρου
05	Θεσσαλίας
06	Ιονίων Νήσων

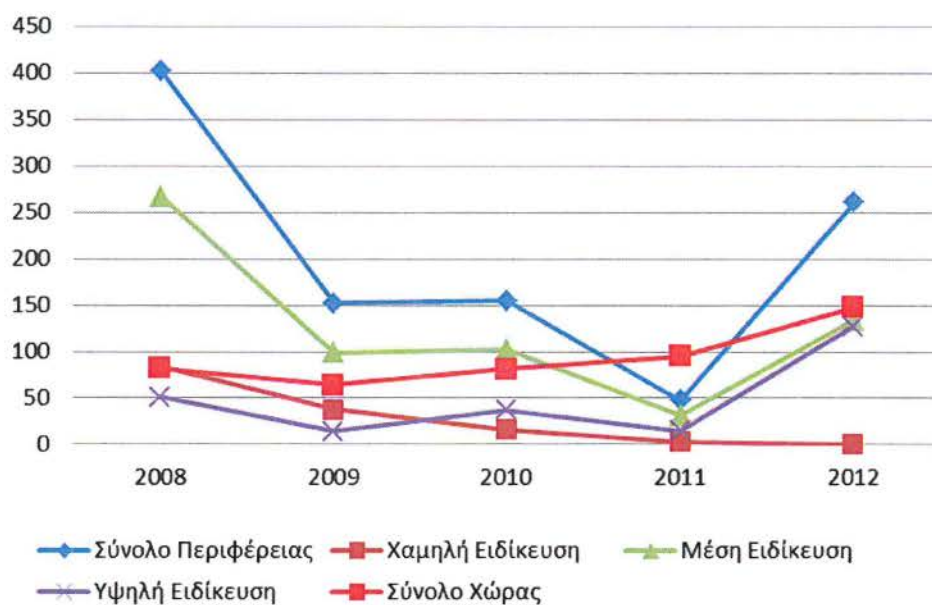

07	Δυτικής Ελλάδας
08	Στερεάς Ελλάδας
09	Αττικής
10	Πελοποννήσου
11	Βορείου Αιγαίου
12	Νοτίου Αιγαίου
13	Κρήτης

01. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 4: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, γ' τρίμηνο του 2008 - 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Η μεγάλη πτώση του δείκτη, μεταξύ του 2008 και του 2012 σχεδόν 50%, οφείλεται κυρίως στην εξισορρόπηση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για απασχολούμενους με χαμηλή ειδίκευση, με την παράλληλη μείωση του

κενού από 17% το 2008 σε 12% το 2012, για απασχολούμενους μέσης ειδίκευσης. Ενώ η αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, για εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης αυξήθηκε το 2012 σε 11% από 7%, που ήταν το 2008, λόγω της μείωσης του σχετικού μεριδίου από υψηλά ειδικευμένα άτομα που αναζητούν εργασία και της ανάλογης αύξησης των αναγκών των εργοδοτών.

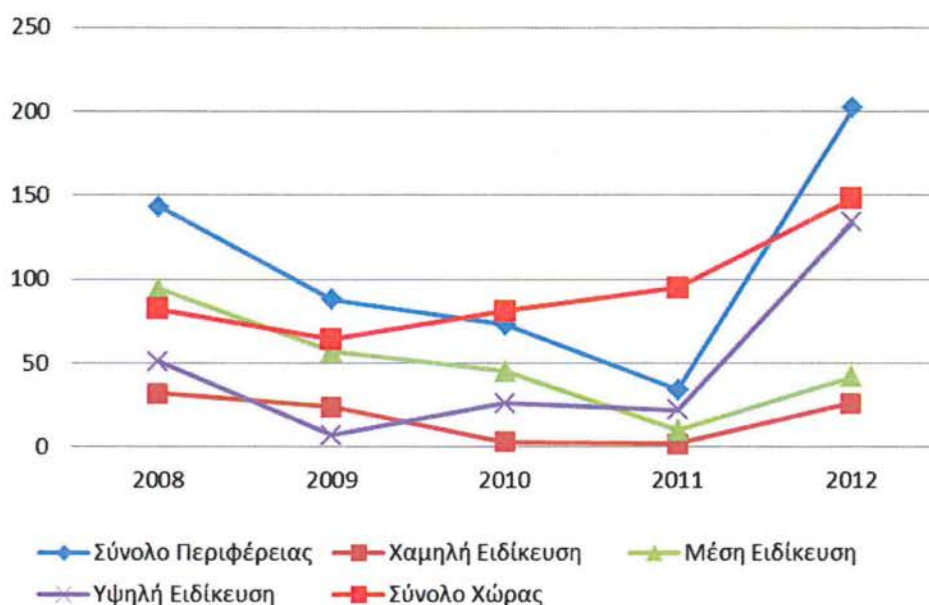
Η αυξητική τάση που καταγράφεται το 2012 οφείλεται στον υπερδιπλασιασμό των ποσοστών των ανισορροπιών, τόσο για εργατικό δυναμικό μέσης όσο και υψηλής ειδίκευσης, σε σχέση με το 2011 όπου η αγορά καταγράφει διαχρονικά τις ελαχιστότατες ανισορροπίες. Η τάση αυτή επηρέασε και την σχέση του δείκτη συγκριτικά με τον δείκτη της χώρας, ο οποίος καταγράφει υψηλότερες τιμές σε όλα τα έτη εκτός από το 2011. Το ποσοστό ανεργίας της περιφέρειας το γ' τρίμηνο του 2012 ανέρχεται σε 21,1%, σημειώνοντας αύξηση κατά 13,1% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008.

02. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 5: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας βρίσκεται περίπου στα ίδια επίπεδα με το αρχικό τρίμηνο αναφοράς. Το 2011 κατέγραψε την χαμηλότερη τιμή του λόγω του περιορισμού της ανισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης για εργασίες που απαιτούν μέση ειδίκευση, σε αντίθεση με το 2008 όπου η ζήτηση για εργασίες μέσης ειδίκευσης υπολείπονταν κατά 10% της αντίστοιχης προσφοράς. Η σχεδόν κατακόρυφη άνοδος μεταξύ 2011 και 2012 οφείλεται στην μεγάλη αύξηση του κενού για εργασίες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, ενώ ο δείκτης τόσο για την χαμηλή όσο και για την μέση κατηγορία ειδίκευσης σημείωσαν μικρή αύξηση.

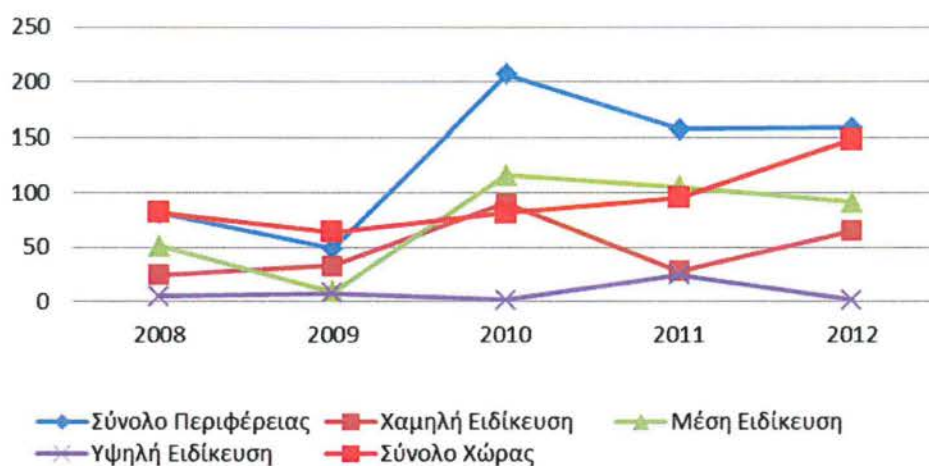
Το 2012, η μεγάλη ανισορροπία για την κατηγορία του υψηλά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, όπου οι ανάγκες των εργοδοτών για

εργασίες υψηλής ειδίκευσης είναι κατά έντεκα ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερες από την προσφορά των ατόμων που αναζητούν εργασία με αντίστοιχη ειδίκευση, οδήγησε τον δείκτη σε επίπεδα πάνω από τον δείκτη της χώρας. Σε αντίθεση με άλλες περιφέρειες, ο δείκτης της Κεντρική Μακεδονίας δεν καταγράφει σημαντικές διακυμάνσεις.

03. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 6: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με τον δείκτη της χώρας τόσο στο αρχικό όσο και στο τελευταίο τρίμηνο αναφοράς. Ωστόσο, καταγράφει μια έντονη αυξητική τάση το γ' τρίμηνο του 2010, όπου σημειώνει την υψηλότερη τιμή του 207. Αύξηση η οποία οφείλεται κυρίως στη διεύρυνση των αναντιστοιχιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας για άτομα με χαμηλή και μέση ειδίκευση. Η πλειοψηφία των θέσεων εργασίας κατέχεται από άτομα μέσης ειδίκευσης (41%) και ακολουθείται από ανειδίκευτους εργάτες (36%). Οι ανισορροπίες οφείλονται τόσο στην υπερ-εκπροσώπηση

των ατόμων με μέση ειδίκευση που αναζητούν εργασία σε σχέση με τις ανάγκες των εργοδοτών, όσο και στην αντίστοιχη υπο-εκπροσώπηση των ανειδίκευτων εργατών.

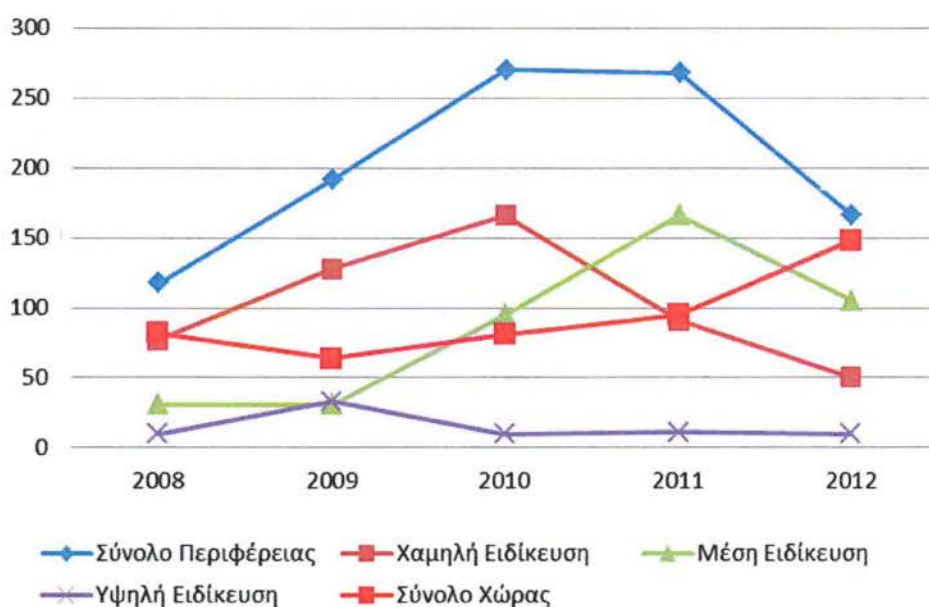
Το 2011 ο δείκτης μειώνεται λόγω της μείωσης των ανισορροπιών για εργασία χαμηλής ειδίκευσης, με τις αναντιστοιχίες στη μέση ειδίκευση να παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, πορεία η οποία συνεχίζεται και το 2012. Αξίζει να σημειωθεί ότι διαχρονικά δεν καταγράφονται ιδιαίτερες αναντιστοιχίες για την κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης. Η περιφέρεια ανήκει στην κατηγορία εκείνων των περιφερειών που δεν καταγράφουν συνολικά έντονες διακυμάνσεις στον δείκτη αναντιστοιχιών.

Τέλος, η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το γ' τρίμηνο του 2012, καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας, το οποίο ανέρχεται σε 31%, συγκρινόμενο με το ποσοστό ανεργίας των υπολοίπων περιφερειών. Ενώ η ανεργία της σημειώνει μία από τις υψηλότερες μεταβολές, από 12,5% που ήταν το γ' τρίμηνο του 2008 σε 31% το γ' τρίμηνο του 2012, δηλαδή μία μεταβολή κατά 18,5%.

04. Περιφέρεια Ηπείρου

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 7: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ηπείρου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας Ηπείρου βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα συγκρινόμενος με τον δείκτη στο σύνολο της χώρας όλα τα τρίμηνα αναφοράς. Απόκλιση η οποία γίνεται πιο έντονη τα έτη 2009 έως 2011 λόγω της αυξητικής τάσης του δείκτη, σε συνδυασμό με την αντίστοιχη μείωση του δείκτη στο σύνολο της χώρας, καταλήγοντας στα ίδια περίπου επίπεδα το γ' τρίμηνο του 2012.

Η αρχική αύξηση του δείκτη μεταξύ του γ' τριμήνου του 2008 και του αντίστοιχου του 2009, οφείλεται στην μείωση της προσφοράς ατόμων που αναζητούν εργασία με χαμηλή ειδίκευση, η οποία αύξησε την διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας με ανάλογη ειδίκευση. Το 2010 η αύξηση εντάθηκε λόγω της συνεχιζόμενης μείωσης της προσφοράς

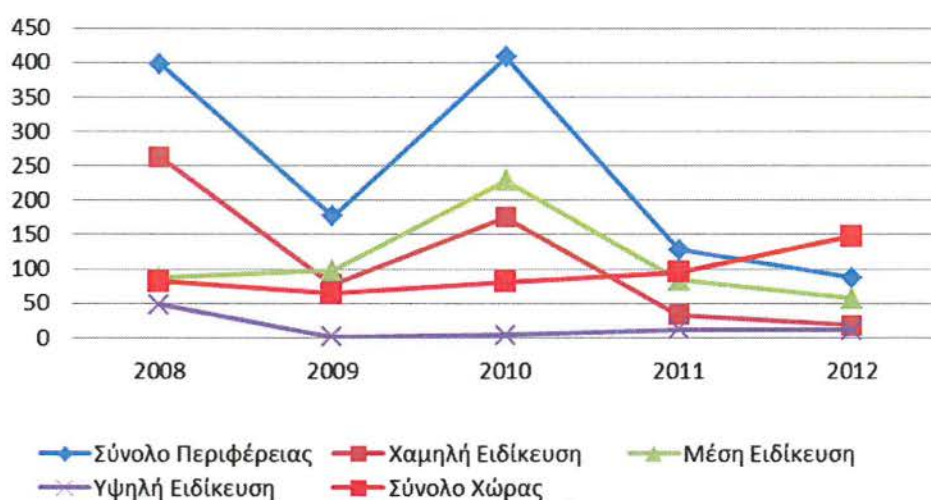
εργασίας με χαμηλή ειδίκευση και της ταυτόχρονης αύξησης της προσφοράς για εργασία με μέση ειδίκευση. Ενώ η ζήτηση και στις δύο κατηγορίες παρέμεινε στα ίδια επίπεδα.

Στο γ' τρίμηνο του 2012 το επίπεδο του δείκτη οφείλεται κυρίως στο υψηλότερο ποσοστό (κατά 10%) των ατόμων που αναζητούν εργασία με απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ή έχουν ολοκληρώσει την μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, συγκριτικά με τις ανάγκες της αγοράς για υποψηφίους αυτής της κατηγορίας. Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα και σε αυτήν την περιφέρεια οι αναντιστοιχίες για υψηλής ειδίκευσης εργασίες είναι αρκετά περιορισμένες και ακολουθούν σταθερή πορεία. Και αυτή η περιφέρεια ανήκει στην κατηγορία εκείνων που σημειώνουν μικρές διακυμάνσεις στον δείκτη αναντιστοιχιών δεξιοτήτων.

05. Περιφέρεια Θεσσαλίας

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 8: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Θεσσαλίας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 8 ο δείκτης της περιφέρειας Θεσσαλίας ενώ το αρχικό τρίμηνο αναφοράς ήταν σε επίπεδο σχεδόν 5 φορές υψηλότερο από τον αντίστοιχο δείκτη για το σύνολο της χώρας, κατέληξε το γ' τρίμηνο του 2012 να είναι σε χαμηλότερο επίπεδο, σημειώνοντας μια εντυπωσιακή μείωση κατά 311 μονάδες, η οποία οφείλεται κυρίως στην κάλυψη του κενού μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας για εργασίες που απαιτούν χαμηλή ειδικευση.

Το αρκετά υψηλό επίπεδο του δείκτη κατά το γ' τρίμηνο του 2008 οφείλεται κυρίως στο μεγάλο έλλειμμα στην αγορά εργασίας για εργατικό δυναμικό χαμηλής ειδικευσης, καθώς οι ανάγκες των εργοδοτών υπερέβαιναν την προσφορά των ατόμων που αναζητούσαν εργασία με χαμηλή ειδικευση κατά 16%. Το 2009 το επίπεδο του δείκτη έπεσε στα μισά λόγω της κάλυψης αυτών των αναντιστοιχιών. Ωστόσο το 2010 ξεπέρασε το επίπεδο του 2008 λόγω κυρίως της έντονης υπερ-εκπροσώπησης των ατόμων που αναζητούν εργασία με μέση ειδικευση (53%), σε σχέση με τις ανάγκες των εργοδοτών.

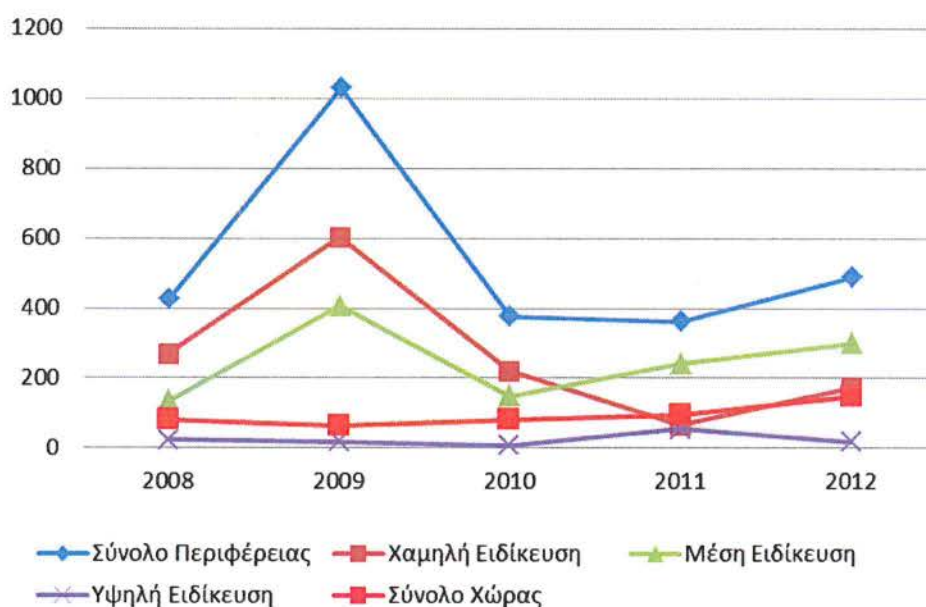
Το γ' τρίμηνο του 2011 ο δείκτης καταγράφει μία έντονη πτώση η οποία οφείλεται στην μεγάλη μείωση των ανισορροπιών τόσο για εργασίες που απαιτούν χαμηλή ειδικευση όσο και μέση. Ενώ το 2012 διαμορφώθηκε κάτω από τον αντίστοιχο δείκτη της χώρας λόγω της περαιτέρω μείωσης των αναντιστοιχιών σε αυτές της κατηγορίες ειδικευσης.

Τέλος, η αγορά εργασίας της περιφέρειας Θεσσαλίας δεν καταγράφει έντονες αναντιστοιχίες για εργασίες υψηλής ειδικευσης και ο ανάλογος δείκτης ακολουθεί μια σταθερή πορεία. Η περιφέρεια ανήκει στην κατηγορία εκείνων των περιφερειών που σημειώνουν μεγάλες διακυμάνσεις στον δείκτη αναντιστοιχιών δεξιοτήτων. Το ποσοστό ανεργίας της περιφέρειας το τρίτο τρίμηνο του 2012 διαμορφώθηκε στο 23,7% καταγράφοντας το έκτο μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των περιφερειών.

06. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 9: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Ιονίων Νήσων, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας το γ' τρίμηνο του 2009 καταγράφει την υψηλότερη τιμή διαχρονικά και μεταξύ όλων των περιφερειών, ενώ το 2010 επιστρέφει στα επίπεδα του 2008 όπου παραμένει και το 2011 για να σημειώσει μια μικρή αύξηση το γ' τρίμηνο του 2012. Συγκριτικά με τον δείκτη στο σύνολο της χώρας βρίσκεται κατά την διάρκεια και των πέντε ετών σε επίπεδα τουλάχιστον τέσσερις φορές υψηλότερα.

Η εντυπωσιακή αύξηση του γ' τριμήνου του 2009 η οποία οδήγησε τον δείκτη στο υψηλότερο επίπεδο μεταξύ όλων των περιφερειών οφείλεται στις μεγάλες αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας στις κατηγορίες της χαμηλής και μέσης ειδίκευσης. Το συγκεκριμένο τρίμηνο, η πλειοψηφία των απασχολούμενων αφορά θέσεις εργασίας με χαμηλή ειδίκευση (50%)

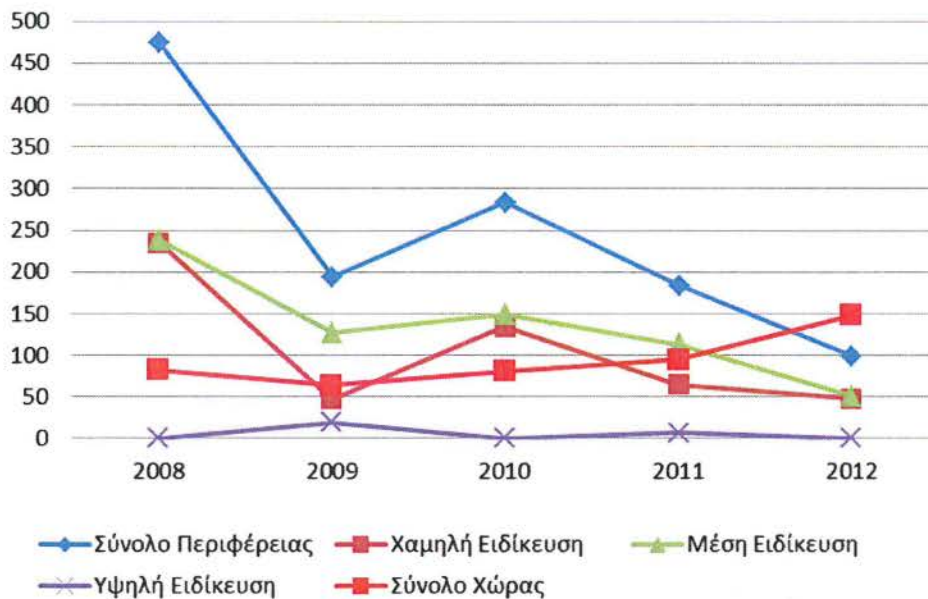
και ακολουθούν οι απασχολούμενοι σε θέσεις εργασίας που απαιτούν μέση ειδίκευση (36%). Η αναντιστοιχία στις δύο κατηγορίες προκύπτει από την πλεονάζουσα προσφορά των ατόμων που αναζητούν εργασία με μέση ειδίκευση (57%) και το έλλειμμα αυτών που αναζητούν εργασία με χαμηλή ειδίκευση (25%), συγκρινόμενα με τις αντίστοιχες ανάγκες των εργοδοτών.

Γενικότερα, ο δείκτης της περιφέρειας Ιονίων Νήσων είναι ο δεύτερος υψηλότερος το γ' τρίμηνο του 2012, συγκρινόμενος με τους δείκτες των υπόλοιπων περιφερειών. Αντίθετα, η περιφέρεια καταγράφει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας 11,4% μεταξύ όλων των περιφερειών το αντίστοιχο τρίμηνο.

07. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 10: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Μεταξύ των ετών 2008 και 2012 ο δείκτης καταγράφει μια σαφή πτωτική τάση, η οποία διακόπτεται προσωρινά το 2010. Συγκρινόμενος με το δείκτη στο σύνολο της χώρας, το αρχικό τρίμηνο αναφοράς βρίσκεται σε επίπεδο έξι φορές υψηλότερο, ενώ το τελευταίο τρίμηνο αναφοράς βρίσκεται για πρώτη φορά σε χαμηλότερο επίπεδο.

Το υψηλό αρχικό επίπεδο του δείκτη οφείλεται στις αναντιστοιχίες που καταγράφονται μεταξύ των ανέργων και των απασχολούμενων που κατέχουν χαμηλή και μέση ειδίκευση. Το ποσοστό μεταξύ των απασχολούμενων με μέση και χαμηλή ειδίκευση βρίσκεται στα ίδια επίπεδα (39%), μεταξύ των ανέργων η προσφορά μέσης ειδίκευσης (55%) υπερβαίνει την ζήτηση και η προσφορά χαμηλής ειδίκευσης (24%) υπολείπεται της αντίστοιχης ζήτησης.

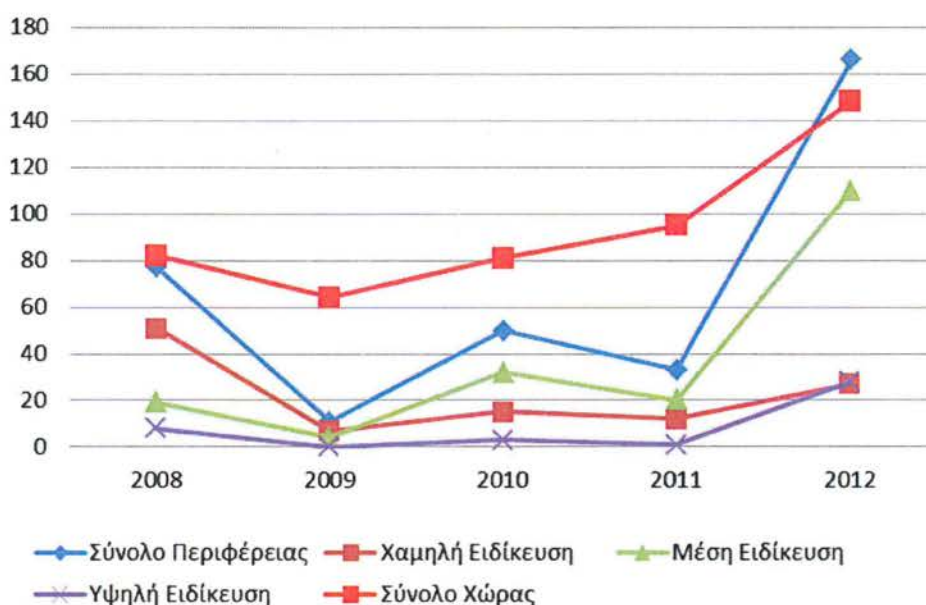
Το 2010 οι παραπάνω αναντιστοιχίες διατηρούνται αλλά με χαμηλότερη ένταση, γεγονός το οποίο ενώ αυξάνει τον δείκτη, σε σχέση με το 2009, δεν τον οδηγεί στα επίπεδα του 2008. Διαχρονικά η προσφορά των ατόμων που αναζητούν εργασία με μέση ειδίκευση υπερβαίνει την αντίστοιχη ζήτηση. Αντίθετα, η ζήτηση για εργασία που απαιτεί χαμηλή ειδίκευση υπερβαίνει την αντίστοιχη προσφορά.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαχρονικά υπάρχει εξισορρόπηση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για εργασίες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση. Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει ένα ποσοστό ανεργίας (27,1%) υψηλότερο σε σχέση με το σύνολο της χώρας και το τρίτο υψηλότερο μεταξύ όλων των περιφερειών.

08. Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 11: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Η αγορά εργασίας της Στερεάς Ελλάδας καταγράφει τις χαμηλότερες αναντιστοιχίες μεταξύ όλων των περιφερειών το γ' τρίμηνο του 2008 και το γ' τρίμηνο του 2010. Το επίπεδο του δείκτη είναι χαμηλότερο μεταξύ των τεσσάρων πρώτων ετών συγκρινόμενο με το δείκτη στο σύνολο της χώρας, ενώ το 2012 βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα με πολύ μικρή απόσταση.

Η χαμηλότερη τιμή του καταγράφεται το γ' τρίμηνο του 2009, όπου η αγορά σχεδόν ισορροπεί και στις τρεις κατηγορίες δεξιοτήτων. Το γ' τρίμηνο του 2012 καταγράφει την υψηλότερη τιμή του, η οποία οφείλεται κυρίως στις αναντιστοιχίες μέσης ειδίκευσης. Τόσο το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων (55%) όσο και το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολούμενων (44%)

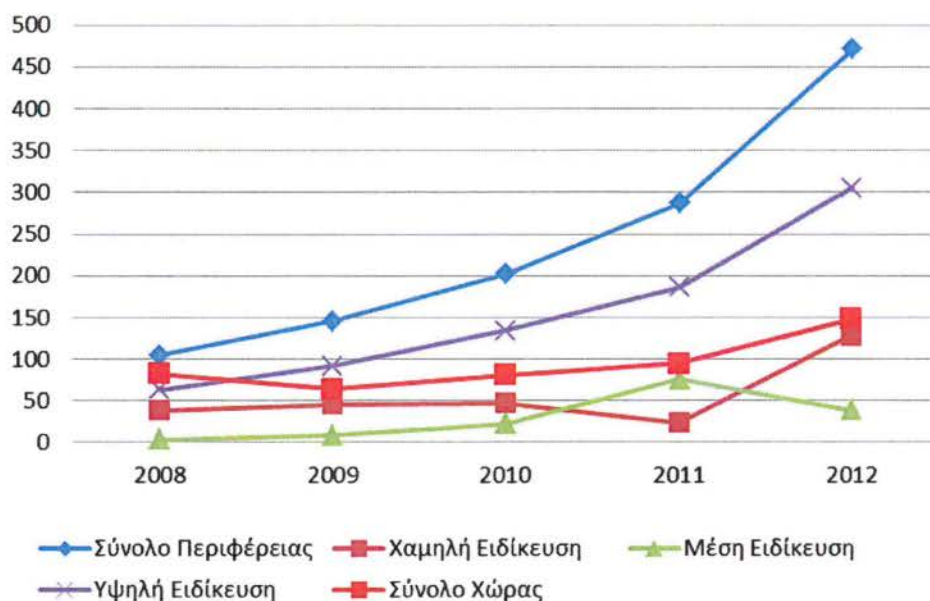
κατέχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ή έχουν ολοκληρώσει την μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, η ανισορροπία μεταξύ των δύο ποσοστών οδηγεί τον δείκτη σε αυτό το επίπεδο.

Η αύξηση του δείκτη το τρίτο τρίμηνο του 2012 επηρέασε και την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας της περιφέρειας, καθώς καταγράφει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (29,6%) μεταξύ όλων των περιφερειών αρκετά πάνω από το ποσοστό ανεργίας της χώρας. Η μεταβολή της ανεργίας μεταξύ του τρίτου τριμήνου του 2008 και του τρίτου τριμήνου του 2012 είναι η υψηλότερη μεταξύ όλων των περιφερειών, με μεταβολή 21,4%.

09. Περιφέρεια Αττικής

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 12: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Αττικής, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Μεταξύ των ετών 2008 και 2012 ο δείκτης της περιφέρειας Αττικής καταγράφει μια σαφή ανοδική τάση η οποία εντείνεται τα τρία τελευταία χρόνια. Στο αρχικό τρίμηνο αναφοράς ο δείκτης βρίσκεται λίγο πάνω από τον δείκτη στο σύνολο της χώρας, με την απόσταση αυτή να αυξάνεται κάθε τρίμηνο των επόμενων ετών και να κορυφώνεται το γ' τρίμηνο του 2012.

Η πορεία του δείκτη οφείλεται στην αύξηση των αναντιστοιχιών για εργασίες που απαιτούν υψηλή ειδικευση, γεγονός που αποτυπώνεται και στο διάγραμμα με την παράλληλη πορεία του συνολικού δείκτη της περιφέρειας, με τον δείκτη της υψηλής ειδικευσης. Διαχρονικά, το επίπεδο του δείκτη οφείλεται στην αδυναμία του σχετικού μεριδίου από υψηλά ειδικευμένα άτομα που αναζητούν εργασία, από την πλευρά της προσφοράς, και αντίστροφα από το σχετικά υψηλό ποσοστό αναζητούντων εργασία που δεν έχουν ολοκληρώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ υπάρχει μικρή ζήτηση για αυτού του είδους υποψηφίους μεταξύ των εργοδοτών.

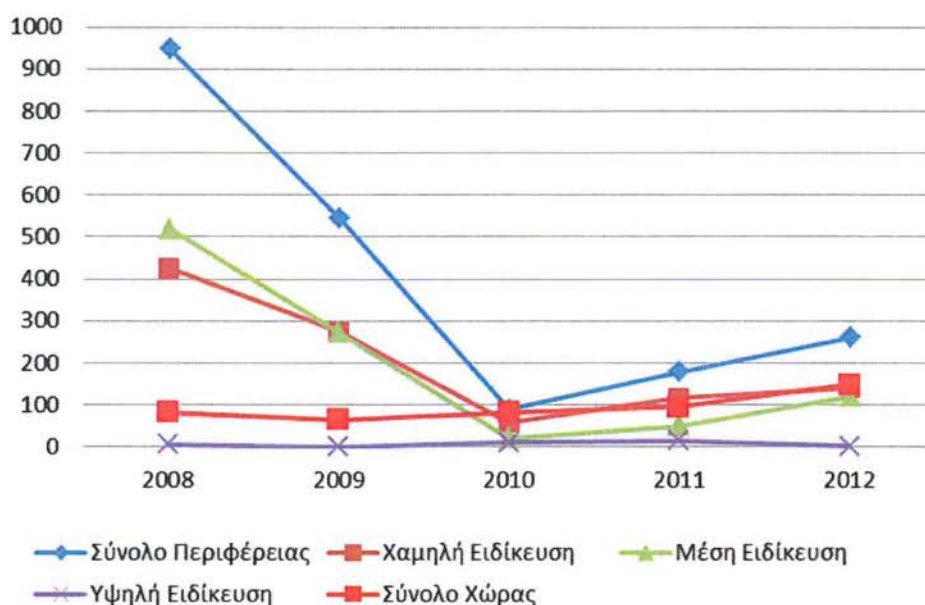
Συγκεκριμένα, το γ' τρίμηνο του 2012 όπου καταγράφεται το υψηλότερο επίπεδο του δείκτη, η πλειοψηφία των θέσεων εργασίας κατέχεται από άτομα μέσης ειδίκευσης (45%) και ακολουθείται από υψηλά ειδικευμένα άτομα (41%). Η αναντιστοιχία οφείλεται στην υπερ-προσφορά ατόμων που αναζητούν εργασία, με χαμηλή ειδικευση (25%), σε σχέση με την ανάγκη των εργοδοτών (14%) και την υπο-εκπροσώπηση των υψηλά ειδικευμένων ατόμων που αναζητούν εργασία (24%).

Η Αττική είναι η περιφέρεια με τον μεγαλύτερο αριθμό εργατικού δυναμικού (1.876.996). Καταγράφει το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (26,8%) μεταξύ των περιφερειών και τη δεύτερη υψηλότερη μεταβολή (20,2%) στο ποσοστό της ανεργίας μεταξύ του αρχικού και του τελικού τριμήνου αναφοράς. Τέλος, το γ' τρίμηνο του 2012 έχει τον τρίτο υψηλότερο (11^ο το γ' τρίμηνο του 2008) δείκτη αναντιστοιχιών μεταξύ όλων των περιφερειών της χώρας.

10. Περιφέρεια Πελοποννήσου

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 13: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Πελοποννήσου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας το γ' τρίμηνο του 2008 καταγράφει το δεύτερο υψηλότερο επίπεδο διαχρονικά μεταξύ των περιφερειών και το υψηλότερο του τριμήνου. Ακολουθεί μια εντυπωσιακή πτώση τα δύο επόμενα έτη, όπου πέφτει στα επίπεδα του δείκτη για το σύνολο της χώρας, ενώ το 2011 και το 2012 ακολουθεί μια ανοδική τάση λίγο πάνω από τον δείκτη της χώρας.

Το εντυπωσιακά υψηλό ποσοστό του δείκτη στο πρώτο τρίμηνο αναφοράς οφείλεται στην ανισορροπία της αγοράς εργασίας τόσο στην χαμηλή ειδίκευση όσο και στην μέση. Η κατηγορία της χαμηλής ειδίκευσης χαρακτηρίζεται από την αδυναμία του σχετικού μεριδίου ατόμων που αναζητούν εργασία (23%), ενώ οι ανάγκες των εργοδοτών είναι αρκετά

υψηλότερες (43%). Αντίθετα, στην κατηγορία της μέσης εκπαίδευσης το υψηλό ποσοστό των αναζητούντων εργασία (61%) υπερκαλύπτει κατά πολύ την ζήτηση (39%) που υπάρχει στην αγορά για υποψηφίους που έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια ή μετάδευτεροβάθμια εκπαίδευση, οδηγώντας την αγορά σε έντονες ανισορροπίες.

Όπως παρατηρούμε (διάγραμμα 13) η μεγάλη πτώση του δείκτη τα δύο επόμενα έτη οφείλεται στην άμβλυνση των παραπάνω ανισορροπιών μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης για εργασίες που απαιτούν χαμηλή και μέση ειδίκευση. Το γ' τρίμηνο του 2012 η πλειοψηφία των θέσεων εργασίας αφορούσαν εργασίες μέσης ειδίκευσης (44%), με αυτές της χαμηλής ειδίκευσης (37%) να ακολουθούν. Ωστόσο, και πάλι η προσφορά εργατικού δυναμικού για εργασίες μέσης ειδίκευσης (55%) υπερκάλυπτε την ζήτηση, ενώ η προσφορά χαμηλής ειδίκευσης (25%) υπολειπόταν της ζήτησης των εργοδοτών. Σχετικά με το εργατικό δυναμικό που έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, η περιφέρεια διαχρονικά χαρακτηρίζεται από μια ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

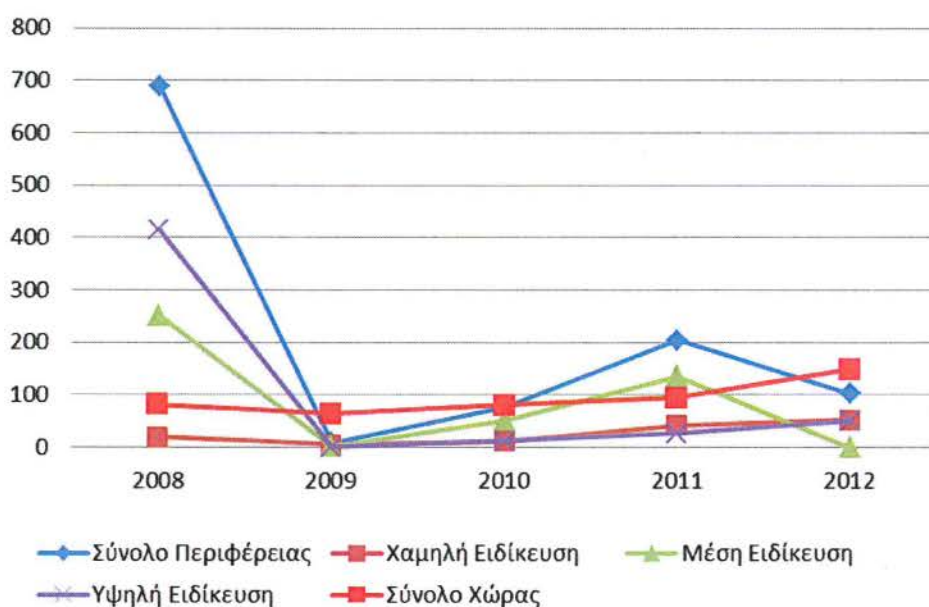
Τέλος, το ποσοστό ανεργίας στην Πελοπόννησο ανέρχεται στο 20,1% το γ' τρίμηνο του 2012, καταγράφοντας μια αύξηση κατά 13,6% συγκρινόμενο με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008.

11. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 14: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου καταγράφει μια εντυπωσιακή μείωση μεταξύ των ετών 2008 και 2009, όπου σημειώνει το χαμηλότερο επίπεδο αναντιστοιχιών διαχρονικά και μεταξύ όλων των περιφερειών με μια αγορά εργασίας, η οποία σχεδόν βρίσκεται σε απόλυτη ισορροπία. Το 2010 βρίσκεται περίπου στο ίδιο επίπεδο με το δείκτη για το σύνολο της χώρας, το οποίο ξεπερνά το 2011 λόγω της αύξησης των αναντιστοιχιών στην κατηγορία της μέσης ειδίκευσης, οι οποίες μηδενίζονται το 2012 και επαναφέρουν το δείκτη σε επίπεδο κάτω από το δείκτη της χώρας.

Το αρκετά υψηλό επίπεδο του δείκτη το γ' τρίμηνο του 2008 οφείλεται κυρίως στις αναντιστοιχίες στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης με αυτές

της μέσης ειδίκευσης να ακολουθούν. Η προσφορά μεταξύ των ανέργων που κατέχουν υψηλή ειδίκευση διαμορφώνεται στο 6%, ενώ η αντίστοιχη ζήτηση των εργοδοτών για απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ των απασχολούμενων διαμορφώνεται στο 27%. Αντίθετα, αδυναμία καταγράφει η ζήτηση για εργασίες που απαιτούν μέση ειδίκευση (43%) σε σχέση με τους διαθέσιμους ανέργους, οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει μέση ή μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (59%).

Το γ' τρίμηνο του 2012 εκμηδενίζονται οι αναντιστοιχίες στην κατηγορία της μέσης ειδίκευσης, ενώ οι αναντιστοιχίες για τις κατηγορίες της χαμηλής και της υψηλής ειδίκευσης βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, καταγράφοντας πλεόνασμα ατόμων που αναζητούν εργασία με ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης και ανάλογο έλλειμμα για εργατικό δυναμικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

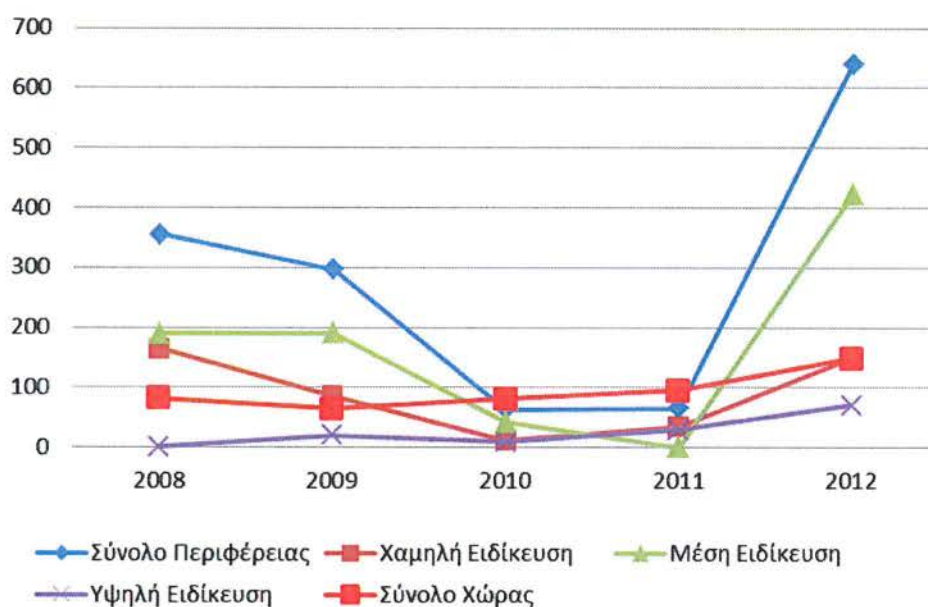
Το Βόρειο Αιγαίο είναι η περιφέρεια με τον μικρότερο αριθμό εργατικού δυναμικού (83.012) μεταξύ όλων των περιφερειών της χώρας. Το ποσοστό ανεργίας της περιφέρειας το τρίτο τρίμηνο του 2012 διαμορφώθηκε στο 21,9%, καταγράφοντας μια αύξηση 18,2% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008. Ενώ, από το δεύτερο υψηλότερο επίπεδου του δείκτη το τρίτο τρίμηνο του 2008 μεταξύ όλων των περιφερειών υποχώρησε στο δέκατο το τρίτο τρίμηνο του 2012.

12. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 15: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας ενώ ξεκινά το γ' τρίμηνο του 2008 με ένα μέσο επίπεδο σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες, καταλήγει το 2012 να καταγράφει το υψηλότερο επίπεδο του τριμήνου και το τρίτο υψηλότερο μεταξύ όλων των τριμήνων και των πέντε ετών. Εξαιρέση αποτελούν το γ' τρίμηνο του 2010 και το γ' τρίμηνο του 2011, όπου ο δείκτης βρίσκεται κάτω από τον αντίστοιχο της χώρας καταγράφοντας τα χαμηλότερα επίπεδα για το δείκτη της περιφέρειας.

Το γ' τρίμηνο του 2008 το υψηλό επίπεδο του δείκτη οφείλεται τόσο στις αναντιστοιχίες στην κατηγορία της χαμηλής όσο και στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης. Η ζήτηση των εργοδοτών μεταξύ των απασχολούμενων και στις δύο κατηγορίες διαμορφώθηκε περίπου στα ίδια

επίπεδα. Οι αναντιστοιχίες προκλήθηκαν από την πλεονάζουσα προσφορά ανέργων που ανήκαν στην μέση ειδίκευση και από την ελλειμματική προσφορά ανέργων που διέθεταν χαμηλή ειδίκευση.

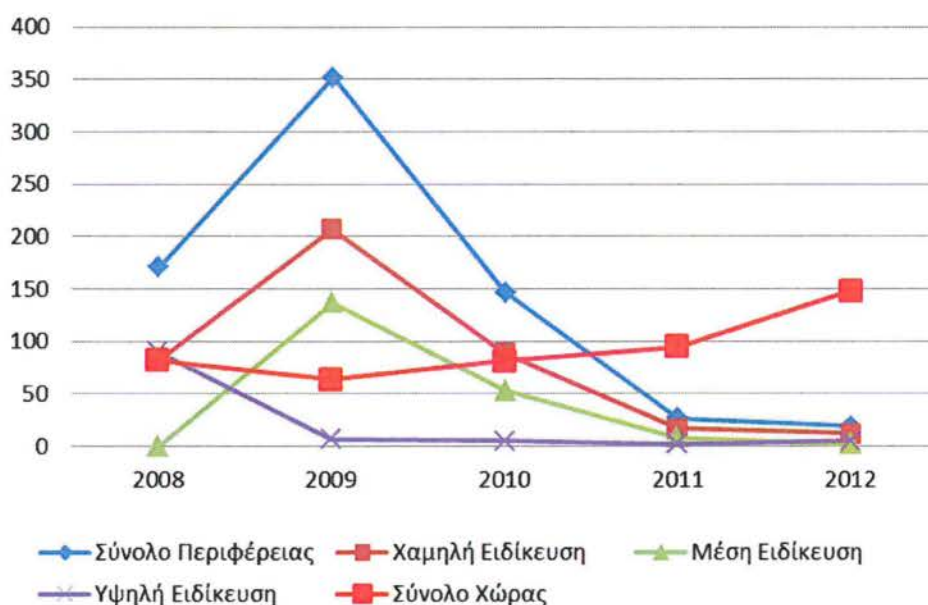
Αντίθετα το γ' τρίμηνο του 2012 το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο του δείκτη οφείλεται κυρίως στην αύξηση των αναντιστοιχιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για εργασίες που απαιτούν μέση ειδίκευση, ενώ στις εργασίες χαμηλής ειδίκευσης οι ανισορροπίες παρέμειναν στα ίδια επίπεδα. Το ποσοστό μεταξύ των αναζητούντων εργασία που είχαν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ή είχαν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση διαμορφώθηκε στο 60%, ενώ το ποσοστό των θέσεων εργασίας που απαιτούσαν ανάλογη ειδίκευση μεταξύ των απασχολούμενων διαμορφώθηκε μόλις στο 39%.

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ανήκει στην κατηγορία εκείνων των περιφερειών που παρουσιάζουν μια σημαντική ισορροπία στην αγορά εργασίας, σε σχέση με την προσφορά και την ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού για εργασίες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση. Το γ' τρίμηνο του 2012 το ποσοστό ανεργίας της περιφέρειας διαμορφώθηκε στο 13,3%, αποτελώντας το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ όλων των περιφερειών. Ενώ, καταγράφει και μία από τις χαμηλότερες μεταβολές στο ποσοστό της ανεργίας (10,4%) μεταξύ των αντίστοιχων τριμήνων του 2008 και του 2012.

13. Περιφέρεια Κρήτης

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 16: Δείκτες αναντιστοιχιών για την περιφέρεια Κρήτης, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Ο δείκτης της περιφέρειας καταγράφει μια εντυπωσιακή αύξηση το γ' τρίμηνο του 2009, όπου σχεδόν διπλασιάζεται σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο διαμορφώνοντας την τρίτη υψηλότερη τιμή του τριμήνου μεταξύ όλων των περιφερειών και την υψηλότερη της περιφέρειας. Ωστόσο, το 2010 επανέρχεται σε επίπεδο χαμηλότερο από το αρχικό τρίμηνο αναφοράς, ολοκληρώνοντας την πτώση κάτω από τον αντίστοιχο δείκτη για το σύνολο της χώρας το γ' τρίμηνο του 2011 και του 2012. Στα συγκεκριμένα δύο τρίμηνα καταγράφει τα χαμηλότερα επίπεδα μεταξύ όλων των περιφερειών. Το επίπεδο του 2011 και του 2012 αποτελεί το δεύτερο και το τρίτο αντίστοιχα χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ όλων των περιφερειών για όλα τα τρίμηνα αναφοράς.

Η έντονη αύξηση του γ' τριμήνου του 2009 οφείλεται κυρίως στις αναντιστοιχίες στην κατηγορία της χαμηλής ειδίκευσης, αλλά και στην μεγάλη αύξηση των αναντιστοιχιών για την κατηγορία της μέσης ειδίκευσης. Η ζήτηση για αυτές τις κατηγορίες διαμορφώνεται στα ίδια περίπου επίπεδα με το 40% μεταξύ των απασχολούμενων να κατέχουν χαμηλή ειδίκευση και το 39% να κατέχει μέση ειδίκευση. Οι αναντιστοιχίες προκύπτουν από το έλλειμμα των ατόμων που αναζητούν εργασία με χαμηλή ειδίκευση (26%) και το πλεόνασμα αυτών που αναζητούν εργασία με μέση ειδίκευση (51%), σε σχέση με τις ανάγκες των εργοδοτών.

Η άμβλυνση αυτών των ανισοροπιών θα οδηγήσει την αγορά εργασίας της περιφέρειας σε μία σχεδόν απόλυτη ισορροπία για όλες τις κατηγορίες δεξιοτήτων. Με αποτέλεσμα ο δείκτης τόσο το γ' τρίμηνο του 2011 όσο και το αντίστοιχο του 2012 να καταγράφει το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ όλων των περιφερειών. Το ποσοστό ανεργίας της περιφέρειας διαμορφώνεται στο 18,1%, το τρίτο τρίμηνο του 2012.

5.2.2 Υπολογισμός του δείκτη αναντιστοιχιών στο σύνολο της χώρας

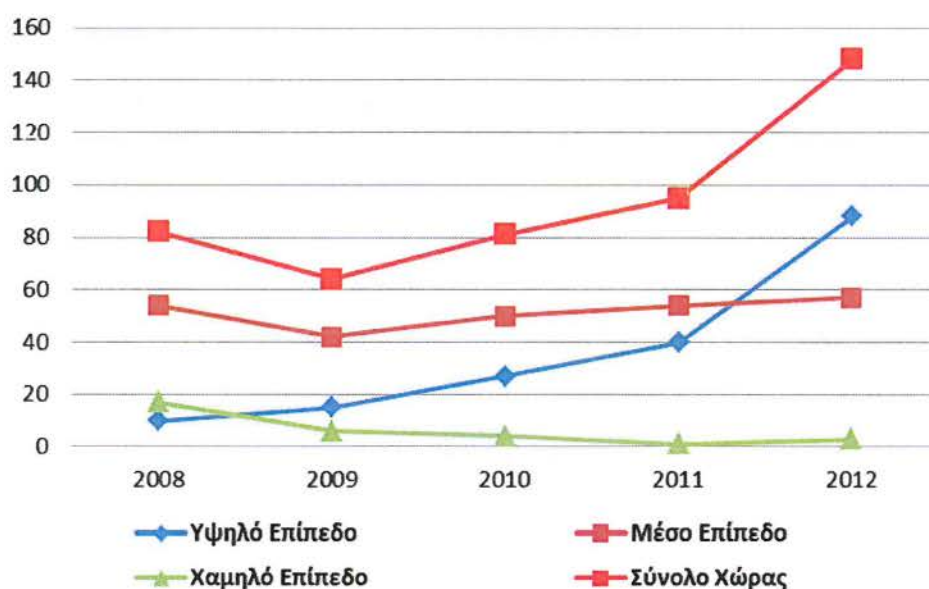
Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα διαγράμματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του δείκτη για το σύνολο της χώρας. Στο διάγραμμα της χώρας απεικονίζεται ο δείκτης για το σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας καθώς και οι δείκτες για κάθε κατηγορία ειδίκευσης. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, η ταυτόχρονη απεικόνιση βοηθά να εξαχθούν πιο χρήσιμα συμπεράσματα για την επίδραση της κάθε κατηγορίας ειδίκευσης στην διαμόρφωση των αναντιστοιχιών.

Επίσης, παρουσιάζονται τα αναλυτικά διαγράμματα με τους ανέργους και του απασχολούμενους ανά εκπαιδευτικό επίπεδο όπως στο διάγραμμα 3 που αφορούσε το γ' τρίμηνο του 2012, ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων, για όλα τα τρίμηνα αναφοράς, προκειμένου

να έχουμε καλύτερη εικόνα της διαμόρφωσης των αναντιστοιχιών στην Ελληνική αγορά εργασίας.

Οι δείκτες αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 17: Δείκτες αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας, γ' τρίμηνο του 2008 – 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

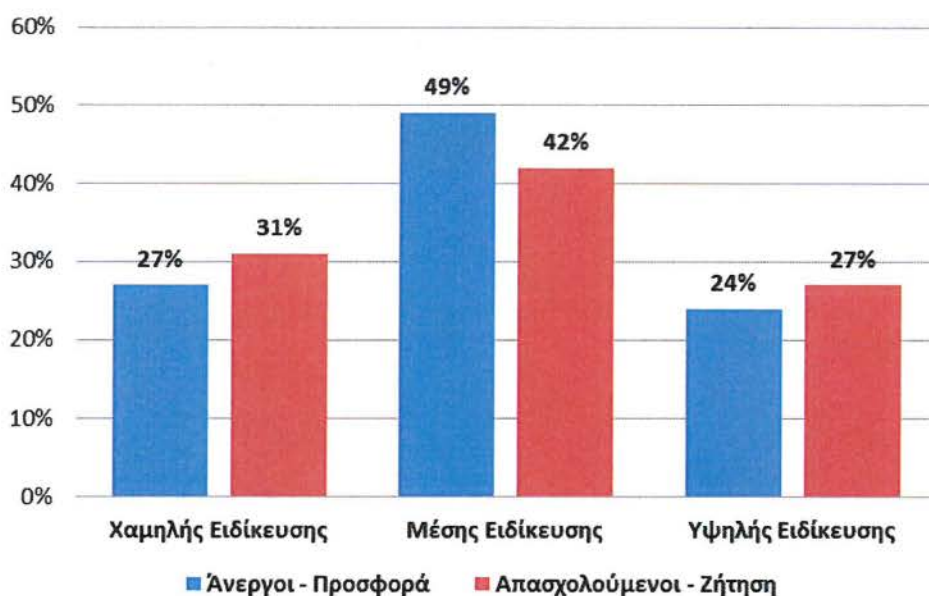
Ο δείκτης για το σύνολο της χώρας ακολουθεί μια σταθερή ανοδική πορεία, μετά το γ' τρίμηνο του 2009 όπου το επίπεδο του δείκτη μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ανοδική πορεία η οποία εντείνεται μετά το γ' τρίμηνο του 2011. Μεταξύ των τριμήνων ο δείκτης της χώρας όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα επηρεάζεται σε διαφορετικό βαθμό από τις επιμέρους ανισορροπίες στις διάφορες κατηγορίες δεξιοτήτων. Στα αρχικά τρίμηνα είναι εντονότερη η επίδραση των αναντιστοιχιών στην κατηγορία της μέσης ειδίκευσης, ενώ το τελευταίο τρίμηνο ο δείκτης αυξάνεται λόγω κυρίως της επίδρασης των αναντιστοιχιών στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης. Ο δείκτης της χαμηλής ειδίκευσης καταγράφει μία

τάση εξισορρόπησης των αναντιστοιχιών με αποτέλεσμα να μην επηρεάζει το συνολικό δείκτη.

Στο αρχικό τρίμηνο αναφοράς, διάγραμμα 17, παρατηρούμε ότι το επίπεδο του δείκτη οφείλεται κυρίως στις αναντιστοιχίες στην κατηγορία

Διάγραμμα 18: Ανεργοί και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2008

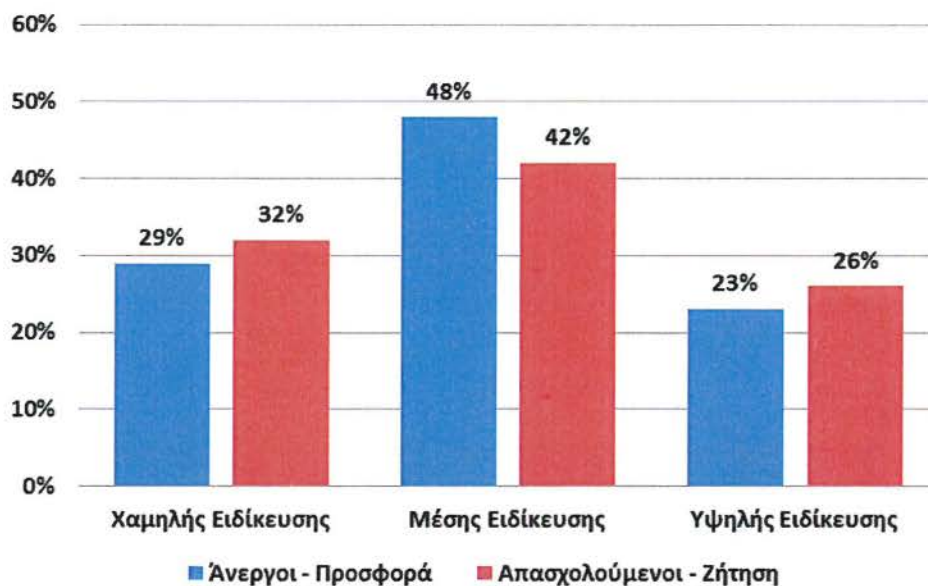

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Ε.Ε.Δ)

της μέσης ειδίκευσης. Οι θέσεις εργασίας που κατέχουν απασχολούμενοι με μέση ειδίκευση αποτελούν το 42% μεταξύ των απασχολούμενων και ακολουθούν οι θέσεις χαμηλής (31%) και υψηλής ειδίκευσης (24%). Οι αναντιστοιχίες προκύπτουν κυρίως από το πλεόνασμα ανέργων, οι οποίοι έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ή έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε σχέση με τη ζήτηση της αντίστοιχης ειδίκευσης. Αντίθετα, καταγράφεται έλλειμμα σε άτομα που αναζητούν εργασία και κατέχουν πρωτοβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς.

Οι αναντιστοιχίες της αγοράς και το γ' τρίμηνο του 2009 (διάγραμμα 19) παρουσιάζουν σχεδόν την ίδια εικόνα. Οι ανισορροπίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργατικού δυναμικού με χαμηλή και υψηλή ειδίκευση αντιστρέφονται, ενώ οι αναντιστοιχίες για την κατηγορία χαμηλής ειδίκευσης μειώθηκαν ελάχιστα. Το γεγονός αυτό επηρέασε το επίπεδο του δείκτη, ο οποίος καταγράφει μικρή μείωση φθάνοντας στο χαμηλότερο επίπεδο όλων των ετών.

Διάγραμμα 19: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο,
(ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων),
γ' τρίμηνο 2009

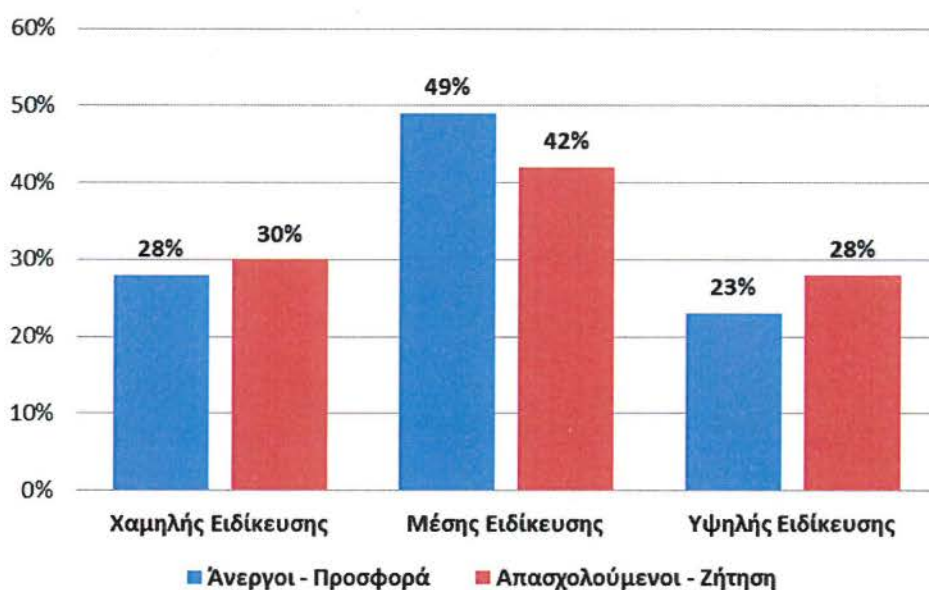
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Ε.Ε.Δ)

Το γ' τρίμηνο του 2010, διάγραμμα 20, ο δείκτης επιστρέφει στο επίπεδο του 2008. Παρότι όμως ο δείκτης βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο η επίδραση των επιμέρους κατηγοριών ειδίκευσης διαφοροποιείται. Αρχίζει να εμφανίζεται η τάση η οποία θα επικρατήσει και τα επόμενα τρίμηνα με την μείωση των αναντιστοιχιών για εργατικό δυναμικό χαμηλής ειδίκευσης,

την σταθεροποίηση της μέσης ειδίκευσης και την αύξηση των αναντιστοιχιών στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης.

Η ζήτηση για εργασίες υψηλής ειδίκευσης μεταξύ των απασχολούμενων διαμορφώνεται στο 28% παραμένοντας ακόμα η χαμηλότερη μεταξύ των τριών κατηγοριών. Ωστόσο, η προσφορά εργατικού

Διάγραμμα 20: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, (ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων), γ' τρίμηνο 2010

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Ε.Ε.Δ)

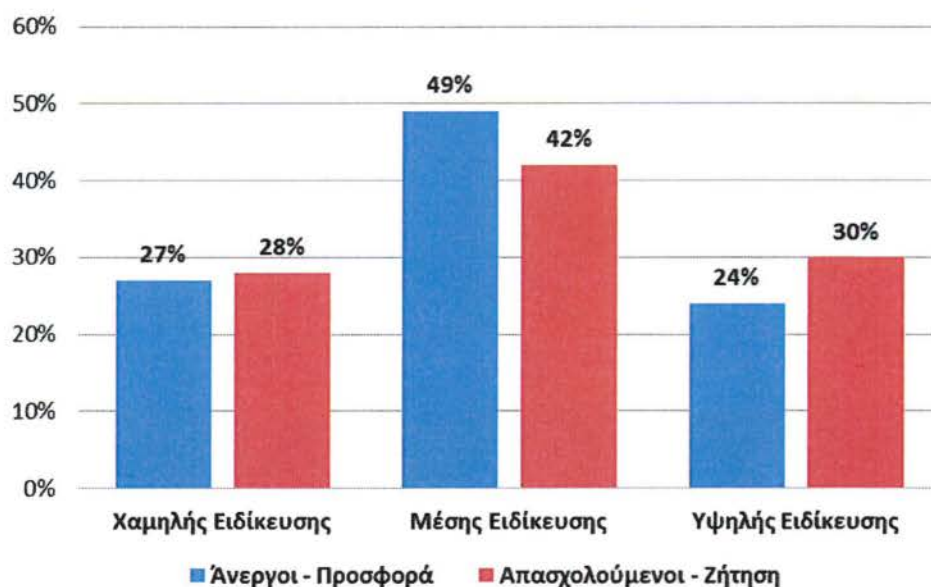
δυναμικού με τριτοβάθμια εκπαίδευση μεταξύ των ανέργων υπολείπεται κατά 5%. Και σε αυτό το τρίμηνο, οι υψηλότερες ανισορροπίες καταγράφονται στην κατηγορία της μέσης ειδίκευσης, με την υπερ-εκπροσώπηση των μέσης ειδίκευσης ατόμων που αναζητούν εργασία σε σχέση με τις ανάγκες των εργοδοτών.

Το γ' τρίμηνο του 2011, διάγραμμα 21, ο δείκτης σημειώνει μία μικρή αύξηση, η οποία και πάλι οφείλεται κυρίως στο έλλειμμα εργατικού δυναμικού που κατέχει τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι αναντιστοιχίες για την κατηγορία της χαμηλής ειδίκευσης ελαχιστοποιούνται, ενώ της μέσης

ειδίκευσης παραμένουν σταθερές. Αντίθετα, στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης παρατηρείται μια διεύρυνση των αναντιστοιχιών, καθώς το 30% πλέον μεταξύ των απασχολούμενων κατέχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ μόλις το 24% μεταξύ των ανέργων κατέχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αξίζει να σημειώσουμε πως το γ' τρίμηνο του 2011 αποτελεί το πρώτο τρίμηνο κατά το οποίο οι απασχολούμενοι που κατέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση μεταξύ των απασχολούμενων ξεπερνούν αυτούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 21: Άνεργοι και απασχολούμενοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο,
(ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων και απασχολούμενων),
γ' τρίμηνο 2011

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Το τελευταίο τρίμηνο, διάγραμμα 3, παρατηρούμε ότι η πορεία του δείκτη συνεχίζει την αυξητική της τάση με πιο έντονους ρυθμούς λόγω της συνεχιζόμενης διεύρυνσης του ελλείμματος για εργατικό δυναμικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Έτσι, όπως και στο προηγούμενο τρίμηνο, ενώ οι αναντιστοιχίες στις άλλες δύο κατηγορίες σταθεροποιούνται στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης αυξάνονται.

Η πλειοψηφία των θέσεων εργασίας απαιτούν απασχολούμενους μέσης ειδίκευσης (43%) και ακολουθούν οι θέσεις εργασίας με απαιτήσεις για απασχολούμενους υψηλής ειδίκευσης (31%). Η αναντιστοιχία και πάλι οφείλεται στο πλεόνασμα των ατόμων που αναζητούν εργασία με μέση ειδίκευση (50%) και στο έλλειμμα ατόμων που αναζητούν εργασία με υψηλή ειδίκευση (22%), σε σχέση με την ζήτηση της αγοράς.

Γενικότερα, η πορεία του δείκτη αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας δεν χαρακτηρίζεται από έντονες διακυμάνσεις σε αντίθεση με ορισμένες περιφέρειες, καταγράφοντας μια σταθερή ανοδική πορεία από το γ' τρίμηνο του 2009, η οποία μεταξύ κάθε έτους εντείνεται όλο και περισσότερο, λόγω της διεύρυνσης των αναντιστοιχιών στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης. Γεγονός το οποίο απεικονίζεται στο διάγραμμα με την σχεδόν παράλληλη πορεία των δύο δεικτών μετά το γ' τρίμηνο του 2009.

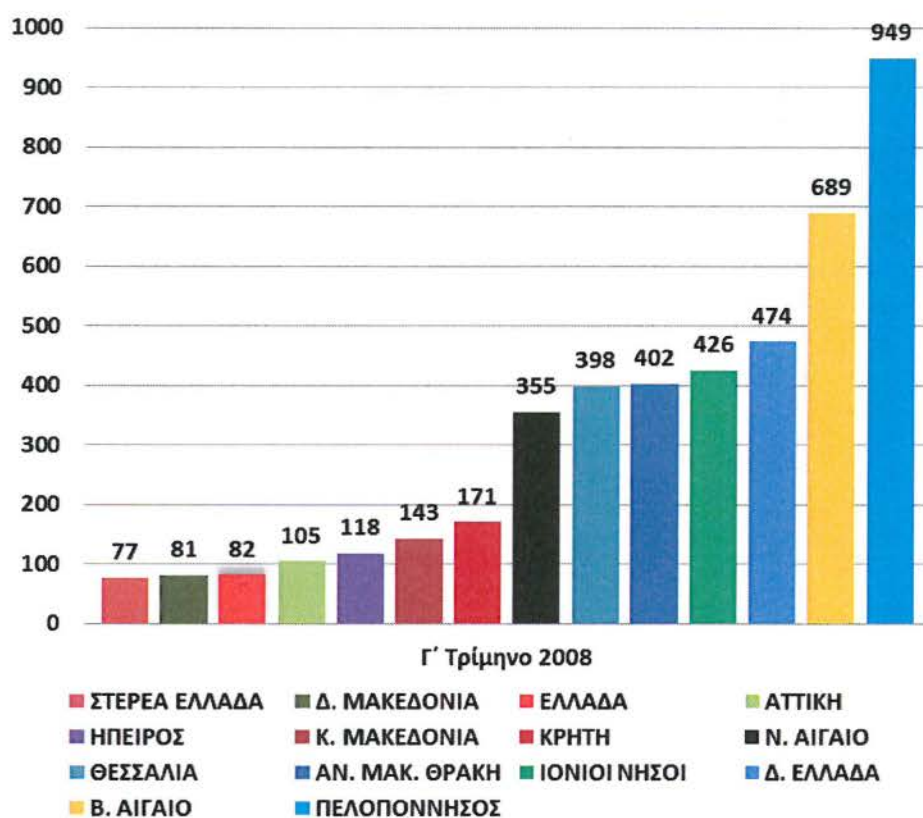
5.2.3 Συγκρίσεις των δεικτών

Στην υποενότητα αυτή παρουσιάζονται τα διαγράμματα με την κατάταξη όλων των περιφερειών στο αρχικό και το τελικό τρίμηνο αναφοράς δίνοντας την εικόνα των σχετικών μεταβολών μεταξύ των περιφερειών. Ενώ παρουσιάζεται σε ένα διάγραμμα ο δείκτης για το σύνολο της χώρας και τις τέσσερις περιφέρειες με τον μεγαλύτερο αριθμό εργατικού δυναμικού.

Στο διάγραμμα 22 απεικονίζεται η κατάταξη των περιφερειών βάσει του επιπέδου του δείκτη των αναντιστοιχιών, από το χαμηλότερο επίπεδο έως το υψηλότερο. Το χαμηλότερο επίπεδο στο σχετικό τρίμηνο καταγράφει η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και ακολουθεί με πάρα πολύ μικρή διαφορά η Δυτική Μακεδονία. Αντίθετα, τις μεγαλύτερες ανισορροπίες καταγράφει η περιφέρεια Πελοποννήσου και ακολουθούν η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Ελλάδας. Από το διάγραμμα προκύπτει ότι οι περιφέρειες παρουσιάζουν έντονες διαφοροποιήσεις ως

προς την ισορροπία των αγορών εργασίας, με το δείκτη για το σύνολο της χώρας να βρίσκεται σε αρκετά χαμηλό επίπεδο μεταξύ όλων των περιφερειών.

Διάγραμμα 22: Κατάταξη περιφερειών βάσει του επιπέδου του δείκτη αναντιστοιχιών, γ' τρίμηνο 2008

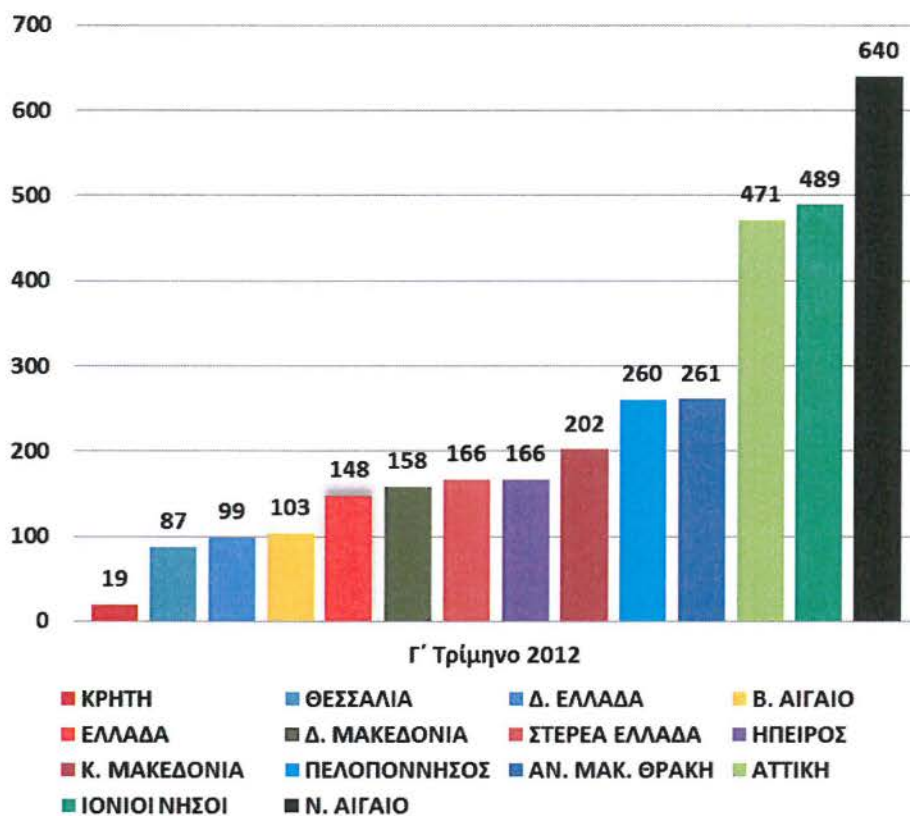
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Οι μισές περίπου περιφέρειες παρουσιάζουν μια αρκετά ισορροπημένη αγορά εργασίας, με τις υπόλοιπες πέντε να εμφανίζουν περιορισμένες αναντιστοιχίες, ενώ οι δύο τελευταίες καταγράφουν έντονες αναντιστοιχίες.

Στο αντίστοιχο διάγραμμα για το γ' τρίμηνο του 2012 απεικονίζεται μία αρκετά διαφοροποιημένη εικόνα των περιφερειών. Το υψηλότερο επίπεδο καταγράφει πλέον η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η οποία από μία μέση τιμή το 2008 βρίσκεται στην υψηλότερη το 2012. Η Πελοπόννησος έχει

περιορίσει αρκετά της αναντιστοιχίες του 2008, μειώνοντας των δείκτη περίπου κατά 65%.

Διάγραμμα 23: Κατάταξη περιφερειών βάση του επιπέδου του δείκτη αναντιστοιχιών, γ' τρίμηνο 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

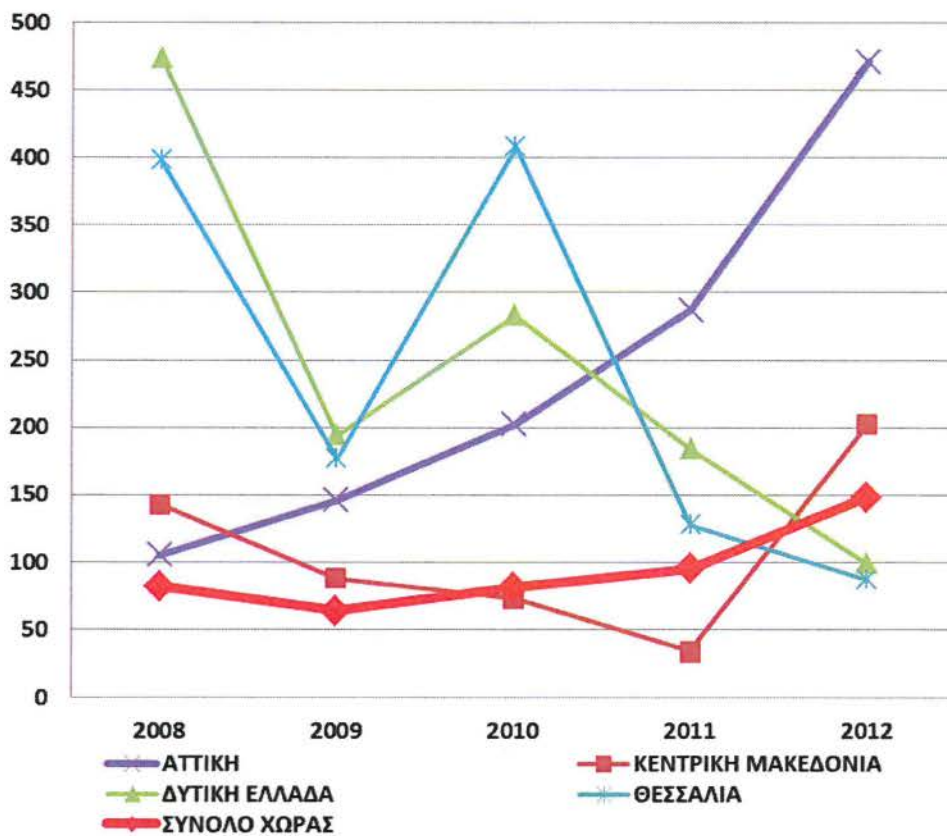
Η Κρήτη εμφανίζεται ως η περιφέρεια με την πλέον ισορροπημένη αγορά εργασίας, καθώς εκτός του ότι καταγράφει το χαμηλότερο επίπεδο του δείκτη για το τρίμηνο αλλά και διαχρονικά, το επίπεδο του δείκτη είναι τόσο χαμηλό όπου δεν μπορούμε να μιλάμε για μια αγορά εργασίας η οποία παρουσιάζει διαρθρωτικές ανισοροπίες.

Οι περιφέρειες που καταγράφουν την μεγαλύτερη βελτίωση είναι η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και Βορείου Αιγαίου, καθώς από την 11^η και 12^η θέση, βρίσκονται στην 2^η και 3^η θέση αντίστοιχα. Ενώ, η περιφέρεια της

Θεσσαλίας από την 8^η θέση ανέβηκε στην 2^η, μειώνοντας σε μεγάλο βαθμό τις αναντιστοιχίες που χαρακτήριζαν την αγορά εργασίας της το γ' τρίμηνο του 2008.

Αντίθετα, η περιφέρεια η οποία εμφανίζει την μεγαλύτερη όξυνση των ανισοροπιών στην αγορά εργασίας της είναι η περιφέρεια Αττικής. Η οποία από την 3^η θέση στην σχετική κατάταξη του γ' τριμήνου του 2008 υποχώρησε στην 11^η το γ' τρίμηνο του 2012.

Διάγραμμα 24: Δείκτης αναντιστοιχιών για το σύνολο της χώρας και τις τέσσερις περιφέρειες με το μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό, γ' τρίμηνο 2008 - 2012

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.(Ε.Ε.Δ)

Στο διάγραμμα 24 απεικονίζονται ο δείκτης για το σύνολο της χώρας, καθώς και ο δείκτης των τεσσάρων περιφερειών με το μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό. Όπως παρατηρούμε, οι περιφέρειες της Θεσσαλίας και της Δυτικής Ελλάδας, παρότι καταγράφουν έντονες διακυμάνσεις έχουν μία σαφή τάση για μείωση του επιπέδου του δείκτη, με εξαίρεση το 2010. Αντίθετα, η τάση της Κεντρικής Μακεδονίας, για μείωση του επιπέδου του δείκτη αντιστρέφεται το γ' τρίμηνο του 2012, όπου σημειώνει μια σημαντική αύξηση. Ενώ, η Αττική καταγράφει μια σαφή τάση ανόδου του δείκτη η οποία εντείνεται μεταξύ των ετών.

Από την πορεία των δεικτών, προκύπτει μια σαφή επίδραση της περιφέρειας Αττικής, καθώς αποτελεί την περιφέρεια με το μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό (1.876.996) το γ' τρίμηνο του 2012, το οποίο αποτελεί σχεδόν το 38% του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας για το αντίστοιχο τρίμηνο.

5.3 Σύνοψη Κεφαλαίου

Στην βιβλιογραφία έχουν εκφραστεί αρκετές επιφυλάξεις για το κατά πόσο ο δείκτης αναντιστοιχιών δεξιοτήτων – SMI καταφέρνει να διερευνήσει τις ποιοτικές διαστάσεις των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, που χαρακτηρίζουν τις αγορές εργασίας. Η σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης σε μια αγορά εργασίας, παρουσιάζει πολλές ποιοτικές παραμέτρους, οι οποίες επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, μέσα από δυναμικές εξελίξεις τόσο από την πλευρά της προσφοράς, όσο κυρίως από τις μεταβολές στις απαιτήσεις της ζήτησης, η οποία επηρεάζεται από πολλούς εξωγενείς παράγοντες.

Επιφυλάξεις όπως, το ότι ο SMI μετρά τις ανισοροπίες μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας χρησιμοποιώντας το μορφωτικό επίπεδο ως υποκατάστατο των δεξιοτήτων, μπορεί να παρέχει μόνο μια μερική εικόνα της φύσης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων. Παρά την ισχυρή

συσχέτιση μεταξύ της τυπικής εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, ο SMI δεν λαμβάνει υπόψη την δυναμική διαδικασία της συσσώρευσης δεξιοτήτων και της απαξίωσης των δεξιοτήτων κατά τον εργασιακό βίο των ατόμων. Επίσης, δεν λαμβάνει υπόψη την ποιότητα του ταιριάσματος μεταξύ των δεξιοτήτων των απασχολούμενων και των απαιτήσεων, σε δεξιότητες, των θέσεων εργασίας τους (EC, 2012:13).

Για αυτόν το λόγο, μια ολοκληρωμένη ανάλυση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων απαιτεί σε βάθος ανάλυση των ποιοτικών αναντιστοιχιών μεταξύ των δεξιοτήτων των ατόμων και των απαιτήσεων των θέσεων εργασίας. Ακόμα και εάν οι ανισορροπίες μεταξύ της συνολικής προσφοράς και ζήτησης εργασίας είχαν αντιμετωπιστεί επαρκώς μέσω των κατάλληλων ενδείξεων της αγοράς ή των πολιτικών ρυθμίσεων, οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων δεν θα εξαφανίζονταν τελείως. Ποιοτικές αναντιστοιχίες σε ατομικό επίπεδο προκύπτουν λόγω της αναπόφευκτης ανομοιογένειας των εργασιακών καθηκόντων και των ταλέντων των εργαζομένων. Αυτά αλληλεπιδρούν στις ατελείς αγορές εργασίας, οι οποίες χαρακτηρίζονται από σημαντικές ασυμμετρίες στην πληροφόρηση που είναι διαθέσιμη για τους παράγοντες της αγοράς εργασίας, την ατελή κινητικότητα και τις αναπόφευκτες τριβές (EC, 2012:13).

Επίσης, ο Zimmer (Zimmer, 2012: 58) τονίζει ότι η μέτρηση των αναντιστοιχιών με τον SMI, παρουσιάζει ορισμένα όρια. Η μέτρηση της ζήτησης, βάσει της απασχόλησης, προϋποθέτει ότι οι εργοδότες ήταν εύκολο να βρουν υποψηφίους που χρειάζονταν και έτσι δεν αντιμετώπιζαν προβλήματα αναντιστοιχιών. Στην προσπάθεια να διακρίνουμε σε ποιο βαθμό η προσφορά μπορεί να ικανοποιήσει την ζήτηση, η χρησιμοποίηση της απασχόλησης ως μεταβλητή της ζήτησης, προϋποθέτει ότι η τωρινή δομή της ζήτησης για εργασία είναι ίδια με το παρελθόν. Παρόλα αυτά, η δομή των προσόντων των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν πρόσφατα μπορεί να διαφέρει, και οι απαιτήσεις των εργοδοτών για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας να έχουν αλλάξει. Συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι

μεγαλύτερης ηλικίας είναι λιγότερο μορφωμένοι σε σχέση με τους νεότερους εργαζομένους, με βάση το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο που έχουν ολοκληρώσει. Επιπλέον, δεχόμαστε ότι οι εταιρείες δεν έχουν προσλάβει προσωπικό το οποίο εργάζεται με προσόντα που υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες των θέσεων εργασίας (Zimmer, 2012: 58).

Προκειμένου να κάμψουμε τις παραπάνω επιφυλάξεις, θεωρητικά το πιο αξιόπιστο μέτρο της ζήτησης των εργοδοτών θα ήταν οι κενές θέσεις, με βάση το εκπαιδευτικό επίπεδο που απαιτούν. Ωστόσο, αυτό είναι δύσκολο για την Ελλάδα καθώς δεν υπάρχουν τα απαραίτητα δεδομένα για τις κενές θέσεις εργασίας. Τα τελευταία στοιχεία που έχει δημοσιεύσει η ΕΛ.ΣΤΑΤ., αφορούν το β' τρίμηνο του 2011, και κατηγοριοποιούνται ανά κλάδο απασχόλησης. Ενώ, σε πολλές περιπτώσεις οι εργοδότες δεν δηλώνουν το επίπεδο του πτυχίου που απαιτείται για την κενή θέση ή ακόμα δηλώνουν το κατώτατο εκπαιδευτικό επίπεδο που ικανοποιεί τις απαιτήσεις τους, αναζητώντας και ανώτερο επίπεδο.

Παρά τις παραπάνω επιφυλάξεις, η χρήση του SMI αποτελεί μία πάρα πολύ καλή αφετηρία για την διερεύνηση των μακροπρόθεσμων τάσεων των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και έναν σημαντικό τρόπο για την διάγνωση των μελλοντικών απαιτήσεων κατάρτισης, τόσο αρχικής όσο και συνεχιζόμενης. Ενώ, αξίζει να σημειώσουμε πως το επίπεδο της εκπαίδευσης παραμένει το κύριο κριτήριο αξιολόγησης των ικανοτήτων των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας.

Για αυτούς ακριβώς τους λόγους, πιστεύουμε, ότι η προσεκτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων, από τον υπολογισμό του SMI για την Ελληνική αγοράς εργασίας, μπορεί να μας οδηγήσει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, σχετικά με τις μακροπρόθεσμες τάσεις των αναντιστοιχιών. Κατά την ερμηνεία των αλλαγών του δείκτη από την μία χρονιά στην επόμενη, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη την μεταβλητότητα των δεδομένων, που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό και τις ιδιαίτερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελληνική οικονομία.

Καταρχάς, σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ ένωσης, η Ελλάδα εμφανίζει μια αρκετά ισορροπημένη αγορά εργασίας. Όπως προκύπτει από την κατάταξη⁷⁸ των 15 κρατών μελών της ΕΕ, το 2010 η Ελλάδα είχε τον δείκτη με το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ των 15 της ΕΕ. Ωστόσο, όπως επισημαίνει ο συγγραφέας (Zimmer, 2012: 60), στην δομή της απασχόλησης στην Ελλάδα, υπάρχει ένα υψηλό ποσοστό εργαζομένων με χαμηλή ειδίκευση⁷⁹, και η κατανομή της ανεργίας δεν διαφέρει πολύ από αυτήν την δομή.

Συμπέρασμα, στο οποίο καταλήγουμε και από τους παραπάνω υπολογισμούς του δείκτη. Παρότι το επίπεδο του δείκτη για το σύνολο της χώρας αυξάνεται μετά το 2010, το επίπεδο του δείκτη της χαμηλής κατηγορίας ειδίκευσης⁸⁰ παρατηρούμε ότι μειώνεται, με τάση σταθεροποίησης σε ένα αρκετά χαμηλό επίπεδο. Επίπεδο το οποίο οδηγεί σχεδόν στην εξισορρόπηση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για εργασίες που απαιτούν χαμηλή ειδίκευση κυρίως μετά το γ' τρίμηνο του 2010. Αυτή η τάση οφείλεται κυρίως στην μείωση του σχετικού μεριδίου ζήτησης για εργασίες που απαιτούν χαμηλή ειδίκευση.

Η παραπάνω διαπίστωση ενισχύει το συμπέρασμα μας ότι η εξέλιξη του δείκτη στο σύνολο της χώρας, από το γ' τρίμηνο του 2009 και μετά, επηρεάζεται κυρίως από την πορεία των αναντιστοιχιών στην κατηγορία υψηλής ειδίκευσης. Ο δείκτης των αναντιστοιχιών της υψηλής κατηγορίας καταγράφει μια σαφή τάση αύξησης, η οποία αποτελεί την κύρια αιτία της αυξητικής τάσης του δείκτη για το σύνολο της χώρας.

---

⁷⁸ Chart 4, ο συγγραφέας κατέταξε τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ, από το κράτος που καταγράφει το χαμηλότερο επίπεδο του δείκτη έως αυτό που καταγράφει το υψηλότερο. Ενώ, καταλήγει υποστηρίζοντας ότι καθώς ο δείκτης δεν μπορεί να δώσει μια ένδειξη της έντασης της εργασίας που ζητείται, η κατάταξη των κρατών μπορεί να δώσει μια λανθασμένη εικόνα για την σχετική ευκολία σύζευξης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, καθώς οι χώρες της Νότιας Ευρώπης εμφανίζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας. (Zimmer, 2012: 60).

⁷⁹ Διάγραμμα 19: το 30% των θέσεων εργασίας μεταξύ των απασχολούμενων, αφορά θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης.

⁸⁰ Διάγραμμα 24

Η ανάλυση μας οδηγεί και στο συμπέρασμα πως η μεγαλύτερη επίδραση στην διαμόρφωση του δείκτη για το σύνολο της χώρας ασκείται από την περιφέρεια Αττικής, καθώς όχι μόνο αποτελεί την περιφέρεια με το περισσότερο εργατικό δυναμικό, αλλά το εργατικό της δυναμικό είναι σχεδόν το 38% του συνόλου του εργατικού δυναμικού της χώρας. Γεγονός, που απεικονίζεται, διάγραμμα 12, με την σχεδόν παράλληλη πορεία του δείκτη για το σύνολο της χώρας και του δείκτη της περιφέρειας, μετά το γ' τρίμηνο του 2009.

Ενώ, και η σαφή τάση σταθεροποίησης των αναντιστοιχιών της κατηγορία της μέσης ειδίκευσης, σε ένα μέσο επίπεδο, ενισχύει περαιτέρω την παραπάνω διαπίστωση. Σταθεροποίηση, που οφείλεται στην απόλυτη σταθερότητα του σχετικού μεριδίου από την πλευρά της ζήτησης, καθώς σε όλα τα τρίμηνα αναφοράς, το 42% μεταξύ των απασχολούμενων, εργάζονταν σε θέσεις που απαιτούσαν μέση ειδίκευση. Ενώ, από τη πλευρά της προσφοράς, το σχετικό μερίδιο μεταξύ των ανέργων καταγράφει ελάχιστες μεταβολές.

Συνοψίζοντας, παρά τις μεταξύ τους ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν οι περιφέρειες, διαπιστώνουμε πως η μακροχρόνια αυξητική τάση των αναντιστοιχιών στην Ελληνική αγορά εργασίας, οφείλεται στην διεύρυνση τους στην κατηγορία της υψηλής ειδίκευσης. Κατά συνέπεια, λόγω του ότι η ανισορροπία προκύπτει, από την αδυναμία του σχετικού μεριδίου των ατόμων που αναζητούν εργασία με υψηλή ειδίκευση, να ικανοποιήσουν το αντίστοιχο μερίδιο των απαιτήσεων των εργοδοτών, συμπεραίνουμε ότι η τάση αυτή οδηγεί σε έλλειμμα υψηλά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Οπότε, οι όποιες πολιτικές κατάρτισης του εργατικού δυναμικού που θα εφαρμοστούν, απαιτούν ιδιαίτερη στόχευση στην βελτίωση των δεξιοτήτων, προς επαγγέλματα που απαιτούν υψηλή ειδίκευση.

Προκειμένου να καταλήξουμε σε πιο σαφή και χρήσιμα συμπεράσματα απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του εργατικού δυναμικού. Μία καλή μέθοδο, θα μπορούσε να αποτελέσει η

διερεύνηση της ζήτησης, στην βάση του επαγγέλματος απασχόλησης, και της προσφοράς, στη βάση του πιο πρόσφατου επαγγέλματος στο οποίο εργάστηκαν οι άνεργοι.

Τέλος, προκειμένου να αξιολογηθούν οι νέες προσδοκίες των εταιρειών, θα μπορούσε να εξεταστεί η ανεργία και η απασχόληση μεταξύ των νέων, για τους οποίους οι απαιτήσεις για δεξιότητες έχουν αυξηθεί και αντανακλούν την αλλαγή στην διάρθρωση της οικονομίας, ως δείκτες της προσφοράς και της ζήτησης για εργασία. Ανάλυση η οποία αποκτά ιδιαίτερη αξία για την Ελληνική αγορά εργασίας, λόγω του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού ανεργίας μεταξύ των νέων⁸¹.

---

⁸¹ Το γ' τρίμηνο του 2012, η ανεργία μεταξύ των ηλικιών 15-24, διαμορφώθηκε στο 56,6%, και η ανεργία μεταξύ των ηλικιών 25-29 στο 38% (ΕΛ. ΣΤΑΤ., 2012).

Επίλογος – Συμπεράσματα

Η ανάλυση των τάσεων στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, τόσο από την ανάλυση του δείκτη ανεργίας προς το σύνολο των κενών θέσεων εργασίας σε μια δεδομένη χρονική στιγμή όσο και της ανεργίας ως προς τον αριθμό αυτών που βρήκαν δουλειά, μας δείχνουν σε γενικές γραμμές ότι αυξήθηκαν τα πλεονάσματα από την πλευρά της προσφοράς στην αγορά εργασίας, καθώς όλο και αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία.

Ο σύνθετος δείκτης που έχει αναπτυχθεί, προκειμένου να εντοπιστούν τα επαγγέλματα που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων στην Ευρώπη, συνδυάζει αναλύσεις από τα στοιχεία της ΕΕΔ, τις εθνικές μελέτες και την έρευνα έλλειψης ταλέντου της Manpower που διεξάγεται σε εργοδότες. Η ανάλυση του δείκτη μας έδειξε πως οι ελλείψεις δεξιοτήτων είναι πιο σοβαρές σε όλη την Ευρώπη για τις παρακάτω κύριες κατηγορίες επαγγελματών: επαγγέλματα υγείας, επαγγέλματα τεχνολογίας πληροφορικής, επαγγέλματα μηχανικών, αντιπρόσωποι πωλήσεων και επαγγέλματα λογιστικής και χρηματοοικονομικής.

Μία άλλη τάση που καταγράφεται για αύξηση της εισροής κενών θέσεων εργασίας που απαιτούν υψηλή ειδικευση στις ΔΥΑ, αντανακλά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εργοδότες στην αναζήτηση κατάλληλου εργατικού δυναμικού. Οι εργοδότες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες απευθύνονται όλο και περισσότερο στις ΔΥΑ, οι οποίες λόγω της αύξησης του αριθμού των εγγεγραμμένων ανέργων διαθέτουν μεγαλύτερη «δεξαμενή» προσφοράς εργασίας. Παράλληλα ακολουθούν στρατηγικές βελτίωσης των δεξιοτήτων του υπάρχοντος προσωπικού τους, σε συνδυασμό με την αναπροσαρμογή των κριτηρίων στις προσλήψεις και την διεύρυνση του γεωγραφικού πεδίου αναζήτησης προσωπικού.

Η εφαρμογή του Δείκτη Αναντιστοιχιών Δεξιοτήτων – SMI, τόσο στο σύνολο της Ελληνικής αγοράς εργασίας όσο και στις αγορές εργασίας των περιφερειών, παρά τις όποιες επιφυλάξεις εκφράζονται μας προσφέρει μια πάρα πολύ καλή αφετηρία για την διερεύνηση των μακροπρόθεσμων τάσεων των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και έναν σημαντικό τρόπο για την διάγνωση των μελλοντικών απαιτήσεων κατάρτισης, τόσο αρχικής όσο και συνεχιζόμενης.

Η προσεκτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων από τον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνοντας υπόψη την μεταβλητότητα των δεδομένων, που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό και τις ιδιαίτερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελληνική οικονομία μας οδηγούν στα εξής συμπέρασμα:

α) το επίπεδο του δείκτη της χαμηλής κατηγορίας ειδίκευσης μειώνεται, με μια τάση σταθεροποίησης σε ένα αρκετά χαμηλό επίπεδο. Η τάση αυτή οφείλεται κυρίως στην μείωση του σχετικού μεριδίου ζήτησης για εργασίες που απαιτούν χαμηλή ειδίκευση

β) μία σαφή τάση σταθεροποίησης των αναντιστοιχιών της κατηγορία της μέσης ειδίκευσης που οφείλεται στην απόλυτη σταθερότητα του σχετικού μεριδίου από την πλευρά της ζήτησης, ενώ από τη πλευρά της προσφοράς, το σχετικό μερίδιο μεταξύ των ανέργων καταγράφει ελάχιστες μεταβολές

γ) η εξέλιξη του δείκτη στο σύνολο της χώρας επηρεάζεται κυρίως από την πορεία των αναντιστοιχιών στην κατηγορία υψηλής ειδίκευσης, η οποία οφείλεται στην αδυναμία του σχετικού μεριδίου των ατόμων που αναζητούν εργασία με υψηλή ειδίκευση να ικανοποιήσουν το αντίστοιχο μερίδιο των απαιτήσεων των εργοδοτών, με συνέπεια την δημιουργία ελλείμματος για υψηλά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό

δ) η μεγαλύτερη επίδραση στην διαμόρφωση του δείκτη για το σύνολο της χώρας ασκείται από την περιφέρεια Αττικής, καθώς το εργατικό

δυναμικό της είναι σχεδόν το 38% του συνόλου του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Κατά συνέπεια οι όποιες πολιτικές κατάρτισης του εργατικού δυναμικού που θα εφαρμοστούν, απαιτούν ιδιαίτερη στόχευση στην βελτίωση των δεξιοτήτων, προς επαγγέλματα που απαιτούν υψηλή ειδίκευση.

Μια πρόταση για περαιτέρω διερεύνηση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων θα αποτελούσε ο υπολογισμός του δείκτη για μεγαλύτερο διάστημα αναφοράς. Ακόμα, ο υπολογισμός του δείκτη βάσει του επαγγέλματος απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, δηλαδή από την πλευρά της ζήτησης, τους απασχολούμενους ανά επάγγελμα απασχόλησης και από την πλευρά της προσφοράς, τους άνεργους με βάση το πιο πρόσφατο επάγγελμα απασχόλησης. Επιπλέον, προκειμένου να αξιολογηθούν οι νέες προσδοκίες των εταιρειών, θα μπορούσε να εξεταστεί η ανεργία και η απασχόληση μεταξύ των νέων, για τους οποίους οι απαιτήσεις για δεξιότητες έχουν αυξηθεί και αντανακλούν την αλλαγή στην διάρθρωση της οικονομίας, ως δείκτες της προσφοράς και της ζήτησης για εργασία. Ανάλυση η οποία αποκτά ιδιαίτερη αξία για την Ελληνική αγορά εργασίας λόγω του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού ανεργίας μεταξύ των νέων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ξεπεράσει κάθε αναντιστοιχία δεξιοτήτων, προκειμένου να αξιοποιήσει αποτελεσματικά τα ταλέντα και να αποτρέψει την απώλεια ανθρώπινου δυναμικού. Η προσαρμογή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του κόσμου της εργασίας, με την αύξηση της διαφάνειας και την αναγνώριση της προσφοράς δεξιοτήτων αποτελεί προϋπόθεση για την πρόληψη των σημερινών και των μελλοντικών ανισορροπιών στην αγορά εργασίας, όπως υποστηρίχθηκε στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ανασχεδιασμό της εκπαίδευσης.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι, εάν θα πρέπει να εστιάσουμε σε γενικές δεξιότητες, με στόχο την προπαρασκευή εργατικού δυναμικού για

διαφορετικές θέσεις εργασίας, ώστε να μειωθούν τα δυνητικά κενά δεξιοτήτων ή να επικεντρωθούμε σε εξειδικευμένες δεξιότητες, που μειώνουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων αλλά αυξάνουν του κινδύνους λόγω οικονομικών και τεχνολογικών αλλαγών.

Κατά συνέπεια η επιλογή των δεξιοτήτων, στις οποίες θα γίνουν επενδύσεις απαιτεί λεπτούς χειρισμούς, καθώς θα πρέπει να βρεθεί χρυσή τομή. Η έγκαιρη και ακριβέστερη αναγνώριση των αναδυόμενων αναγκών σε δεξιότητες θα μπορούσε να συμβάλει στην εύρεση τη χρυσής τομής. Ένα τέτοιο βήμα αποτελεί η πρόγνωση σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο.

Οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζουν διαρκώς τις δεξιότητές τους στις συνεχείς μεταβολές της αγοράς εργασίας. Έτσι η εξασφάλιση ενός ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού που διαθέτει τις αναγκαίες δεξιότητες και μπορεί να αντιμετωπίζει επιτυχώς τις διαρκείς δημογραφικές και οικονομικές αλλαγές συνιστά στρατηγική προτεραιότητα για την Ευρώπη.

Βιβλιογραφία

- Cedefop (2008). Briefing Note: «Mind the gap: Europe's potential skills deficit». Thessaloniki, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: cedefop.europa.eu/EN/Files/BN_2008_09_en.pdf (ανακτήθηκε 30-01-2013)
- Cedefop (2008β). «Skill needs in Europe, Focus on 2020». Cedefop Panorama series, 160. Luxembourg, 2008. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: cedefop.europa.eu/EN/Files/5191_en.pdf (ανακτήθηκε 20-01-2013)
- Cedefop (2010). European Centre for the Development of Vocational Training: «The skill matching challenge: Analysing skill mismatch & policy implications». Luxembourg: European Union, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: cedefop.europa.eu/EN/Files/3056_en.pdf (ανακτήθηκε 21-10-2012)
- Cedefop (2010α). Briefing Note: «Jobs in Europe to become more knowledge- and skills-intensive». Thessaloniki, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9021_en.pdf (ανακτήθηκε 30-1-2013)
- Cedefop (2010β). Briefing Note: «Skill mismatch in Europe». Thessaloniki, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9023_en.pdf (ανακτήθηκε 29-10-2012)
- Cedefop (2011). Briefing Note: «Providing evidence to improve training policies». Thessaloniki, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9043_en.pdf (ανακτήθηκε 30-01-2013)
- Cedefop (2012). Briefing Note: «Europe's skill challenge». Thessaloniki, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9068_en.pdf (ανακτήθηκε 20-01-2013)
- De Mulder, J. and Druant M. (2012). «Euro area labour markets and the crisis». National Bank OF BELGIUM, Economic review. September 2012, pp. 45-54. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.nbb.be/doc/ts/publications/EconomicReview/2012/ecorevII2012.pdf (ανακτήθηκε 13-10-

2012)

- EJMB (2012), «European Job Mobility Bulletin», Issue no.7, November 2012, European Commission 2012, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9610&langId=en (ανακτήθηκε 22-12-2012)
- EJMB (2012α), «European Job Mobility Bulletin», Issue no.6, April 2012, European Commission 2012, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7696&langId=en (ανακτήθηκε 05-11-2012)
- ESDE (2012). «The Skill Mismatch Challenge in Europe». Στο: «Employment and Social Developments, in Europe 2012», Chapter 6, pp. 351-394. Luxemburg, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7315 (ανακτήθηκε 30-01-2013)
- Estevão, M. and Tsounta E. (2011). «Has the Great Recession Raised U.S Structural Unemployment?». International Monetary Fund – IMF. Working Paper: WP/11/105. May 2011. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11105.pdf (ανακτήθηκε 27-11-2012)
- EUROpean Employment Services - EURES (2004), «Νομική βάση, Συλλογή κειμένων που αποτελούν τη νομική βάση EURES», Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: bookshop.europa.eu/el/eures-european-employment-services-pbKE5603271/ (ανακτήθηκε 01-02-2012)
- EVM (2012), «European Vacancy Monitor», Issue no.7, December 2012, European Commission 2012, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9609&langId=en (ανακτήθηκε 22-12-2012)
- EVM (2012α), «European Vacancy Monitor», Issue no.6, April 2012, European Commission 2012, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7695&langId=en (ανακτήθηκε 05-11-2012)
- EVRR (2012), «European Vacancy and Recruitment Report 2012», Social Europe, European Commission, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9228&langId=en

(ανακτήθηκε 22-12-2012)

- ManpowerGroup (2011), «Αποτελέσματα Έρευνας Έλλειψης Ταλέντου 2011 – Αποτελέσματα Ελλάδας», διαθέσιμο στο διαδίκτυο: candidate.manpower.com/wps/wcm/connect/cc62d50047395e0ca9c1eb1dc7731a4f/2011+Talent+Shortage+Survey_A4_Greece.pdf?MOD=AJPERES (ανακτήθηκε 25-01-2013)
- ManpowerGroup (2012), « The 2012 Talent Shortage Survey – Research Results», διαθέσιμο στο διαδίκτυο: files.shareholder.com/downloads/MAN/1658554435x6692640x576515/228967e2-0a7c-4064-b996-49a259599138/2012%20Talent%20Shortage%20Survey%20Results_USFINAL.PDF (ανακτήθηκε 20-01-2013)
- Obadic, A. (2006). «Theoretical and empirical framework of measuring mismatch on a labour market». Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci. Vol. 24, No. 1, pp. 55-80, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.efri.uniri.hr/admin/dokumenti/04_Obadic.pdf (ανακτήθηκε 17-11-2012)
- Peters, J. (2000). «Manufacturing in Missouri: Skills-Mismatch Index». Research and Planning, Missouri Department of Economic Development. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.missourieconomy.org/industry/manufacturing/mismatch.stm (ανακτήθηκε 28-01-2013)
- Randstad (2012). «Into the gap. International database on employment and adaptable labor». Amsterdam, 2012. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.randstad.com/documents/Into%20the%20gap_full%20report.pdf (ανακτήθηκε 20-01-2013)
- Sala, G. (2011). «Approaches to skills Mismatch in the Labour Market: A Literature Review». PAPERS, Revista de sociologia. Vol. 96, No. 4, pp. 1025-1045. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.raco.cat/index.php/Papers/article/download/246735/330549 (ανακτήθηκε 18-11-2012)
- Shimer, R. (2005). «Mismatch». University of Chicago and NBER, November 30, 2005. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.frbsf.org/economics

/conferences/0603/mismatch-print.pdf (ανακτήθηκε 21-10-2012)

- Zimmer, H. (2012). «Labour market mismatches». National Bank OF BELGIUM, Economic review. September 2012, pp. 55-68. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.nbb.be/doc/ts/publications/EconomicReview/2012/ecorevII2012.pdf (ανακτήθηκε 13-10-2012)
- Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012). Δελτίο τύπου: «Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Γ΄ Τρίμηνο 2012». Πειραιάς, 13 Δεκεμβρίου 2012. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0101/PressReleases/A0101_SJO01_DT_QQ_03_2012_01_F_GR.pdf (ανακτήθηκε 20-02-2013)
- Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΕΛΣΤΑΤ (2012), «Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ΄ Τρίμηνο 2012», Πειραιάς, 13 Δεκεμβρίου 2012, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0101/PressReleases/A0101_SJO01_DT_QQ_03_2012_01_F_GR.pdf (ανακτήθηκε 25-01-2013)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ε.Ε (2010α), «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας: Ευρωπαϊκή συμβολή για την πλήρη απασχόληση», COM(2010) 682, Στρασβούργο, 23.11.2010, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:EL:PDF (ανακτήθηκε 26-01-2013)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ε.Ε (2010β), «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: ένα Ευρωπαϊκό πλαίσιο για κοινωνική και εδαφική συνοχή», COM(2010) 758, Βρυξέλλες, 16.12.2010, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0758:FIN:EL:PDF (ανακτήθηκε 26-01-2013)

Παράρτημα

Πίνακας 1: Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης ανά περιφέρεια: Γ' τρίμηνο 2008 - 2012

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ/ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		Γ' τρίμηνο 2008	Γ' τρίμηνο 2009	Γ' τρίμηνο 2010	Γ' τρίμηνο 2011	Γ' τρίμηνο 2012
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	5.450	4.989	6.264
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	73.188	71.445	68.528	58.589	61.179
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	27.829	24.205	23.617	21.252	19.010
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	106.466	100.639	98.408	86.518	84.552
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	66.388	66.771	66.351	63.391	52.950
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	12.221	14.453	16.187	12.950	14.274
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	78.609	81.224	82.538	76.341	67.224
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	51.797	52.915	52.482	46.023	49.157
Κεντρική Μακεδονία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	5.164	3.404	3.795	3.814	2.808
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	135.536	139.819	128.129	99.799	82.227
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	93.670	92.203	80.180	73.390	67.742
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	234.370	235.427	212.103	177.003	152.777
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	250.311	242.001	236.438	228.280	202.891
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	61.562	59.044	64.038	55.202	48.545
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	311.873	301.046	300.477	283.482	251.436
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	217.464	209.929	216.359	211.574	209.149
Δυτική Μακεδονία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	518	596	1.021	764	230
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	30.332	25.937	26.627	22.020	17.707
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	11.507	12.261	10.273	8.222	8.726
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	42.357	38.794	37.921	31.006	26.662
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	37.442	38.928	35.695	34.158	31.079

	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	4.825	9.084	7.160	6.899	6.556
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	42.267	48.013	42.856	41.058	37.634
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	22.989	22.326	23.156	22.382	18.675
Ήπειρος	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	1.798	2.069	2.303	1.459	670
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	38.598	40.422	36.553	31.871	28.292
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	15.532	14.977	17.085	14.566	14.372
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	55.929	57.468	55.941	47.897	43.334
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	41.433	44.240	43.543	38.723	36.782
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	8.405	8.555	8.121	6.995	7.169
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	49.838	52.795	51.664	45.718	43.951
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	30.066	28.892	30.201	33.532	31.327
Θεσσαλία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	5.190	5.784	6.495	3.670	1.825
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	73.118	68.372	64.511	55.491	45.837
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	30.218	31.103	32.495	25.496	23.269
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	108.526	105.259	103.501	84.657	70.930
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	93.515	94.666	89.750	88.656	87.742
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	17.723	16.538	16.986	12.317	19.073
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	111.239	111.204	106.736	100.973	106.815
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	73.233	74.533	74.436	70.940	64.041
Ιόνιοι Νήσοι	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	479	564	583	671	568
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	34.405	33.766	28.253	25.432	21.259
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	17.503	16.007	15.725	17.828	21.484
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	52.387	50.336	44.561	43.931	43.311
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	30.638	31.460	28.594	28.546	29.766
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	3.983	5.608	6.296	6.209	7.109
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	34.621	37.068	34.889	34.755	36.875
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	14.861	14.253	17.552	18.866	15.228

Δυτική Ελλάδα	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	4.146	5.693	2.088	1.118	2.098
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	74.333	76.180	76.465	60.958	57.461
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	31.157	32.980	34.275	34.492	27.329
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	109.635	114.853	112.828	96.568	86.888
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	95.571	91.737	89.004	82.307	77.785
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	14.224	14.906	12.646	14.281	14.276
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	109.795	106.643	101.650	96.588	92.061
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	61.036	60.850	66.740	63.566	54.288	
Στερεά Ελλάδα	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	2.738	3.600	3.731	1.945	1.897
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	61.561	53.980	51.818	40.939	28.184
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	30.141	33.227	27.354	25.704	24.397
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	94.439	90.807	82.904	68.588	54.478
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	77.091	74.598	80.137	73.004	62.425
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	12.333	9.790	10.978	11.738	10.001
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	89.424	84.388	91.115	84.742	72.426
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	38.994	41.046	40.498	43.806	36.336	
Αττική	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	5.141	7.854	10.107	5.726	3.689
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	169.881	174.467	148.503	120.222	88.736
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	161.804	170.216	145.498	136.781	101.030
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	336.827	352.537	304.108	262.728	193.454
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	564.533	531.366	510.544	472.899	443.350
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	234.288	239.212	224.117	189.822	168.958
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	798.821	770.577	734.660	662.721	612.309
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	582.266	575.496	589.801	590.473	567.330	
Πελοπόννησος	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	4.260	3.193	1.497	1.195	293
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	72.149	71.890	60.478	52.332	48.608
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	34.597	36.132	35.474	33.716	26.735

	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	111.005	111.215	97.450	87.243	75.636
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσεως	88.187	90.472	88.078	80.587	81.712
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	11.025	10.241	13.125	12.090	9.085
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	99.212	100.713	101.203	92.677	90.797
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	46.707	39.229	40.580	41.209	39.112
Βόρειο Αιγαίο	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	736	770	584	842	807
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσεως	13.191	10.764	12.538	11.735	11.227
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσεως	7.962	8.504	8.810	7.640	7.842
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	21.889	20.037	21.933	20.217	19.875
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσεως	26.525	29.674	31.182	28.202	24.516
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	4.513	6.193	4.359	4.246	4.947
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	31.038	35.866	35.541	32.448	29.463
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	19.299	18.204	16.157	15.687	15.492
Νότιο Αιγαίο	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	1.001	896	820	346	383
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσεως	37.554	34.812	33.134	30.192	30.930
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσεως	16.526	20.175	18.231	15.626	18.208
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	55.081	55.883	52.184	46.165	49.520
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσεως	46.662	49.348	45.585	44.968	36.274
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	10.278	10.668	8.486	10.365	10.702
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	56.939	60.016	54.071	55.332	46.976
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	21.265	17.379	19.432	22.253	23.826
Κρήτη	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	3.126	2.091	1.283	818	673
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσεως	67.619	73.579	72.686	63.400	51.157
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσεως	28.060	30.494	32.043	30.661	29.710
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	98.805	106.163	106.012	94.879	81.540
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσεως	87.120	88.259	82.254	76.609	79.069
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	18.105	13.794	14.216	14.993	18.111
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	105.226	102.053	96.470	91.602	97.179

Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	63.184	54.068	51.813	53.139	46.951
Σύνολο Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	1.427.717	1.439.418	1.329.855	1.147.401	982.958
Σύνολο Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	1.918.901	1.891.605	1.833.870	1.698.436	1.585.147
Σύνολο Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	1.243.162	1.209.120	1.239.206	1.233.449	1.170.912
Γενικό Σύνολο Απασχολούμενων	4.589.779	4.540.143	4.402.931	4.079.286	3.739.018

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ, ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Πίνακας 2: Άνεργοι 15 ετών και άνω κατά ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης ανά περιφέρεια: Γ' τρίμηνο 2008-2012

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ/ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		Γ' τρίμηνο 2008	Γ' τρίμηνο 2009	Γ' τρίμηνο 2010	Γ' τρίμηνο 2011	Γ' τρίμηνο 2012
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	471	1.622	2.097
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	3.672	5.674	8.185	11.754	12.011
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	3.176	3.335	3.299	4.960	7.320
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	7.319	10.631	13.581	20.398	22.443
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	8.232	10.558	12.918	17.950	20.242
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.900	2.350	3.274	3.640	3.961
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	10.132	12.908	16.192	21.590	24.203
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	3.011	5.426	5.854	9.330	7.102
Κεντρική Μακεδονία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	401	651	760	445	1.575
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	8.688	10.425	16.353	22.987	33.384
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	8.018	11.850	14.162	20.695	30.664
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	17.106	22.926	31.275	44.127	65.622
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	24.175	31.036	39.511	53.385	78.438

	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	10.314	10.095	14.978	18.561	25.441
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	34.489	41.131	54.489	71.946	103.879
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	16.639	21.842	28.004	42.498	49.285
Δυτική Μακεδονία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	0	105	0	123	131
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	2.774	2.346	3.190	4.608	5.756
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	2.499	1.735	1.681	2.725	3.089
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	5.273	4.186	4.871	7.455	8.976
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	5.651	5.340	7.657	11.131	13.578
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.478	1.255	1.724	3.392	6.902
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	7.129	6.595	9.380	14.523	20.480
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	2.952	3.260	3.792	5.067	7.852
Ήπειρος	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	262	0	60	60	57
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	2.436	3.138	3.626	3.992	6.090
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	2.194	1.875	1.702	2.873	4.511
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	4.892	5.014	5.388	6.926	10.658
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	5.055	5.571	6.498	9.066	14.143
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.320	1.711	2.683	2.949	2.993
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	6.375	7.281	9.181	12.015	17.136
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	3.819	4.429	4.869	5.657	8.415
Θεσσαλία	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	0	1.020	482	787	193
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	4.423	4.497	4.649	6.875	10.314
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	1.515	3.198	4.152	7.996	8.352
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	5.937	8.715	9.284	15.658	18.859
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	10.481	11.848	16.833	22.656	29.824
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	3.003	3.485	4.309	5.189	9.135
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	13.484	15.334	21.142	27.845	38.958
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	9.103	7.816	9.735	13.895	17.461

Ιόνιοι Νήσοι	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	0	0	89	108	0
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσως	682	1.027	1.399	2.249	2.595
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσως	897	332	1.180	982	1.362
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	1.580	1.359	2.668	3.340	3.958
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσως	1.506	2.235	3.045	4.195	5.571
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	549	850	1.091	433	1.289
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	2.055	3.085	4.136	4.628	6.860
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	875	1.003	1.786	1.076	1.440	
Δυτική Ελλάδα	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	300	349	341	779	657
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσως	3.932	5.462	6.530	10.668	16.178
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσως	2.800	4.178	4.624	5.792	9.483
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	7.031	9.990	11.495	17.240	26.318
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσως	12.048	12.456	16.072	24.183	32.708
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	4.115	2.041	3.403	3.950	7.730
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	16.162	14.497	19.475	28.132	40.438
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	6.416	5.067	9.322	12.930	19.965	
Στερεά Ελλάδα	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	116	465	837	357	474
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσως	4.080	5.511	6.115	6.516	8.704
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσως	2.856	3.639	3.839	7.605	10.134
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	7.053	9.615	10.790	14.478	19.312
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσως	6.226	6.970	11.011	18.078	29.146
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	2.661	3.056	3.921	3.864	8.462
	Μέση Ειδίκευση - ISCED 3-4	8.887	10.026	14.932	21.942	37.608
Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης						
Υψηλή Ειδίκευση - ISCED 5	4.061	4.762	5.313	9.827	11.616	
Αττική	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	203	1.182	2.196	2.425	4.546
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσως	13.876	24.088	28.545	38.910	64.064
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσως	16.080	23.292	30.286	34.684	59.504
	Χαμηλή Ειδίκευση - ISCED 0-2	30.160	48.562	61.027	76.019	128.113

	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	34.989	55.941	79.832	124.072	181.709
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	21.565	28.932	39.489	55.039	73.873
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	56.554	84.873	119.322	179.112	255.581
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	30.353	42.846	59.036	86.407	120.209
Πελοπόννησος	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	0	0	212	163	0
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	1.587	2.267	4.374	6.785	7.987
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	2.447	3.403	4.210	3.943	4.946
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	4.034	5.670	8.797	10.892	12.933
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	9.092	9.412	10.587	15.613	24.835
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.884	2.145	1.846	2.954	3.700
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	10.976	11.557	12.433	18.567	28.535
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	2.870	3.190	5.374	8.497	10.312
Βόρειο Αιγαίο	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	80	0	215	140	0
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	254	778	1.877	1.769	4.830
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	635	457	426	641	2.061
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	969	1.234	2.519	2.550	6.891
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	1.119	1.678	2.208	5.658	6.996
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	518	289	906	874	1.247
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	1.638	1.967	3.113	6.532	8.244
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	176	988	1.937	1.961	3.047
Νότιο Αιγαίο	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	0	0	0	0	0
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	604	1.264	2.296	2.453	3.135
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	520	1.816	2.953	2.029	2.199
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	1.125	3.080	5.250	4.482	5.335
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	2.060	4.741	5.286	4.750	8.382
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	171	810	1.538	1.682	2.585
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	2.231	5.551	6.823	6.432	10.967
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	595	807	1.717	3.352	2.107

Κρήτη	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο/Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	97	0	396	548	247
	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	2.214	2.709	5.231	8.000	10.661
	Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	959	1.958	3.286	5.974	5.343
	Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	3.271	4.667	8.912	14.522	16.251
	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	3.830	7.337	9.729	13.683	16.654
	Έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	712	1.722	2.773	3.115	5.457
	Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	4.542	9.059	12.502	16.798	22.111
	Πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης					
	Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	3.870	4.174	6.220	9.621	11.439
	Σύνολο Χαμηλή Ειδικευση - ISCED 0-2	95.750	135.650	175.857	238.087	345.668
	Σύνολο Μέση Ειδικευση - ISCED 3-4	174.654	223.864	303.121	430.061	615.000
	Σύνολο Υψηλή Ειδικευση - ISCED 5	84.741	105.609	142.960	210.118	270.250
	Γενικό Σύνολο Ανέργων	355.145	465.123	621.937	878.266	1.230.918

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ, ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ